

Augusto Cury : Parinti straluciti, profesori fascinanti

Dedicație

Dedic această carte unei persoane foarte importante din viața mea

Ai renunțat la visele tale,

pentru ca eu să pot visa.

Ai vărsat lacrimi,

pentru ca eu să fiu într-o stare de fericire.

Ai pierdut nopți de somn,

pentru ca eu să dorm în liniște.

Ai crezut în mine, în ciuda greșelilor mele.

A fi educator înseamnă a fi un poet al iubirii.

Să nu uiți niciodată că eu voi lua un pic din

ființa ta, în propria mea ființă.

Prefață

Această carte va vorbi inimii părinților și profesorilor. Ei luptă pentru același vis - acela de a-i face fericiți, sănătoși și înțelepți pe fiii și respectiv elevii lor, dar niciodată nu s-au simțit atât de rătăciți în misiunea atât de grea de a educa, pe cât se simt acum. Și unii, și alții acționează și cultivă teritoriile cele mai dificile - acelea ale inteligenței și emoției.

Nu scriu pentru eroi, ci pentru oameni care știu că a educa înseamnă a se ocupa de cea mai frumoasă și mai complexă artă - aceea a inteligenței. A educa înseamnă a crede în viață, chiar dacă vărsăm lacrimi. A educa înseamnă a avea speranță în viitor, chiar dacă tinerii ne decepționează în prezent. A educa înseamnă a semăna cu înțelepciune și a culege cu răbdare. A educa înseamnă a fi un căutător care caută comorile inimilor.

Pe cine interesează această carte? Pe părinți, pe educatori și învățători, pe profesorii din învățământul gimnazial, liceal și universitar, pe psihologi, pe cei care lucrează în domeniul resurselor umane, pe tineri și pe toți acei care vor să cunoască câteva secrete ale personalității și doresc să-și îmbogățească relațiile sociale.

Nu voi vorbi despre reguli, căci, la temperatura ridicată a problemelor cotidiene, ele se evaporă.

Voi vorbi despre instrumentele psihologice care ar putea să promoveze formarea de oameni care gândesc, să educe emoția, să lărgească orizonturile inteligenței și să confere calitate vieții.

Voi împărtăși experiența mea ca psihiatru, educator și specia/ist în psihologie. În ciuda limitărilor mele, mulți oameni au fost încântați de ideile pe care le prezint în congrese naționale și internaționale.

A sosit vremea să public o carte specifică despre educație, căci am primit în acest sens îndemnul a mii de psihologi, educatori, medici și părinți. Aș vrea să evidențiez pe cineva care să-i reprezinte pe cei care m-au îndemnat cu multă amabilitate. Este unul dintre cei mai apreciați profesori de comunicare și oratorie din Brazilia: Alkindar de Oliveira. Mesajul său m-a mișcat profund. Mi-a spus că s-a trezit înainte de revărsatul zorilor, i-a fugit somnul și a început să citească ideile mele despre educație.

Lectura l-a surprins. De aceea, când s-a făcut ziuă, mi-a scris, spunându-mi: „Iată soluția educației în lume. Dacă vă veți limita la a divulga aceste tehnici și nu veți mai face nimic altceva tot restul vieții, vă veți fi îndeplinit deja misiunea existențială. Vă sugerez să le publicați într-o carte accesibilă, pentru ca ele să ajungă la îndemâna fiecărei școli, fiecărui profesor, fiecărei mame, fiecărui tată.” Mulțumesc pentru aceste laude, dar nu le merit. Cred însă, sincer, că deprinderile educatorilor și tehnicile pedagogice pe care le voi comenta în această carte ar putea revoluționa educația pentru totdeauna. Dacă sunt puse în practică, ar putea îmbogăți relația dintre părinți și copii, dintre profesori și elevi! Familia s-ar putea transforma într-o grădină de flori - iar sala de clasă, într-un loc agreabil.

CUPRINS

Prefață.....	5
Încotro se îndreaptă tineretul	7

PARTEA I

ȘAPTE DEPRINDERI ALE PĂRINȚILOR BUNI ȘI ALE PĂRINȚILOR INTELIGENȚI

1. Părinții buni dau cadouri, părinții inteligenți dăruiesc propria lor ființă .....
16
2. Părinții buni alimentează corpul, părinții inteligenți alimentează personalitatea .....
23
3. Părinții buni corectează greșelile, părinții inteligenți își învață copiii să gândească ..
29
4. Părinții buni își pregătesc copiii pentru aplauze, părinții inteligenți își pregătesc fiii pentru eșecuri .....
35
5. Părinții buni stau de vorbă, părinții inteligenți dialoghează ca niște prieteni .....
39
6. Părinții buni dau informații, părinții inteligenți povestesc istorioare.....
45
7. Părinții buni oferă oportunități, părinții inteligenți nu renunță niciodată .....
49

PARTEA a-II-a

ȘAPTE DEPRINDERI ALE PROFESORILOR BUNI ȘI ALE PROFESORILOR INTELIGENȚI

1. Profesorii buni sunt elocvenți, profesorii fascinanți știu cum funcționează mintea ....
54
2. Profesorii buni stăpânesc metodologia, profesorii fascinanți au sensibilitate.....
61
3. Profesorii buni educă inteligența logică, profesorii fascinanți educă emoția.....
63
4. Profesorii buni folosesc memoria ca depozit de informație, profesorii fascinanți o folosesc ca suport al artei de a gândi .....
65
5. Profesorii buni sunt maeștri temporari, profesorii fascinanți sunt maeștri de neuitat..69
6. Profesorii buni corectează comportamente, profesorii fascinanți rezolvă conflicte în sala de clasă .....
72
7. Profesorii buni educă pentru o profesie, profesorii fascinanți educă pentru viață....
76

PARTEA a-III-a

CELE ȘAPTE PĂCATE CAPITALE ALE EDUCATORILOR

1. A corecta în public .....
80
2. A-și exprima autoritatea cu agresivitate .....
83

3. A fi excesiv de critic: a bloca copilăria celui educat..... 86
4. A pedepsi când este furios și a pune limite fără a da explicații 89
5. A fi nerăbdător și a renunța să mai educe ... 93
6. A nu-și ține cuvântul dat..... 95
7. A distruge speranța și visele 97

PARTEA a-IV-a

CELE CINCI FUNCȚII ALE MEMORIEI UMANE

1. Înregistrarea în memorie este involuntară ... 103
2. Emoția determină calitatea înregistrării ... 105
3. Memoria nu poate fi ștearsă..... 107
4. Gradul de deschidere a ferestrelor emoției depinde de memorie..... 109
5. Nu există amintire pură 111

PARTEA a V-a

ȘCOALA VISELOR NOASTRE

Proiectul școala vieții

1. Muzica ambientală în sala de curs..... 117
2. Așezarea în cerc sau în formă de U..... 120
3. Expunere interogativă: arta interogației..... 123
4. Expunere dialogată: arta întrebării..... 126
5. A fi povestitor de istorioare..... 129
6. Umanizarea cunoașterii 132
7. Umanizarea profesorului: desecretizarea vieții lui 136
8. Educarea respectului de sine: lauda înaintea criticii 142
9. Administrarea gândurilor și emoțiilor 146
10. Participarea la proiecte sociale 150

PARTEA a VI-a

POVESTEA MARELUI TURN

- Care sunt specialiștii mai importanți ai societății? 156
- Considerații finale..... 165
- Referințe bibliografice..... 167
- Despre autor..... 168
- Alte cărți de același autor 169

Încotro se îndreaptă tineretul

Există o lume care așteaptă să fie descoperită în fiecare copil și în fiecare tânăr. Numai cel care nu se află închis în propria sa lume, reușește s-o descopere.

Generația noastră a vrut să dea copiilor și tinerilor tot ce e mai bun. Am avut vise mari pentru ei. Am căutat să le dăm cele mai bune jucării, haine, plimbări și școli. Nu voiam ca ei să umble prin ploaie, să li se întâmple ceva pe stradă, să se rănească cu jucăriile făcute în casă și să treacă prin dificultățile prin care am trecut noi.

Am pus un televizor în sufragerie. Unii părinți, cu mai multe posibilități, au luat câte un televizor și un calculator în camera fiecărui copil. Alții au umplut timpul

copiilor lor cu multe activități, înscriindu-i la cursuri de limbi străine, informatică, muzică.

Ați avut o intenție excelentă, doar că nu știați că acești copii aveau nevoie și de copilărie, aveau nevoie să inventeze, să înfrunte riscuri, să sufere decepții, să aibă timp de joacă și să se bucure de viață. Nu v-ați imaginat ce mult depinde creativitatea, fericirea, îndrăzneala și siguranța adultului de matricele memoriei și de energia emoțională a copilului. N-ați înțeles că televizorul, jucăriile cumpărate, internetul și excesul de activități blocau copilăria copiilor voștri.

Am creat pentru copii o lume artificială și am plătit scump pentru asta. Am creat o serie de consecințe în domeniul emoțiilor lor, în amfiteatrul gândirii lor și în planul memoriei lor. Să vedem câteva dintre aceste consecințe.

Blocarea inteligenței copiilor și adolescenților

Speram ca, în secolul al XXI-lea, tinerii să fie întreprinzători, să-i ajute pe ceilalți și să iubească arta de a gândi. Dar mulți trăiesc înstrăinați, nu se gândesc la viitor, nu sunt entuziași și nu au proiecte de viață.

Ne imaginăm că singurătatea se va rezolva, întrucât învățăm limbi străine în școală și ne înghesuim în ascensoare, pentru că muncim și suntem membri unor cluburi.

Dar oamenii nu au învățat cum să vorbească despre ei înșiși, le e teamă să se deschidă și trăiesc încorsetați în propria lor lume. Părinți și copii trăiesc izolați, rareori plâng împreună, sau vorbesc despre visele, mâhnirile, bucuriile și frustrările lor.

În școală, lucrurile stau și mai rău. Ani în șir, profesori și elevi trăiesc împreună în sala de clasă, dar sunt străini unii față de alții. Se ascund în spatele cărților, calculatorilor, calculatoarelor. Este oare vina ilustrațiilor profesori?

Nu! Vina aparține, așa cum vom vedea, sistemului educațional nesănătos, care persistă de secole.

Copiii și tinerii învață cum să opereze cu fapte logice, dar nu știu cum să abordeze eșecurile și insuccesele. Învață să rezolve probleme de matematică, dar nu știu să-și rezolve conflictele existențiale. Sunt antrenați să facă calcule fără să greșească, dar viața este plină de contradicții, chestiunile emoționale nu pot fi calculate și nici nu au socoteală exactă.

Sunt tinerii pregătiți pentru a se confrunta cu o decepție? Nu! Ei sunt antrenați doar pentru succes.

Este imposibil să trăiești fără probleme. Suferința ne poate construi, sau distruge. Trebuie să ne folosim de suferință, pentru a construi înțelepciunea. Dar cui îi pasă de înțelepciune, în era informaticii?

Generația noastră a produs mai multă informație ca oricare alta, dar nu știm ce să facem cu ea. Rareori folosim această informație pentru îmbunătățirea calității vieții. Dumneavoastră faceți, în timpul liber, ceva care să vă facă plăcere?

Căutați să vă administrați gândurile ca să aveți mai multă pace în minte? Ne-am transformat în mașini de muncit și ne transformăm copiii în mașini de învățat.

Utilizarea greșită a funcțiilor memoriei

Am făcut din memoria copiilor noștri o bancă de date. Are memoria această funcție? Nu! Vom vedea că, timp de secole, școala a folosit memoria într-un mod greșit. Există amintire? Numeroși profesori și psihologi din toată lumea cred, fără

umbră de îndoială, că există amintire. Greșit! Nu există amintire pură a trecutului, trecutul este în permanență reconstruit! E bine să fim șocați în convingerea noastră de această afirmație. Trecutul este în permanență reconstruit în prezent, cu micro sau macro diferențe.

Vom vedea că, în știință, există diferite concepte eronate asupra fantasticei lumi a modului de funcționare a minții și memoriei umane. Am convingerea, ca psihiatru și autor al câtorva teorii de actualitate asupra procesului de construcție a gândirii, că blocăm inteligența copiilor și bucuria lor de a trăi, cu excesul de informație pe care îl oferim. Memoria noastră s-a transformat într-un depozit de informație inutilă.

Cea mai mare parte a informației pe care o acumulăm nu va fi organizată în memorie și utilizată în activitățile intelectuale. Imaginați-vă un zidar care a adunat toată viața pietre, ca să construiască o casă.

După ce a construit-o, nu știe ce să facă cu grămezile de pietre care i-au rămas. Și-a consumat cea mai mare parte a timpului, în mod inutil.

Cunoașterea s-a amplificat și numărul de școli a crescut ca în nici o altă epocă, dar nu producem persoane care gândesc. Majoritatea tinerilor, inclusiv studenții, acumulează grămezi de „pietre”, dar construiesc foarte puține idei strălucite.

Nu e întâmplător că au pierdut plăcerea de a învăța. Școala a încetat să mai fie o aventură plăcută.

În paralel, mediile de informare i-au sedus cu stimuli rapizi și gata preparați. Au devenit iubitori de *fastfoodemo*-țional. Televiziunea îi transportă pe tineri, fără ca ei să facă vreun efort, în mijlocul unei incitante partide sportive, în interiorul unei aeronave, în miezul unui război și în mijlocul unui conflict politic.

Acest bombardament de stimuli nu e inofensiv. El acționează asupra unui aspect al subconștientului, care în domeniul meu de cercetare, este numit psiho-adaptare, mărinde nevoia de plăceri în viața reală.

Cu timpul, copiii și tinerii nu mai găsesc plăcere în micii stimuli ai rutinei zilnice. Ei trebuie să facă multe lucruri ca să aibă un pic de plăcere, ceea ce generează personalități fluctuante, instabile, nemulțumite.

Avem o industrie complexă de petrecere a timpului liber. Ar trebui să avem cea mai fericită generație de tineri care a călcat vreodată pe Pământ. Dar am creat o generație de nemulțumiți.

Informăm și nu formăm

Nu educăm emoția și nici nu stimulăm dezvoltarea celor mai importante funcții ale inteligenței, cum ar fi: contemplarea frumosului, deprinderea de a gândi înainte de a acționa, de a expune și nu de a impune ideile, administrarea gândurilor, spiritul întreprinzător. Îi informăm pe tineri - nu le formăm personalitatea.

Tinerii cunosc tot mai mult lumea în care se află, dar nu știu aproape nimic despre lumea care sunt ei înșiși.

Cel mult, cunosc salonul de primire al propriei lor personalități. Vă puteți imagina o singurătate mai mare ca aceasta? Ființa umană este o străină pentru ea însăși! Educația a devenit seacă, rece și fără ingredientul emoțional. Tinerii știu rareori să ceară iertare, să-și recunoască limitele, să se pună în locul celorlalți. Care este rezultatul?

Niciodată până acum, cunoașterea medicală și psihiatrică nu a fost atât de dezvoltată și niciodată oamenii nu au avut atâtea tulburări emoționale și atâtea boli psihosomatice. Depresia rareori atingea copiii.

Astăzi sunt mulți copii deprimați și fără bucuria de a trăi. Preadolescenții și adolescenții dezvoltă obsesii, sin-droame de panică, fobii, timiditate, agresivitate și alte tulburări anxioase.

Milioane de tineri se droghează. Nu înțeleg că drogurile pot să ardă etape din viața lor, să-i facă să îmbătrânească rapid pe plan emoțional.

Plăcerile de moment ale drogurilor distrug emoția care oferă atât de multe trăiri. Am cunoscut și tratat nenumărați tineri consumatori de droguri, dar n-am întâlnit pe nimeni care să fie fericit.

Și stresul? Nu este ceva neobișnuit să depistăm adulți stresați, dar întâlnim și tineri și copii copleșiți de stres. Ei au în mod frecvent dureri de cap, gastrite, dureri musculare, transpirație excesivă, oboseală constantă pe fond emoțional. Trebuie să reținem această frază și să n-o uităm niciodată: „În acest secol, rolul psihiatriei va fi cu atât mai important, cu cât este mai slabă calitatea educației.” Ne vom limita să privim pasivi cum industria anti-depresivelor și tranchilizantelor devine una dintre cele mai puternice afaceri ale secolului al XXI-lea?

Ne vom limita să observăm pasivi cum copiii noștri devin victime ale sistemului social pe care noi l-am creat?

Ce e de făcut în această problemă?

Să căutăm părinți inteligenți și profesori fascinanți

Trebuie să căutăm soluții care să atace problema în mod direct. Trebuie să cunoaștem câte ceva despre modul de funcționare a minții și să schimbăm unii dintre pilonii educației. Multe teorii nu mai sunt bune. Profesorii buni sunt stresați și dau elevi nepregătiți pentru viață.

Părinții buni sunt derutați și cresc copii care trăiesc stări conflictuale. Există totuși o mare speranță, dar nu există soluții magice.

În ziua de azi, nu ajunge să fii un părinte bun, căci criza educației ne impune să căutăm perfecțiunea. Ca să revoluționeze educația, părinții trebuie să se comporte ca niște părinți inteligenți.

Profesorii trebuie să asimileze deprinderile educatorilor fascinanți, ca să acționeze în mod eficient în mica și infinita lume a personalității elevilor lor.

Fiecare deprindere asimilată și pusă în practică de educatori va putea contribui la dezvoltarea de caracteristici fundamentale ale personalității tinerilor. Sunt mai mult de 50 de astfel de caracteristici. Cu toate acestea, rareori un tânăr are cinci dintre ele bine dezvoltate.

Trebuie să fim educatori mult deasupra mediei, dacă vrem să formăm ființe umane inteligente și fericite, capabile să supraviețuiască într-o societate stresantă. Vestea bună este că atât părinții bogați, cât și cei săraci, profesorii din școli bune sau din școli sărace pot, în egală măsură, să pună în practica deprinderile și tehnicile propuse aici.

Un educator excelent nu e o ființă umană perfectă, ci o persoană care dispune de suficientă pace lăuntrică pentru a se goli, ca și de sensibilitate pentru a învăța.

PARTEA I

ȘAPTE DEPRINDERI ALE PĂRINȚILOR BUNI ȘI ALE PĂRINȚILOR INTELIGENȚI

Copiii nu au nevoie de părinți extraordinari, ci de ființe umane care să vorbească limba lor și care să fie capabili să pătrundă în inima lor

Părinții buni dau cadouri, părinții inteligenți dăruiesc propria lor ființă

Această deprindere a părinților inteligenți contribuie ca în copiii lor să se dezvolte auto-stima, protecția emoției, capacitatea de a prelucra pierderi și frustrări, de a filtra stimu/i care produc stres, de a dialoga și de a asculta.

Părinții buni au grijă să satisfacă, în măsura posibilităților lor economice, dorințele copiilor lor. Fac petreceri pentru aniversări, le cumpără pantofi, haine, produse electronice, organizează excursii. Părinții inteligenți dau copiilor ceva incomparabil mai valoros.

Ceva ce nu se poate cumpăra cu toți banii din lume: ființa lor, povestea vieții lor, experiențele lor, lacrimile lor, timpul lor.

Atunci când pot, părinții inteligenți le fac daruri materiale copiilor lor, dar nu-i stimulează să fie materialist), căci știi că asta poate zdrobi stabilitatea emoțională, generează tensiune și oferă plăceri superficiale.

Părinții care le fac în permanență daruri copiilor lor sunt păstrați în amintire doar pentru un moment. Părinții care se preocupă să le dăruiască copiilor lor exemple și povestiri din viața lor, rămân de neuitat.

Vreți să fiți un tată sau o mamă strălucită? Aveți curajul să vorbiți cu copiii voștri despre zilele cele mai triste din viață. Aveți îndrăzneala să povestiți greutățile prin care ați trecut. Vorbiți de aventurile voastre, de visele și momentele cele mai fericite din existența voastră. Umanizați-vă. Transformați relația cu copiii voștri într-o aventură.

Fiți conștienți că a educa înseamnă pătrunderea fiecăruia în lumea celuilalt.

Mulți părinți muncesc ca să le dea copiilor tot ce e mai bun pe lume, dar uită să deschidă pentru ei, cartea vieții lor.

Din nefericire, copiii îi vor admira doar în ziua în care vor muri. De ce este fundamental pentru formarea personalității copiilor, ca părinții să se lase cunoscuți?

Pentru că aceasta este unica modalitate de a educa emoția și a crea legături solide și profunde. Cu cât este mai inferioară viața unui animal, cu atât mai puțin este dependent de progeniturile sale. La mamifere există o mare dependență a fiilor față de părinți, pentru că ei *au nevoie* nu doar de instinct, ci și de cunoașterea experiențelor trăite de părinți pentru a putea supraviețui.

La specia noastră, această dependență este intensă. De ce? Pentru că experiența învățată este mai importantă decât cea instinctivă. Un copil de șapte ani este foarte imatur și dependent de părinții săi, în timp ce multe animale de aceeași vârstă sunt deja bătrâne.

Cum se produce această învățare? Aș putea să scriu sute de pagini despre acest subiect, dar în această carte voi comenta doar câteva fenomene implicate în acest proces. Învățarea depinde de înregistrarea zilnică, în matricele memoriei, a mii de stimuli externi (vizuali, auditivi, tactili) și interni (gânduri și reacții emoționale).

Anual, noi arhivăm milioane de experiențe. Spre deosebire de calculatoare, înregistrarea în memoria noastră este involuntară, produsă de fenomenul RAM (registru automat al memoriei). În cazul calculatoarelor, noi hotărâm ce înregistrăm; în memoria umană, înregistrarea nu depinde de voința omului. Toate imaginile pe care le captăm sunt înregistrate automat. Toate gândurile și emoțiile - negative sau pozitive - sunt înregistrate în mod involuntar, prin fenomenul RAM.

Legăturile definesc calitatea relației

Ce anume înregistrează copiii despre dumneavoastră? Imaginile negative, sau pozitive? Pe toate.

Ei arhivează zilnic comportamentele voastre - fie ele inteligente, sau prostești. Voi nu vă dați seama, dar ei vă fotografiază în fiecare clipă.

Ceea ce generează legăturile inconștiente nu este numai ceea ce le spuneți, dar și ceea ce ei văd la voi. Mulți părinți spun copiilor lucruri minunate, dar au reacții dintre cele mai rele în fața lor: sunt intoleranți, agresivi, părtinitori și ascunși. Cu timpul, se creează o prăpastie emoțională între părinți și copii. Există puțină afecțiune, dar multe fricțiuni și critici.

Tot ceea ce s-a înregistrat nu se poate șterge, poate doar să fie reeditat prin intermediul noilor experiențe apărute peste cele vechi. Reeditarea este un proces posibil, dar complicat. Imaginea pe care copilul și-a construit-o despre voi nu poate fi ștearsă, ci doar rescrisă.

Construirea unei imagini excelente stabilește bogăția relației pe care o veți avea cu copilul vostru.

Un alt rol important al memoriei este acela că emoția definește calitatea înregistrării. Toate experiențele care implică un nivel emoțional înalt, provoacă o înregistrare privilegiată. Iubirea și ura, bucuria și neliniștea *provoacă* o înregistrare intensă.

Mijloacele de informare au descoperit, fără a avea cunoștințe științifice, că prezentarea suferinței umane captează emoția și generează concentrare.

De fapt, accidentele, moartea, bolile și răpirile generează un grad înalt de tensiune, conducând la un grad înalt de arhivare privilegiată a acestor imagini.

Memoria noastră a devenit astfel un coș de gunoi. Nu e întâmplător că omul modern este o ființă neliniștită, care suferă anticipând ce va fi și se teme de ziua de mâine.

Este mai ieftin să iertăm

Dacă aveți un dușman, este mai ieftin să-l iertați. Faceți asta pentru voi înșivă. În caz contrar, fenomenul RAM îl va arhiva în mod privilegiat. Dușmanul va dormi cu voi și vă va tulbura somnul.

înțelegeți-i slăbiciunile și iertați-l, pentru că acesta este unicul mod de a vă elibera de el.

Învățați-vă copiii să facă din scena minții lor un teatru al bucuriei și nu unul al groazei. Faceți-i să-i ierte pe cei care îi decepționează. Explicați-le acest mecanism.

Agresiunile, respingerile și atitudinile noastre negândite pot crea un nivel înalt de tensiune emoțională în copii, generând cicatrice pentru totdeauna.

Trebuie să înțelegem cum se organizează caracteristicile malade ale personalității. Mecanismul psihic funcționează în felul următor: o experiență dureroasă e înregistrată automat în centrul memoriei. Din acest moment, ea este citită continuu, generând mii de alte gânduri.

Aceste gânduri sunt înregistrate la rândul lor, generând în subconștient, așa numitele zone de conflict.

Dacă ați procedat greșit cu copilul vostru, nu este suficient să fiți drăguț cu el, în secunda următoare. Ba chiar și mai rău este să încercați să compensați agresivitatea, cumpărându-i sau dându-i cadouri. În felul acesta, vă va manipula și nu vă va iubi. Veți putea repara răul făcut și veți reface filmul din subconștient, numai dacă veți pătrunde în lumea lui, dacă vă veți recunoaște că ați întrecut măsura, și dacă veți vorbi cu el despre atitudinea voastră. **Spuneți copiilor voștri că ei nu sunt simple note de subsol, ci paginile centrale ale poveștii vieții voastre.**

În cazul divorțurilor este obișnuit ca tatăl să promită copiilor că nu-i va părăsi niciodată. Dar când scade nivelul de vinovăție, unii tați divorțează și de copiii lor.

Copiii pierd prezența lor- uneori nu numai pe plan fizic, ci și emoțional. Tații nu mai surâd, nu-i mai laudă pe copii și nu mai petrec momente plăcute cu ei.

Când se întâmplă așa ceva, divorțul generează enorme consecințe psihice. Dacă puntea este trainică, dacă relația continuă să fie caldă și afectivă, copiii vor supraviețui mâhnirii provocate de despărțirea părinților și se vor putea maturiza.

Copiii voștri nu au nevoie de părinți extraordinari

Individualitatea trebuie să existe, căci ea este baza identității personalității. Nu există omogenitate în procesul de învățare și în dezvoltare a copiilor (Vigotsky, 1987). Nu există doi oameni identici în Univers. Dar individualismul face rău. O persoană individualistă vrea ca lumea să se

învârtească în jurul orbitei sale. Satisfacția sa se află pe primul plan, chiar dacă asta înseamnă suferința celorlalți.

Una dintre cauzele individualismului printre tineri este aceea că părinții nu-și încrucișează parcursul vieții cu cel al copiilor lor. Chiar dacă munciți mult, faceți din puținul timp disponibil mari momente de conviețuire cu copiii voștri.

Rostogoliți-vă cu ei pe podea.

Faceți poezii. Jucați-vă, zâmbiți, faceți ce vă vine în minte. Faceți totul cu plăcere.

Odată, un băiețel de nouă ani l-a întrebat pe tatăl său, care era medic, cât primea pentru o consultație. Tatăl îi spuse valoarea. După o lună, copilul se apropie de tatăl său, scoase câteva bancnote din buzunar, își goli pușculița și-i spuse cu ochii plini de lacrimi: „Tată, demult vreau să vorbesc cu tine, dar tu nu ai niciodată timp. Am reușit să strâng contravaloarea unei consultații. Poți să stai de vorbă cu mine?”

Copiii voștri nu au nevoie de ființe extraordinare, au nevoie de ființe umane.

Nu au nevoie de magistrați, medici, patroni, administratori de firme, ci de voi, de ceea ce sunteți ca om. Formați-vă deprinderea de a vă deschide inima pentru copiii voștri și lăsați-i să înregistreze o imagine excelentă a personalității voastre. Știți ce se va întâmpla?

Se vor îndrăgosti de voi. Le va face plăcere să vă caute, să fie aproape de voi. Există ceva mai bun decât asta? Criza financiară, pierderile sau greutățile vor putea ataca relația voastră, dar, dacă ea are o bază solidă, nimic nu o va distruge.

Din când în când, chemați-l pe unul dintre copiii voștri și, în doi, luați masa sau faceți programe diferite cu el. Spuneți-i cât de important este el pentru voi. Întrebați-l despre viața lui. Vorbiți-i despre munca și provocările pe care le aveți. Lăsați-vă copiii să participe la viața voastră. Nici o tehnică psihologică nu va funcționa, dacă iubirea nu va fi prezentă.

Dacă treceți printr-un război la serviciu, dar aveți pace când veniți acasă, veți fi un om fericit. Însă dacă veți avea bucurii în afara casei, dar veți trai un război în familie, nefericirea vă va fi prietenă.

Mulți copiii recunosc valoarea părinților lor, dar nu suficient pentru a-i admira, respecta și a vedea în ei îndrumători sau maeștri. Părinții care au dificultăți cu copiii lor nu trebuie să se simtă vinovați. Vinovăția întemnițează sufletul, în personalitatea umană nimic nu e definitiv.

Puteți și trebuie să răsturnați acest tablou. Aveți multe și bogate experiențe care vă pot transforma povestea vieții într-un film mai interesant decât cele de la Hollywood. Dacă vă îndoiiți de asta, este pentru că, probabil nu vă cunoașteți - ba, mai rău, nici măcar nu vă apreciați.

Eliberați copilul fericit din voi. Eliberați tânărul vesel care trăiește în emoția pe care o trăiți, chiar dacă părul vi s-a albit. E posibil să recuperați anii. Lăsați-i pe copiii voștri să vă descopere lumea.

Desen ideți-vă, plângeți și îmbrățișați-i. E mai important să plângeți și să-i îmbrățișați, decât să le dați averi sau să-i criticați de nenumărate ori.

Părinții buni alimentează corpul, părinții inteligenți alimentează personalitatea

Această deprindere a părinților inteligenți face ca, în copiii!or, să se dezvolte spiritul de observație, sentimentul că sunt în siguranță, curajul, optimismul capacitatea de a fi lider, de a depăși teama și de a preveni conflictele.

Părinții buni au grijă de hrănirea fizică a copiilor lor. îi stimulează să aibă un regim alimentar bun, cu alimente proaspete și sănătoase. Părinții inteligenți merg mai departe. Ei știu că personalitatea are nevoie de o hrană psihică excelentă și se îngrijesc de alimentele care îmbogățesc inteligența și emoția.

Înainte, o familie bine structurată era o garanție că odraslele își vor dezvolta o personalitate sănătoasă. Astăzi, părinții buni cresc copiii zbuciumați, înstrăinați,

autoritari și angoasați. Mulți copii de medici, judecători sau oameni de afaceri traversează conflicte grave.

Oare de ce există părinți inteligenți și sănătoși, care își văd copiii îmbolnăvinduse?

Pentru că societatea s-a transformat într-o fabrică de stres. Nu avem control asupra procesului formării personalității copiilor noștri. Noi le dăm naștere și îi punem de foarte devreme în contact cu un sistem social care îi controlează.(Foucault, 1998).

Zilnic ei vin în contact cu mii de stimuli atrăgători care se infiltrează în matricele memoriei lor.

De exemplu, părinții își învață copiii să fie înțelegători și să consume numai cât le este necesar, dar sistemul îi învață individualismul și să consume fără rost.

Cine câștigă această dispută? Sistemul social. Cantitatea de stimuli și presiunea emoțională pe care acesta o exercită asupra tinerilor sunt intense. Aproape că nu există libertate de alegere.

Faptul că aveți cultură, o situație financiară bună, relații conjugale excelente și oferiți copiilor o școală bună nu e suficient pentru a construi sănătate psihică. Orice animal reușește să scape din gheara unui prădător, numai dacă dispune de mari abilități.

Pregătiți-vă copiii pentru a supraviețui în apele involburate ale emoției și pentru a-și dezvolta discernământul. Numai așa vor putea filtra stimulii stresanți și vor fi liberi să aleagă și să hotărască.

Părinții care nu-și învață copiii să aibă o viziune critică asupra publicității, a emisiunilor de televiziune și a discriminării sociale îi transformă într-o pradă ușoară pentru sistemul acaparator.

Pentru acest sistem, oricât de etic pretinde că este, copilul vostru este doar un potențial consumator și nu o ființă umană. Pregătiți-vă copilul pentru „a fi”, căci lumea îl va pregăti pentru „a avea”.

Alimentați Inteligența

Părinții buni își învață copiii să se spele pe dinți, părinții inteligenți îi învață să aibă o igienă psihică. Numeroși părinți își imploră zilnic copiii să aibă grijă de igiena bucală. Dar cum e cu igiena emoțională? La ce folosește să previi cariile, dacă emoția copiilor se transformă într-o ladă de gunoi plină de gânduri negative, mofturi, temeri, reacții impulsive și atracție către capcanele sociale?

Vă rog, învățați-i pe tineri să-și protejeze emoția. Tot ceea ce atinge frontal emoția, atinge drastic memoria și le va forma personalitatea.

Odată, un excelent jurist mi-a spus în cabinet că, dacă ar fi știut să-și protejeze emoția încă de când era mic, viața lui nu ar fi fost o dramă.

Pe când era copil fusese respins de cineva apropiat pentru că avea un defect pe față. Acea respingere i-a limitat bucuria. Defectul nu era mare, dar fenomenul RAM l-a înregistrat și realimentat.

Nu a avut copilărie. Se ascundea de lume. Trăia singur în mijlocul mulțimii.

Ajutați-vă copiii să nu fie sclavii problemelor lor. Alimentați amfiteatrul gândurilor și teritoriul emoției lor cu curaj și îndrăzneală.

Nu le acceptați timiditatea și nesiguranța. „Eu”-ul, care reprezintă voința conștientă, sau libertatea de a hotărî, trebuie antrenat pentru a deveni lider și nu

o marionetă. A fi lider nu vrea să însemne a avea capacitatea de a rezolva toate problemele din jurul nostru. Problemele vor exista întotdeauna. Dacă pot fi rezolvate, trebuie să le rezolvăm. Dacă nu avem condiții să le rezolvăm, trebuie să ne acceptăm limitele. Dar niciodată nu trebuie să gravităm pe orbita lor.

Dacă ați avea capacitatea de a intra pe scena minții tinerilor, ați constata că mulți sunt chinuți de gânduri de anxietate. Unii sunt neliniștiți din cauza testelor și examenelor școlare.

Alții, din pricina fiecărei curbe a trupului pe care o detestă. Alții încă mai cred că nimeni nu-i iubește. Mulți tineri au foarte puțin respect de sine. Când respectul de sine scade, moare bucuria.

Odată, un tânăr de șaisprezece ani m-a căutat după o prelegere. Mi-a spus că, zilnic, își distrugea liniștea gândindu-se că, într-o zi, va îmbătrâni și va muri. El abia își începea viața, dar îl tulbura gândul sfârșitului său. Câți tineri nu suferă, fără ca nici proprii părinți sau profesori să știe ce e în inima lor?

Închisoarea emoției ține prizonieri milioane de tineri. Ei suferă în tăcere. După ce veți închide paginile acestei cărți, stați de vorbă cu ei.

Ce educație este aceasta, care vorbește despre lumea în care ne aflăm - și nu spune nimic despre lumea care suntem? Întrebați-vă mereu copiii: „Ce se petrece cu tine?“, „Ai nevoie de mine?“, „Ai avut vreo dezamăgire?“, „Ce pot face ca să fii mai fericit?“

Ce sens are să aveți zilnic grijă de hrănirea a bilioane de celule din corpul copiilor voștri, dacă neglijați să-i hrăniți psihic?

La ce folosește că au un corp sănătos, dacă sunt nefericiți, instabili, fără protecție emoțională, dacă fug de problemele lor, dacă le e frică de critici, dacă nu le place să li se spună „nu“?

Nici un părinte din lume nu le-ar da alimente stricate copiilor lor - dar fac asta cu hrana psihică.

Nu ne dăm seama că tot ceea ce înmagazinează, le va controla personalitatea. Hrăniți personalitatea copiilor voștri cu înțelepciune și liniște. Vorbiți de peripețiile voastre, de momentele de ezitare, de căderile emoționale pe care le-ați traversat. Nu lăsați ca memoria lor să se transforme într-un ținut de coșmaruri.

Transformați-o într-o grădină de vise.

Nu uitați niciodată că ne împiedicăm de pietrele mici și nu de munți. Micile pietre din subconștient se transformă în stânci uriașe.

Pesimismul este cancerul sufletului

Puteți să nu aveți bani, dar, dacă sunteți dotați din plin cu bun simț, veți fi un tată sau o mamă strălucit/ă.

Dacă vă veți molipsi copiii cu visele și entuziasmul vostru, viața va fi înălțată.

Dacă sunteți un specialist în a vă lamenta, dacă vă e frică de viață, de ziua de mâine, dacă sunteți preocupați excesiv de boli, le veți paraliza inteligența și emoția.

Știți cât timp îi trebuie unui conflict psihic netratat, până să intre în remisie?

Uneori, trei generații. De exemplu, dacă un tată are o obsesie pentru boli, unul dintre copii va înregistra acea obsesie și o va reproduce în mod continuu.

Nepotul s-ar putea s-o aibă cu mai mică intensitate. Abia strănepotul se va putea

elibera de ea. Cel care studiază funcțiile memoriei, cunoaște gravitatea procesului de transmitere a bolilor psihice.

Arătați copiilor voștri că aveți forță și siguranță. Spuneți-le frecvent: „Adevărata libertate se află în tine”, „Nu fi slab în fața grijilor tale!”, „înfruntă-ți idiosincraziile și neliniștile”, „Alege să fii liber!” Fiecare gând negativ trebuie combătut, ca să nu fie înregistrat.

Adevăratul optimism se construiește prin confruntarea cu problemele - și nu prin negarea lor.

De aceea, conversațiile în care se motivează o atitudine sau acțiune *rareori au efect*. Ele nu furnizează instrumente pentru construirea unui optimism solid, care să hrănească „eu”-ul ca lider al teatrului inteligenței.

Din acest motiv, această carte se bazează pe date științifice. Obiectivul meu este să furnizez instrumente.

Potrivit cercetărilor din unele universități americane, pentru o persoană optimistă există cu mai puțin de 30% riscul de a face boli cardiace și un risc chiar și mai scăzut de a fi afectați de boli emoționale și psiho-somatice.

Pesimismul este cancerul sufletului. Mulți părinți sunt vânzători de pesimism. Pe lângă gunoiul social pe care *mass-media* îl depozitează pe scena minții tinerilor, mulți părinți le prevăd un viitor sumbru - totul este greu și periculos, își pregătesc copiii să se teamă de viață, să se închidă într-un cocon, să trăiască fără poezie.

Alimentați-vă copiii cu un optimism solid!

Nu trebuie să formăm supra-oameni, așa cum preconiza Nietzsche. Părinții inteligenți nu formează eroi, ci ființe umane care își cunosc limitele și forțele.

Părinții buni corectează greșelile, părinții inteligenți își învață copiii cum să gândească

Această deprindere a părinților inteligenți contribuie la dezvoltarea: conștiinței analitice, a deprinderii de a gândi înainte de a reacționa, fidelității, cinstei, capacității de a pune întrebări și a responsabilității sociale.

Părinții buni corectează greșelile, părinții inteligenți își învață copiii cum să gândească. Există mai mult în a corecta greșeli și a forma deprinderea de a gândi decât își poate imagina psihologia noastră.

Nu fiți un specialist în a critica comportamente inadecvate, fiți un specialist în a-i face pe copiii voștri să gândească. Vechile corecții și binecunoscutele predici nu mai funcționează, ele nu fac decât să erodeze relația.

Când deschideți gura ca să repetați același lucru, declanșați un resort din subconștient care deschide anumite arhive ale memoriei, ce conțin critici vechi. Copiii vor ști deja tot ceea ce urmează să spuneți și se vor înarma ca să se apere. În consecință, ceea ce veți spune nu va avea ecou în interiorul lor, nu va genera un moment educațional. Acesta este un proces inconștient.

Când greșește, copilul deja așteaptă să aveți o reacție. Dacă ceea ce veți spune nu va produce un impact emoțional asupra sa, fenomenul RAM nu va produce o înregistrare inteligentă - și, în consecință, nu se va produce evoluție, ci suferință. Nu insistați în a repeta aceleași lucruri pentru aceleași greșeli și pentru aceleași încăpățănări.

Uneori, continuăm ani la rând să spunem aceleași lucruri - și tinerii continuă să repete aceleași greșeli. Ei sunt încăpățânați și noi, suntem proști.

A educa nu înseamnă a repeta cuvinte, ci înseamnă a crea idei și a produce o stare de încântare. La aceleași greșeli e nevoie de atitudini noi.

Dacă fiii noștri ar fi computere, am putea să repetăm aceeași reacție pentru a corecta același defect.

Dar ei au o inteligență complexă. Zilnic, cel puțin patru fenomene activează memoria și, în cadrul a milioane de opțiuni, produc mii de înlănțuiri de gânduri și nenumărate transformări ale energiei emoționale.

Studiul celor patru fenomene care activează memoria nu constituie obiectul acestei cărți.

Mă voi limita doar la a le menționa: ceea ce declanșează memoria, fereastra memoriei, cursul gândurilor și imaginilor și „eu”-ul, care reprezintă voința conștientă.

Personalitatea copiilor și tinerilor este în continuă fierbere, pentru că niciodată nu se întrerupe construcția și reconstrucția gândurilor.

Este imposibilă oprirea gândirii, până și tentativa de a întrerupe gândirea este, în sine, un proces de gândire. Nici când dormim nu întrerupem gândurile, de aceea visăm.

A gândi este inevitabil, dar a gândi prea mult, după cum vom studia mai departe, generează un consum violent de energie cerebrală, ceea ce prejudiciază drastic calitatea vieții.

Nu fiți un manual de reguli

Computerele sunt niște biete jucării, în comparație cu inteligența oricărui copil - chiar a copiilor speciali.

Dar noi persistăm să ne educăm copiii ca și cum ar fi instrumente logice, care trebuie doar să urmărească instrucțiunile dintr-un manual. Fiecare tânăr este o lume care așteaptă să fie explorată.

Regulile sunt bune pentru calculatoare. A spune „fă asta” sau „nu face asta”, fără o explicație a cauzelor, fără a stimula arta de a gândi, produce roboți și nu tineri care gândesc.

Cred că 99% din criticile și corecțiile părinților sunt inutile. Ele nu influențează personalitatea tinerilor.

Pe lângă faptul că nu educă, ele generează mai multă agresivitate și distanțare. Ce e de făcut? Uimiți-i!

Părinții inteligenți cunosc modul de funcționare a minții pentru a educa mai bine tinerii.

Ei sunt conștienți că, mai întâi, trebuie să cucerească teritoriul emoției, pentru ca apoi să cucerească amfiteatrul gândurilor și, în cele din urmă, să cucerească solurile conștiente și subconștiente ale memoriei, care este cutia cu secrete a personalității.

Ei creează stări emoționale, făcând gesturi unice. În acest fel, ei generează momente educaționale fantastice.

Părinții pot studia zeci de ani teoria mea, ideile lui Piaget, psihanaliza lui Freud, inteligențele multiple ale lui Gardner, filozofia lui Platon, dar, dacă nu reușesc să ofere stări pline de încântare, să-i învețe să gândească și să acceseze depozitul memoriei copiilor lor, nici un studiu nu va fi aplicabil și valid.

A-și surprinde copiii înseamnă a spune lucruri la care ei nu se așteaptă, a reacționa diferit față de greșelile lor, a le depăși așteptările.

De exemplu: copilul vostru tocmai a ridicat glasul la voi. Ce e de făcut?

El se așteaptă ca și voi să țipați și să-l pedepsiți! Dar, în loc de asta, începeți prin a tăcea, vă relaxați și după aceea spuneți ceva care îl lasă uimit: „Nu mă așteptam să mă superi în felul acesta.

În ciuda durerii pe care mi-ai provocat-o, eu te iubesc și te respect mult.”

După ce spune aceste cuvinte, tatăl iese din scenă și-și lasă copilul să se gândească. Răspunsul tatălui îi va zdruncina temelia agresivității.

Dacă vreți să provocați un impact puternic în universul emoțional și rațional al copiilor voștri, folosiți-vă de creativitate și sinceritate.

Îi veți cuceri pe cei de necucerit. Dacă veți aplica aceste principii la locul de muncă, fiți siguri că veți atrage până și pe colegii cei mai recalitranti.

Totuși, nu veți avea garanția cuceririi doar cu un singur gest, ci printr-un model de viață.

Dacă educați inteligența emoțională a copiilor voștri cu laude, atunci când ei se așteaptă la o mustrare (Goleman, 1996); cu o încurajare, atunci când se așteaptă la o reacție agresivă; cu o atitudine afectuoasă, atunci când se așteaptă la un atac de furie, vor fi încântați și o vor înregistra cu intensitate. Părinții vor deveni astfel instrumente de transformare.

Părinții buni spun copiilor: „Greșești.” Părinții inteligenți spun: „Ce părere ai despre comportamentul tău?”

Părinții buni spun: „Ai greșit din nou.”

Părinții inteligenți spun: „Gândește înainte să reacționezi.” Părinții buni pedepsesc când copiii lor dau greș; părinții inteligenți îi stimulează să facă din fiecare lacrimă o ocazie de a evolua.

Generația hamburgerului emoțional

Tineretea a fost întotdeauna o fază de rebeliune față de convențiile adulților. Dar generația actuală a produs un efect unic în istorie: a ucis arta de a gândi și capacitatea tineretului de a contesta. Tinerii rareori contestă comportamentul adulților.

De ce? Pentru că ei iubesc otrava pe care am produs-o. Iubesc succesul rapid, plăcerea imediată, proiectoarele *mass-media* chiar dacă trăiesc în anonimat. Excesul de stimuli a generat o fluctuație emoțională, fără capacitate contemplativă.

Până și modelele lor de viață trebuie să aibă un succes exploziv. Vor să fie personaje importante, ca de exemplu artiști sau sportivi care cuceresc, peste noapte, faima și aplauzele.

Tinerii trăiesc în generația „hamburgerului emoțional”. Ei detestă răbdarea. Nu știu să contemple frumosul în micile aspecte ale vieții.

Nu le cereți să admire florile, amurgul, conversațiile simple. Pentru ei, totul e plictiseală.

Criticile părinților și profesorilor sunt insuportabile și rareori le ascultă cu atenție.

Cum să-i ajutăm să iasă din asemenea tipare? Unul dintre cele mai importante lucruri în educație este să-l faci pe un copil să-l admire pe cel care-l educă.

Un tată poate fi un muncitor cu brațele, dar dacă își vrăjește copilul, va fi uriaș în inima lui.

Un tată poate fi important în mediul de afaceri, poate avea mii de funcționari, dar dacă nu-și încântă fiul, va rămâne mic în sufletul acestuia.

Fiți un maestru al inteligenței, învățați-i să gândească. Lăsați-i să perceapă omul strălucit care sunteți. Oare acest strigăt va afla vreun ecou?

Părinții buni își pregătesc copiii pentru aplauze, părinții inteligenți își pregătesc copiii pentru eșecuri

Această deprindere a părinților inteligenți contribuie la dezvoltarea: motivației, îndrăzneții, răbdării, perseverenței, capacității de depășire a obstacolelor, abilității de a crea oportunități și de a le valorifica.

Părinții buni își pregătesc copiii să primească aplauze, părinții inteligenți îi pregătesc să-și înfrunte eșecurile. Părinții buni educă inteligența logică a copiilor, părinții inteligenți le educă sensibilitatea.

Stimulați-i pe copiii voștri să aibă obiective, să caute succesul în studiu, în muncă, în relațiile sociale - dar nu vă opriți aici. Ajutați-i să nu le fie teamă de insuccese. Nu există podium fără înfrângeri. Mulți nu urcă pe podium, nu pentru că nu au capacitățile necesare, ci pentru că nu au știut să depășească insuccesele de pe drumul parcurs până la podium. Mulți nu reușesc să strălucească în munca lor, pentru că au renunțat în fața primelor obstacole. Unii nu au învins pentru că nu au avut răbdare să suporte un nu, pentru că nu au avut îndrăzneala de a înfrunta unele critici, nici umilința de a-și recunoaște greșelile. Perseverența este la fel de importantă ca și capacitățile intelectuale. Viața este un drum lung, care are curbe imprevizibile și derapaje inevitabile. Societatea ne pregătește pentru zilele de glorie, dar zilele de frustrare sunt acelea care-i dau sens acestei glorii.

Dovedind maturitate, părinții inteligenți devin modele pentru o viață plină de victorii. Pentru ei, a avea succes nu înseamnă a avea o viață fără greșeli.

A învinge nu înseamnă să ai întotdeauna dreptate. De aceea sunt în stare să le spună copiilor lor: „Am greșit”, „Scuză-mă”. „Am nevoie de tine”. Ei sunt puternici în convingerile lor - dar suficient de flexibili pentru a-și admite fragilitatea. Părinții inteligenți dovedesc că florile cele mai frumoase apar după iama cea mai grea.

Viața este un contract ce presupune risc

Părinții care nu curajul să-și recunoască greșelile, nu-și vor învăța niciodată copiii să-și înfrunte propriile greșeli și să învețe din ele. Părinții care afirmă că fac totul

bine nu-și vor învăța niciodată copiii să-și depășească eșecurile. Părinții care nu cer scuze nu-și vor învăța niciodată copiii cum să abordeze aroganța. Părinții care nu-și dezvăluie temerile vor avea mereu dificultăți în a-și învăța copiii să găsească în pierderi, ocazii de a fi mai puternici și de a căpăta experiență. Așa am acționat cu copiii noștri sau îndeplinim doar obligațiile banale ale educației? A trăi înseamnă un contract ce presupune risc. Tinerii trebuie să trăiască acest contract, prețuind provocările și nu fugind de ele. Dacă se vor lăsa intimidați în fața insucceselor și greutăților, fenomenul RAM va înregistra în memoria lor mii de experiențe care vor hrăni complexul de inferioritate, respect de sine scăzut și sentimentul că nu sunt capabili să facă ceva. Care va fi consecința?

Un tânăr cu o un nivel scăzut de respect de sine va avea un complex de inferioritate, incapabil să-și asume riscuri și să-și transforme obiectivele în realitate. El ar putea trăi un proces de îmbătrânire emoțională precoce. Tinerețea ar trebui să fie cea mai intensă perioadă a bucuriei, cu toate că își are neliniștile sale.

Dar mulți sunt bătrâni, în trupuri de tineri. A fi în vârstă nu înseamnă a fi bătrân cronologic. De altfel, mulți vârstnici sunt mai tineri pe plan emoțional decât mare parte din tinerii de azi, pentru că sunt fericiți și motivați.

Care este caracteristica unei emoții trăite de o persoană îmbătrânită, care nu are trăiri și motivație? Este o incapacitate de a se bucura de frumos și o înclinație puternică de a se lamenta, căci nimic nu o satisface pe termen lung. Asemenea persoane se plâng de corpul lor, de îmbrăcăminte, de prieteni, de lipsa de bani, de școală - și chiar de faptul de a se fi născut.

Capacitatea de a se plânge este îngrășământul suferinței emoționale, iar capacitatea de a mulțumi este combustibilul fericirii. Mulți tineri fac orice pentru a avea o firimitură de bucurie. Ei cerșesc pâinea bucuriei, chiar dacă trăiesc în palate.

Tinerii care devin maeștri în a se plânge au un mare dezavantaj într-o competiție.

Cu mare greutate vor reuși pe plan social și profesional. Atrageți-le atenția!

Cum tinerii înțeleg ce este memoria calculatoarelor, comparați-o cu memoria umană. Spuneți-le că toate lamentările sunt însoțite de o stare extrem de tensionată, care este arhivată în mod deosebit în memorie, prin fenomenul RAM, și care distruge, cu încetul, bucuria emoției.

Părinții buni vorbesc, părinții inteligenți dialoghează ca niște prieteni

Această deprindere a părinților inteligenți contribuie la dezvoltarea solidarității, sociabilității, bucuriei de a trăi, optimismului, înțelegerii inter-personale.

Am văzut că prima deprindere a părinților inteligenți este aceea de a-și lăsa copiii să-i cunoască; a doua este cea de a le alimenta personalitatea; a treia, de a-i învăța să gândească; a patra, de a-i pregăti pentru eșecurile și greutățile vieții.

Trebuie să înțelegem că cea mai bună cale de a dezvolta toate aceste deprinderi este cea de a căpăta o a cincea deprindere: aceea de a dialoga.

Părinții buni vorbesc, părinții inteligenți dialoghează, între a sta de vorbă și a dialoga există o mare diferență.

A sta de vorbă înseamnă a vorbi despre lumea care ne înconjoară, a dialoga înseamnă a vorbi despre lumea care suntem. A dialoga înseamnă a relata experiențe, înseamnă a împărtăși ceea ce se află ascuns în inima fiecăruia, înseamnă a pătrunde dincolo de cortina comportamentelor, înseamnă a dezvolta înțelegerea interpersonală (Gardner, 1995).

Cei mai buni ani ai vieții lor sunt sufocați. Cu încetul, ei își pierd zâmbetul, ancorarea în viață, motivația.

Descoperirea măreției lucrurilor anonime

Învățați-vă copiii să găsească în lucrurile mici, motive majore de fericire. O persoană superficială din punct de vedere emoțional are nevoie de evenimente mari ca să se bucure - o persoană profundă găsește bucurie în lucrurile ascunse, în fenomene aparent imperceptibile: în mișcarea norilor, în dansul fluturilor, în îmbrățișarea unui prieten, în sărutul persoanei iubite, într-o privire complice, în zâmbetul prietenos al unui necunoscut.

Fericirea nu este opera întâmplării, fericirea vine prin exercițiu. Antrenați-vă copiii pentru a fi excelenți observatori. Leșiți pe câmp sau în grădină, faceți-i să urmărească deschiderea unei flori și descoperiți cu ei frumosul invizibil. Simțiți cu ochii voștri lucrurile frumoase care vă înconjoară. Faceți-i pe tineri să aprecieze momentele simple, forța care izvorăște din pierderi, siguranța care răsare din haos, măreția care emană din gesturile mici. Munții sunt formați din particule nevăzute de nisip.

Copiii vor fi mai fericiți dacă vor învăța să contemple frumosul în momentele de glorie, ca și în cele de eșec, în florile primăverii și în frunzele uscate ale toamnei, lată marea provocare a educației emoționale!

Pentru mulți, fericirea nu este altceva decât nebunie inventată de psihologi, delirul filozofilor, halucinație de poet. Aceștia n-au înțeles niciodată că secretele fericirii se ascund în lucrurile simple și anonime - atât de depărtate și atât de aproape de ei.

Majoritatea educatorilor nu reușesc să străbată cortina aceasta.

În concordanță cu cercetările pe care le-am făcut, mai mult de 50% dintre părinți n-au avut niciodată curajul de a dialoga cu copiii lor despre temerile, pierderile și frustrările personale.

Cum e posibil ca părinți și copii să trăiască sub același acoperiș, ani de-a rândul, și să rămână complet izolați unii de alții? Spun că se iubesc, dar cheltuiesc puțină energie pentru a cultiva iubirea.

Au grijă de peretele stricat, de problemele mașinii, dar nu se îngrijesc de deteriorările emoționale și de problemele din cadrul relației.

Când picură un robinet, părinții se agită să-l repare. Dar oare își fac timp ca să dialogheze cu copiii, să-i ajute să-și recapete veselia, siguranța sau sensibilitatea pe cale de dispariție?

Dacă am lua toți banii unei întreprinderi și i-am arunca la gunoi, am comite o crimă gravă la adresa acelei întreprinderi, care ar merge spre faliment.

Oare nu am comis această crimă față de cea mai importantă întreprindere socială - familia - a cărei unică monedă este dialogul?

Dacă distrugem dialogul, cum va rezista relația părinți—copii? Va merge, cu siguranță, spre faliment.

Trebuie să căpătăm deprinderea de a ne reuni cel puțin săptămânal cu copiii noștri, ca să dialogăm cu ei.

Trebuie să le dăm libertatea de a vorbi despre ei înșiși, despre neliniștile și dificultățile de comunicare cu frații și cu noi, părinții lor. Nici nu vă imaginați ce efect pot avea aceste întruniri.

Dacă părinții nu le-au vorbit niciodată copiilor despre visele lor cele mai importante și nici nu i-au ascultat vorbind despre bucuriile și decepțiile lor, ei vor forma un grup de străini și nu o familie. Nu există o rețetă magică pentru a construi o relație sănătoasă. Dialogul este de neînlocuit.

Să căutăm prieteni în copiii noștri

În fiecare tânăr - chiar și în cei mai complicați și mai izolați - există o lume care așteaptă să fie descoperită. Mulți tineri sunt agresivi și rebeli, și părinții lor nu înțeleg că, prin agresivitatea lor, ei strigă după ajutor. **Comportamentele nepotrivite sunt, de multe ori, strigăte puternice care imploră prezența, dragostea și atenția părinților.**

Multe simptome psiho-somatice, cum ar fi durerile de cap sau durerile abdominale, sunt și ele strigăte tăcute ale copiilor. Cine le aude? Mulți părinți își duc copiii la psihologi, ceea ce poate ajuta, dar, în adâncul ființei lor, ceea ce caută ei este inima părinților.

O sugestie: dacă puteți s-o faceți, întrerupeți canalele de televiziune cu conținut general și rămâneți doar cu canalele tematice. Dacă veți face acest lucru, veți fi probabil uimiți de îmbunătățirea relației copiilor voștri unul cu celălalt - și cu voi. Vor fi mai afectuoși, vor dialoga mai mult, vor avea mai mult timp pentru joacă și distracție. Vor vedea mai puține canale apelative și mai multe canale contemplative, care vorbesc despre natură și știință.

Iată o altă sugestie pentru toți părinții - poate și mai importantă decât prima. Eu o numesc „proiectul educării emoționale (PEE): la fiecare două luni, deconectați televizorul o săptămână întreagă și faceți lucruri interesante cu copiii voștri.

Planificați-vă să petreceți cu ei șase săptămâni pe tot parcursul anului. Chiar dacă părinții și copiii nu călătoresc spre locuri îndepărtate, trebuie să exploreze ce se află în sufletele fiecăruia.

Stabiliți ce veți face. Mergeți împreună la bucătărie, inventați noi feluri de mâncare, spuneți anecdote, inventați piese de teatru, plantați flori, accesați lucruri interesante. Rămâneți cu copiii voștri în toate nopțile din aceste săptămâni. Faceți din PEE un proiect de viață.

Cea mai mare dorință a părinților ar trebui să fie aceea ca toți copiii lor să le fie prieteni: diplomele, banii, succesul sunt consecințe ale unei educații strălucite. Eu am trei fiice. Dacă ele nu vor deveni prietenele mele, mă voi simți frustrat ca tată, chiar dacă sunt un scriitor respectat în toată lumea.

În ciuda faptului că sunt specializat în conflicte pe plan psihic, fac destul de des greșeli. Dar important este să știi ce să faci cu greșelile. Ele pot construi sau distruge o relație. De multe ori le-am cerut scuze fiicelor mele, când am exagerat în anumite atitudini, când am judecat în pripă, sau când am ridicat glasul fără a fi nevoie. Astfel, ele au învățat de la mine să ceară scuze și să-și recunoască comportamentul violent.

Unele persoane care m-au văzut luând o astfel de atitudine, au fost impresionate. Spuneau: „Le cereți scuze fiicelor?” Niciodată nu văzuseră un tată recunoscându-și greșelile și cerând scuze - și, cu atât mai mult, un psihiatru.

Mulți copii de psihologi și psihiatri intră în conflict, pentru că părinții lor nu se comportă normal și nu reușesc să vorbească sufletului, iar astfel să fie admirați de ei.

Nu vreau ca fiicelor mele să le fie teamă de mine - vreau ca ele să mă iubească.

Din fericire, ele ne iubesc foarte mult, pe mine și pe soția mea. Dacă există dragoste, ascultarea este spontană și naturală.

Nu există ceva mai frumos și mai poetic, decât faptul că părinții și copiii sunt foarte buni prieteni.

Perla inimii

Îmbrățișările, sărutul și conversațiile permanente cu copiii cultivă afectivitatea și risipesc singurătatea. Mulți europeni și americani suferă de o singurătate profundă. Nu știu să ajungă la copii și să dialogheze deschis cu ei.

Locuiesc în aceeași casă, dar trăiesc în lumi diferite. Contactul sufletesc și dialogul sunt magice, creează o sferă de solidaritate, îmbogățesc emoția și dau sens vieții.

Mulți tineri se sinucid în țările dezvoltate, pentru că rareori cineva pătrunde în lumea lor și poate să-i asculte fără idei preconcepute.

Există o concepție greșită în psihiatrie legată de sinucidere. Cel care comite un act de sinucidere nu vrea să ucidă viața, ci durerea sa.

Toți cei care se gândesc la moarte, în fond, sunt înfometati și însetati de viață. Ceea ce vor să distrugă este suferința cauzată de conflictele lor, singurătatea care-i descurajează, frica ce-i pune la pământ. Spuneți asta celor deprimați - și veți vedea răsărind speranța în ei. În munca mea, spunând astfel de cuvinte, am putut ajuta mulți pacienți să-și găsească curajul de a schimba traiectoria vieții lor. Unii intrau în cabinet dornici să moară - dar ieșeau convinși că iubeau viața cu disperare.

Într-o societate în care părinții și copiii nu sunt prieteni, depresia și alte tulburări emoționale întâlnesc un mediu ideal pentru a se dezvolta.

Autoritatea părinților și respectul din partea copiilor lor nu sunt incompatibile cu cea mai curată prietenie.

Pe de o parte, nu trebuie să fiți indulgenți, nici să fiți o jucărie în mâna copiilor voștri, pe de altă parte, trebuie să căutați să le fiți un foarte bun prieten.

Ne aflăm în era admirației. În cazul în care copiii voștri nu vă admiră, nu veți avea influență asupra lor.

Adevărata autoritate și respectul solid se nasc din dialog. Dialogul este o perlă ascunsă în inimă.

Ea este atât de scumpă și atât de accesibilă. Scumpă, pentru că aurul și argintul nu o pot cumpăra; accesibilă, pentru că și cel mai amărât dintre oameni o poate găsi. Căutați-o!

Părinții buni dau informații, părinții inteligenți povestesc istorioare

Această deprindere a părinților inteligenți con-tribuie la dezvoltarea: creativității, a spiritului inventiv, a perspicacității, raționamentului schematic, capacității de a găsi soluții în situații tensionate.

Părinții buni sunt o enciclopedie de informații, părinții inteligenți sunt povestitori agreabili. Sunt creativi, iscusii, capabili să extragă minunate lecții de viață, din lucrurile cele mai simple.

Vreți să fiți un părinte strălucit? Faceți-vă un obicei din a dialoga și a spune povești. *Captivați-vă copiii prin inteligența și afecțiunea voastră, nu prin autoritate, bani sau putere.* Transformați-vă într-o persoană agreabilă. Influențați ambianța în care vă aflați.

Știți care este termometrul care indică dacă sunteți agreabil? Imaginea pe care o au despre voi, copiii prietenilor voștri. Dacă le face plăcere să fie în preajma voastră, ați trecut testul. Dacă vă evită, ați fost respins și va trebui să vă revedeți atitudinile.

Am fost întotdeauna un povestitor. Fiicele mele adolescente chiar și astăzi îmi cer să le spun povești.

Părinților care spun povești nu le este rușine să-și folosească greșelile și greutățile ca să-și ajute copiii să privească în sine și să-și găsească drumul. Când copiii sunt sperați, cu teama zilei de mâine, cu frica de a înfrunța o problemă, acești părinți intră în scenă și creează povești care transformă emoția plină de frici a copiilor, într-o sursă de motivație.

Odată, una dintre fiicele mele a fost criticată de niște tineri pentru că era o persoană simplă și nu-i plăcea să fie ostentativă, cât și pentru că nu era preocupată în mod excesiv de estetică. Se simțea respinsă și tristă.

După ce am auzit problema ei, mi-am pus imaginația la treabă și i-am spus o pildă: i-am spus că unii preferă un soare frumos pictat într-un tablou, alții preferă un soare real, chiar dacă este acoperit de nori. Am întrebat-o: ce soare preferi? S-a gândit și a ales soarele real. Atunci, am adăugat, chiar dacă oamenii nu cred în soarele tău, el strălucește.

Tu ai lumina ta proprie. Într-o zi, norii care o acoperă se vor risipi și oamenii te vor vedea. Să nu-ți fie teamă de critica altora - să-ți fie teamă că îți pierzi lumina. Niciodată n-a uitat de această pildă. A fost atât de fericită, că a povestit-o multora dintre prietenele sale. *A fi fericit presupune antrenament și nu este opera întâmplării.*

Care este una dintre cele mai bune modalități de a educa? Să spui povești. Ele amplifică lumea ideilor, dă lumină emoției, diluează tensiunile.

Sosirea unui nou frate poate genera reacții agresive, respingeri, retrageri instinctive în sine (de ex. incapacitatea de a controla urinarea) și schimbări de atitudine a fratelui mai mare, punându-i în pericol formarea personalității. Micuțul devine, uneori, un străin. Părinții abili creează povești încă dinainte de nașterea pruncului, care îl includ

în experiențele distractive ale celorlalți frați și stimulează spiritul de conviețuire împreună. Fratele mai mare asimilează aceste povești, încetează să mai considere că fratele mai mic este un rival și începe să-l iubească.

Învățați-vă copiii mult, vorbind puțin

Maestrul maștrilor a fost un excelent educator, pentru că era vorbea în parabole. Fiecare parabolă pe care a povestit-o acum două mii de ani era o pildă bogată, care dezvoltă inteligența, distrugea ideile preconcepute și stimula gândirea. Acesta era unul dintre secretele care făcea ca El să fie mereu înconjurat de tineri.

Tinerii apreciază persoanele inteligente. Pentru a fi inteligent nu e nevoie să fiți un intelectual sau un savant. Ajunge să creați povești și să inserați în ele lecții de viață. Mulți părinți sunt închistați în modul lor de a gândi. Ei consideră că nu sunt creativi, că nu au perspicacitate și inteligență - ceea ce nu este adevărat. Am convingerea, ca cercetător al inteligenței umane, că fiecare om are un potențial intelectual enorm, dar pe care îl reprimă.

Îmi amintesc de un pacient autist, care nu putea produce nici un gând rațional. Capacitatea sa intelectuală era extrem de redusă.

După aplicarea unor metode care au stimulat fenomenul RAM, ferestrele memoriei sale s-au deschis. După doi ani de tratament, nu numai că gândea în mod strălucit, dar și spunea povești. Toți colegii lui de clasă rămâneau uimiți de imaginația sa. Există un narator de povești, chiar și în omul cel mai închis.

Dacă, uneori, nici dumneavoastră nu suportați modul închis de a fi, cum vreți să vă audă copiii voștri? Nu țipați, nu atacați, nu răspundeți cu agresivitate. Opriti-vă! Spuneti-le povești celor dragi. *Puteți să-i învățați mult, vorbind puțin.*

Aveți curajul de a vă schimba! Fiți inventivi.

Puteți educa mult, fără să vă oboseți în mod deosebit. Părinții inteligenți își stimulează copiii să-și învingă temerile și să aibă atitudini blânde.

Sunt povestitori, sunt vânzători de vise

Dacă reușiți să vă faceți copiii să viseze, veți avea o comoară pe care mulți regi au căutat-o și nu au avut-o niciodată.

Părinții buni oferă oportunități, părinții inteligenți nu renunță niciodată

Această deprindere a părinților inteligenți contribuie la dezvoltarea: capacității de a prețui viața, speranței, perseverenței, motivației, fermității, capacității de a se analiza, de a depăși obstacole și eșecuri.

Părinții buni sunt toleranți față de anumite greșeli ale copiilor, părinții inteligenți nu se renunță niciodată la ei, chiar dacă fiii îi decepționează și trec prin tulburări emoționale. Lumea poate să nu dea șanse copiilor noștri, dar nu trebuie să ne pierdem niciodată speranța că ei vor deveni oameni de valoare.

Părinții inteligenți sunt semănători de idei și nu controlează viața copiilor lor. Ei seamănă în solul inteligenței lor și așteaptă ca, într-o zi, semințele să germineze. Pe timpul așteptării poate să apară mâhnire - dar, dacă semințele sunt bune, într-o zi vor încolți, chiar dacă acești copiii se droghează, nu au respect pentru viață și nu pot sta în nici un loc de muncă. Poate că unii părinți citesc această carte și plâng, deoarece copiii lor trec prin crize profunde. Ei refuză să fie ajutați, se izolează în lumea lor bolnavă și sunt indiferenți la lacrimile celor care îi iubesc. Ce e de făcut? Să renunțăm la ei? Nu.

În parabola fiului risipitor ni se oferă un exemplu minunat, despre cum anume să procedăm. Comportamentul tatălui este determinat de o înțelepciune unică. Să vedem.

Fiul a renunțat la tată, dar tatăl nu a renunțat niciodată la fiu. Tatăl și-a implorat fiul să rămână.

Lacrimile lui nu l-au impresionat pe fiu. Acesta a plecat și și-a risipit averea. Tatăl nu l-a criticat, ci doar l-a așteptat. Tatăl aștepta în fiecare zi ca el să învețe la școala vieții, lecțiile pe care nu le învățase alături de el. În sfârșit, marea victorie. Durerea, pierderea și sentimentul de nesiguranță pe care le resimțea tânărul au rupt coaja semințelor pe care tatăl le-a plantat. Astfel, personalitatea fiului a fost modificată. Rezultatul? El s-a întors.

A ieșit de sub protecția tatălui, a căpătat cicatrice adânci în suflet, dar a devenit mai matur și experimentat.

Tatăl și-a văzut fiul apropiindu-se de casă. A alergat să-l întâmpine, profund mișcat.

Nu și-a condamnat fiul, nu a spus nimic, întrucât știa că orice vorbă e de prisos. Era sigur că experiențele trăite de fiu l-au afectat profund.

L-a îmbrățișat doar și i-a făcut o primire sărbătorească. Nimeni n-a înțeles. Iubirea nu este ceva ce se înțelege. Dar fiul nu a mai fost niciodată cel dinainte. Trebuie să fim poeți în bătălia educației. Putem să plângem, dar niciodată nu trebuie să ne pierdem curajul.

E posibil să fim răniți, dar niciodată nu trebuie să încetăm lupta. Trebuie să vedem ceea ce nimeni nu vede.

Să întrezărim o comoară îngropată sub pietrele din inima copiilor noștri.

Nimeni nu-și ia diplomă în misiunea de a educa

Înainte, părinții erau autoritari; astăzi, sunt copiii, înainte, profesorii erau eroii elevilor; astăzi, sunt victimele lor. Tinerii nu știu să fie contrariați. Niciodată de-a lungul istoriei n-am văzut copii și tineri care să-i domine în felul acesta pe adulți. Fiii se comportă ca niște regi ale căror dorințe trebuie să fie rezolvate imediat. În primul rând, învățați să spuneți fără teamă „nu” copiilor dvs. **Dacă ei nu aud „nu” de la părinții lor, nu vor fi pregătiți să audă „nu” de la viață.** Nu vor avea șanse să supraviețuiască.

În al doilea rând, când spun „nu”, părinții nu trebuie să cedeze în fața șantajelor și presiunilor copiilor lor. În caz contrar, emoția copiilor și tinerilor va deveni un balansoar: azi sunt docili, mâine, explozivi; acum sunt însuflețiți, după puțin timp prost-dispuși. Dacă sunt instabili și șanta-jiști în mediul social, vor fi excluși.

În al treilea rând, părinții trebuie să stabilească în mod clar care sunt aspectele negociabile și care sunt limitele ne-negociabile. De exemplu, a merge la culcare noaptea târziu în cursul săptămânii și a se trezi devreme pentru a învăța este inacceptabil și prin urmare ne-negociabil.

Pe de altă parte, timpul petrecut cu internetul și ora de întoarcere acasă pot fi negociate.

Dacă părinții vor asimila deprinderile educatorilor inteligenți, pe care le-am menționat, vor putea ca, fără nicio teamă, să contrazică, să impună limite și să spună „nu” copiilor lor. Bombănelile, încăpățânările și crizele acestora nu vor fi distructive, ci constructive.

Trăim vremuri grele. Regulile și sfaturile psihologice par să nu mai aibă nici un efect. Părinții din toată lumea se simt pierduți, pare să le fugă pământul de sub picioare, nu mai știu cum să pătrundă în lumea copiilor lor. De fapt, cucerirea planetei psihice a copiilor noștri este la fel de complexă - sau chiar mai complexă - decât cucerirea planetei fizice. A stimula mecanismul inteligenței este o artă pe care puțini o învață.

Vreau să rămână clar faptul că deprinderile părinților inteligenți arată că nimeni nu-și ia diploma în educația copiilor. Cei care spun „Eu știu” sau „Nu am nevoie de ajutorul nimănui” sunt deja derutați. Pentru a educa, trebuie să învățăm mereu și să cunoaștem din plin cuvântul răbdare. Cel care nu are răbdare renunță, cel care nu reușește să învețe, nu găsește drumuri inteligente.

Nefericiți sunt psihiatrul care nu reușesc să învețe de la pacienții lor! Nefericiți sunt părinții care nu reușesc să învețe de la copiii lor și să corecteze modalitățile de comunicare și educare! Nefericiți sunt profesorii care nu reușesc să învețe de la elevii lor și să-și înnoiască procedeele. Viața este o mare școală care învață puțin pe cel care nu știe să citească.

Tocmai pentru că viața este o mare școală, părinții trebuie să caute să înțeleagă deprinderile profesorilor fascinanți pe care le voi descrie în continuare. Le vor fi utile în educația copiilor lor. Părinți și profesori sunt parteneri în fantastica întreprindere a educației

PARTEA a-II-a

ȘAPTE DEPRINDERI ALE PROFESORILOR BUNI ȘI ALE PROFESORILOR INTELIGENȚI

A educa înseamnă a fi un artizan al personalității, un poet al inteligenței, un semănător de idei.

Profesorii buni sunt elocvenți, profesorii fascinanți cunosc modul de funcționare a minții

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea în elevii lor a capacității de administrare a gândurilor și emoțiilor, de a fi propriul lider, de a trece ușor prin pierderi și frustrări, de a depăși conflictele.

Profesorii buni au o bună cultură academică și transmit cu siguranță și elocvență informațiile în sala de clasă.

Profesorii fascinanți depășesc acest obiectiv. Ei caută să cunoască modul de funcționare a minții elevilor, pentru a-i educa mai bine. Pentru ei, fiecare elev este nu doar o persoană din sala de clasă, ci o ființă umană complexă, cu necesități unice.

Profesorii fascinanți transformă informația în cunoaștere și cunoașterea în experiență. Ei știu că doar experiențele se înregistrează într-un mod deosebit în memorie și numai ele creează modificări masive, capabile să transforme personalitatea. De aceea, ei prezintă întotdeauna informațiile în contextul experienței de viață.

Educația trece printr-o criză fără precedent în istorie. Elevii se simt dați la o parte, nu se concentrează, nu au plăcerea de a învăța și sunt agitați. A cui e vina? A elevilor, sau a părinților? Nici a unora, nici a celorlalți. Cauzele sunt mai profunde. Principalele cauze sunt produsul sistemului social care a stimulat, într-un mod înspăimântător, fenomenele care construiesc gândurile. Vom studia această problemă, în subcapitolul următor.

Mintea tinerilor de astăzi este diferită de cea a tinerilor din trecut. Fenomenele care se află în culisele minții lor și care generează gânduri sunt aceleași, dar actorii de pe scenă sunt diferiți. Calitatea și viteza gândirii s-au schimbat. Trebuie să cunoaștem unele dintre funcțiile memoriei și câteva domenii ale procesului de construire a inteligenței, pentru a găsi instrumentele necesare care să poată dea o nouă întorsătură educației.

Prima deprindere a unui profesor fascinant este aceea de a înțelege mintea elevului și de a găsi răspunsuri deosebite, diferite de cele cu care elevul este obișnuit.

Sindromul SGA

Televiziunea prezintă mai mult de șaiszeci de personaje pe oră, cu cele mai diferite caracteristici ale personalității. Polițiști ireverențioși, bandiți lipsiți de teamă, oameni care se distrează.

Aceste imagini se înregistrează în memorie și intră în competiție cu imaginea părinților și profesorilor.

Rezultatele inconștiente ale acestui fapt sunt grave. Educatorii pierd capacitatea de a influența lumea psihică a tinerilor. Gesturile și cuvintele lor nu au impact emoțional și, în consecință, nu sunt arhivate în mod privilegiat, astfel încât să producă mii de alte emoții și gânduri care să stimuleze dezvoltarea inteligenței. Frecvent, educatorii trebuie să țipe pentru a obține un minimum de atenție.

Cea mai mare consecință a excesului de stimuli de la televizor este contribuția la apariția sindromului gândirii accelerate, SGA. N-ar fi trebuit să umblăm niciodată în cutia neagră a inteligenței, care înseamnă construcția de gânduri, dar, din nefericire, am făcut-o. Viteza gândurilor nu poate fi crescută în mod permanent. Dacă am face-o, s-ar produce o diminuare a concentrării și o creștere a anxietății. Este exact ceea ce se întâmplă cu tinerii.

Anxietatea din sindromul SGA generează nevoia de noi stimuli, într-o tentativă de a o calma. Deși mai puțin intens, principiul este același cu cel din cazul dependenței psihologice de droguri. Dependenții de droguri folosesc mereu alte doze încercând să diminueze anxietatea generată de dependență. Cu cât doza e mai mare, cu atât devin mai dependenți.

Cei cu SGA capătă dependență de noi stimuli. Se agită pe scaun, au conversații paralele, nu se concentrează, își deranjează colegii. Aceste comportamente sunt tentative de a diminua anxietatea generată de SGA.

Educația merge spre faliment, violența și înstrăinarea socială cresc, pentru că, fără să ne dăm seama, comitem o crimă contra minții copiilor și adolescenților. Am convingerea fundamentată pe studii științifice, că viteza gândirii tinerilor de acum un secol era mult mai mică decât cea actuală, și, de aceea modelul educațional al trecutului, deși nu ideal, funcționa.

Avem nevoie de un nou model educațional. În finalul cărții, voi prezenta zece tehnici pentru a realiza o educație excelentă, capabilă să elimine efectul negativ al SGA.

În conferințele mele, îi întreb frecvent pe profesorii cu mai mult de zece ani vechime dacă percep faptul că elevii actuali sunt mai agitați decât cei din trecut - și răspunsul unanim este afirmativ. **Avem nevoie de profesori deosebiți, care să înțeleagă amfiteatrul minții umane.** De profesori obișnuiți e plină lumea! Să gândești e excelent, să gândești prea mult e foarte rău. Cel care gândește prea mult îi fură cortexului cerebral energia vitală și simte o oboseală excesivă, chiar fără să fi făcut exercițiu fizic. Acesta este unul dintre simptomele SGA. Celelalte simptome sunt: somn insuficient, iritabilitate, suferință prin anticipare, uitare, deficit de concentrare, aversiune față de rutină și, uneori, simptome psiho-somatice, cum ar fi dureri de cap, dureri musculare, tahicardie, gastrită. De ce unul dintre simptome este uitarea? Deoarece creierul este mai înțelept decât noi și blochează memoria, ca să gândim mai puțin și să cheltuim mai puțină energie. Mulți specialiști nu-și dau seama că SGA este principala cauză a crizei din educația mondială.

Este ceva colectiv, atinge mare parte din populația adultă și tânără. Adulții mai responsabili prezintă un SGA mai puternic și, de aceea, sunt mai „stresați”. De ce?

Pentru că au o activitate intelectuală mai intensă, gândesc mai mult, își fac mai multe griji.

SGA al elevilor face ca teoriile educaționale și psihologice ale trecutului aproape să nu mai funcționeze - pentru că, în timp ce profesorii vorbesc, elevii sunt agitați, neliniștiți, nu se concentrează și, pe deasupra, sunt furați de gânduri. Profesorii sunt prezenți în sala de clasă și elevii sunt în **alte** lumi.

Cauzele SGA

Sindromul SGA generează o hiperactivitate de origine non-genetică. Încă de la începuturile omenirii, a existat întotdeauna hiperactivitatea genetică, caracterizată printr-o anxietate psiho-motorie, neliniște și agitație a gândirii pe fond metabolic. De aceea, unii oameni au fost întotdeauna mai neliniștiți decât alții, mai încăpățânați și cu o hiperactivitate a gândirii. Dar astăzi există o hiperactivitate funcțională non-genetică - SGA.

Care sunt cauzele SGA? Prima, așa cum am spus, este excesul de stimuli vizuali și sonori produși de televizor, care atacă teritoriul emoției.

Ase nota că nu vorbesc de calitatea conținutului programelor de televiziune, ci de excesul de stimuli - fie buni, fie răi. A doua este excesul de informație. În al treilea rând, paranoia politiciii de consum și a excesului de culori, care îngreunează interiorizarea.

Toate aceste cauze stimulează construcția gândurilor și generează o psihoadaptare la stimulii rutinei zilnice, adică, o pierdere a bucuriei izvorâte din

lucrurile mici de fiecare zi. Cei cu SGA sunt mereu neliniștiți, încercând să obțină vreun stimul care să-i calmeze.

În ce privește excesul de informație, este fundamental să se știe că un copil de șapte ani din zilele noastre are mai multe informații în memorie decât o persoană de șaptezeci de ani, de acum un secol sau două.

Această avalanșă de informație excită într-un mod neadecvat cele patru mari fenomene care citesc memoria și construiesc lanțuri de gânduri.

O persoană cu SGA nu reușește să-și administreze gândurile în totalitate și să-și liniștească mintea.

Amenințarea cea mai mare pentru calitatea vieții o-mului modern nu este munca sa, nici competiția, nici munca peste program sau presiunile sociale, ci excesul de gândire. SGA compromite sănătatea psihică sub trei forme: amintirea excesivă a ceea ce a fost în trecut - ceea ce dezvoltă sentimente de vinovăție; preocupări și griji legate de probleme existențiale și suferința prin anticipație.

Nu este suficient să fii elocvent. Ca să fii un profesor fascinant, trebuie să cunoști sufletul uman pentru a descoperi instrumente pedagogice capabile să transforme sala de clasă într-o oază, și nu într-o sursă de stres. Este o chestiune de supraviețuire, căci, în caz contrar, elevii și profesorii nu vor avea o viață așa cum trebuie. Și asta se întâmplă deja. Să vedem cum.

Calitatea vieții profesorilor a fost distrusă

O revelație șocantă: în Spania, 80% dintre profesori sunt „stresați”. În Anglia, guvernul are greutate în a găsi profesori - în principal pentru învățământul primar și gimnazial - pentru că sunt puțini cei care doresc această profesie, în celelalte țări, situația este la fel de critică.

În concordanță cu cercetările institutului *Academia Inteligenței*, din Brazilia, 92% din profesori prezintă peste trei simptome de stres și 41% prezintă mai mult de zece.

Este un procent foarte ridicat, care indică faptul că aproape jumătate dintre profesori nu ar trebui să se afle în sala de clasă, ci internați într-o clinică anti-stres.

Comparați cu cifra următoare: 22,9% din populația orașului Sao Paulo, dramatic „stresată”, prezintă peste zece simptome.

Cifrele vorbesc de la sine. Ele indică faptul că profesorii sunt aproape de două ori mai „stresați” decât populația orașului Sao Paulo, care este unul dintre cele mai mari și mai „stresate” orașe din lume. Cred că situația este aceeași în cadrul oricărei alte națiuni dezvoltate. Simpto-mele care ies mai mult în evidență sunt cele legate de sindromul gândirii accelerate (SGA).

Oare ce fel de bătălie ducem noi, dacă nobilii noștri soldați care se află în prima linie - profesorii - se îmbolnăvesc în mod colectiv? Ce fel de educație este aceea pe care o construim și care alterează progresiv calitatea vieții dragilor noștri dascăli? Dăm valoare pieței petrolului, a automobilelor, a calculatoarelor, dar nu ne dăm seama că piața inteligenței se îndreaptă spre faliment.

Nu numai salariile și demnitatea profesorilor trebuie să fie restabilite, dar și sănătatea lor. Profesorii și elevii suferă împreună de SGA.

O rugăminte către profesorii fascinanți: vă rog, aveți răbdare cu elevii voștri.

Ei nu sunt vinovați de această agresivitate, înstrăinare și agitație din sala de clasă.

Ei sunt victime. Dincolo de aparențe, în cei mai răi elevi există o lume care așteaptă să fie descoperită și explorată. Există speranță chiar și în haos. Trebuie să construim școala viselor noastre. Așteptați și o să vedeți!

Profesorii buni stăpânesc metodologia, profesorii fascinanți au sensibilitate

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea stimei de sine, a stabilității, a liniștii interioare, a capacității de a contempla frumosul, de a ierta, de a-și face prieteni, de a fi sociabili.

Profesorii buni vorbesc cu glasul, profesorii fascinanți vorbesc cu ochii. Profesorii buni sunt didactici, profesorii fascinanți trec dincolo de asta. Ei dispun de sensibilitatea de a vorbi inimii elevilor lor.

Fiți un profesor fascinant. Vorbiți cu un glas care exprimă emoție. Schimbați-vă tonalitatea, în timp ce vorbiți.

Astfel, veți captiva emoția, veți stimula concentrarea și veți calma sindromul gândirii accelerate al elevilor voștri.

Ei își vor micșora viteza gândurilor și vor călători în lumea ideilor. Un profesor fascinant de matematică, chimie sau limbi străine este o persoană capabilă să-și conducă elevii într-o călătorie, fără a se mișca din loc. De câte ori susțin o conferință, caut să fac în așa fel încât cei care mă ascultă să călătorească, să reflecteze asupra vieții, să privească în interiorul lor, să iasă din cotidian.

Un profesor fascinant este un maestru al sensibilității. El știe cum să-și protejeze emoția, în mijlocul tensiunii. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă a nu lăsa ca agresivitatea și atitudinile impulsive ale elevilor să-i răpească liniștea interioară.

El înțelege că cei slabi resping, cei puternici acceptă, cei slabi condamnează, cei puternici înțeleg. El caută să-și accepte elevii și să-i înțeleagă - chiar și pe cei mai dificili.

Priviți lumea cu ochii unui vultur. Priviți educația din diferite unghiuri. Înțelegeți că **suntem creatori și victime ale sistemului social care dă valoare lui „a avea” și nu lui „a fi”**, esteticii și nu conținutului, consumului și nu ideilor. În ceea ce depinde de noi, trebuie să contribuim pentru a avea o omenire mai sănătoasă. Nu uitați că voi nu sunteți doar un stâlp al școlii clasice, ci și un stâlp al școlii vieții. Fiți conștienți de faptul că computerele pot crea giganți în știință, dar copii sub aspectul maturității.

Educatorii, în ciuda greutăților lor, sunt de neînlocuit, pentru că blândețea, solidaritatea, toleranța, integrarea, sentimentele altruiste - toate fațetele sensibilității nu pot fi predate de mașini, ci de ființe umane.

Profesorii buni educă inteligența logică, profesorii fascinanți educă emoția

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea sentimentului de siguranță, a toleranței, solidarității, perseverenței, protecției contra stimulilor „stresanți”, a inteligenței emoționale și interpersonale.

Profesorii buni își învață elevii să exploreze lumea în care se află - de la spațiul imens, la micul atom. Profesorii fascinanți își învață elevii să exploreze lumea care sunt ei înșiși, propria lor ființă. Educația lor urmează notele emoției. Profesorii fascinanți știu că a lucra cu emoția este un proces mai complex decât lucrul cu cele mai complicate calcule de fizică și matematică. Emoția îi transformă pe cei bogați, în săraci; pe intelectuali, în copii; pe cei puternici, în ființe fragile.

Educați emoția cu inteligență. Și ce înseamnă să educi emoția? Înseamnă să stimulezi elevul să gândească înainte de a reacționa, să nu-i fie teamă de frică, să-și fie propriul său lider, autor al propriei sale povești, să știe să filtreze stimulii „stresanți” și să opereze nu doar cu fapte logice și probleme concrete, ci și cu contradicțiile vieții.

A educa emoția înseamnă și să se dăruiască fără să aștepte răsplată, să fie credincios conștiinței sale, să-și găsească bucurii în stimulii mici ai existenței, să știe să piardă, să-și asume riscuri pentru a transforma visele în realitate, să aibă curaj să umble prin locuri necunoscute. Cine a avut privilegiul de a educa emoția în tinerețea lor?

Din nefericire, ne avântăm în societate fără vreo pregătire pentru a trăi. Suntem vaccinați, încă din copilărie, contra unei serii de viruși și bacterii - dar nu ni se face nici un vaccin contra decepțiilor, frustrărilor și respingerilor.

Câte lacrimi, boli psihice, crize în relații și chiar sinucideri n-ar putea fi evitate prin educarea emoției?

Fără educarea emoției, putem genera cel puțin trei rezultate. Unii devin insensibili și au trăsăturile unei personalități psihopate.

Aceștia au o insensibilitate emoțională și, de aceea, îi rănesc și-i mâhnesc pe ceilalți, dar nu le simt durerea, nu se gândesc la consecințele comportamentelor lor.

Alții, dimpotrivă, devin hipersensibili. Trăiesc intens durerea celorlalți, se dăruiesc fără limite, sunt preocupați excesiv de critica altora și nu au protecție emoțională. O ofensă le strică ziua, luna și chiar viața. Persoanele hipersensibile sunt, de obicei, excelente pentru ceilalți, dar păgubitoare pentru ele însele.

A treia categorie sunt înstrăinații. Ei nu-i rănesc pe ceilalți, dar nu se gândesc la viitor, nu au vise, scopuri și se lasă în voia vieții, trăind un conformism bolnăvicios.

Școlile nu reușesc să educe emoția. Ele cresc tineri insensibili, hipersensibili, sau înstrăinați. Trebuie să formăm tineri bogați emoțional, protejați și integrați.

Profesorii buni folosesc memoria ca depozit de informație,

profesorii fascinanți o folosesc ca suport al artei de a gândi

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea deprinderii de a gândi, înainte de a reacționa, a expunerii ideilor și nu a impunerii lor, a conștiinței critice, a capacității de dezbateri, de a pune întrebări, de a lucra în echipă.

Profesorii buni folosesc memoria ca depozit de informație, profesorii fascinanți folosesc memoria ca suport al creativității. Profesorii buni parcurg programa școlară, profesorii fascinanți parcurg și programa, dar obiectivul lor fundamental este acela de a-i învăța pe elevi să gândească și nu să repete informația. Educația clasică a transformat memoria umană într-o bancă de date. Memoria nu are acest rol. Așa cum am spus, mare parte din informația pe care o primim nu va fi depozitată niciodată.

Ocupăm un spațiu prețios al memoriei cu informație puțin utilă - și chiar inutilă. Profesorii și psihologii jură că există amintire, dar, așa cum am spus, acesta este unul dintre marii piloni falși pe care se sprijină psihologia și științele educației. Nu există amintire pură a trecutului, ci o reconstrucție a trecutului, cu micro sau macro diferențe.

Câte gânduri am produs noi ieri? Mii! De câte reușim să ne amintim cu înălțuirea exactă a verbelor, substantivelor și adjectivelor? Poate de nici unul. Însă, dacă încercăm să ne amintim oamenii, mediul ambiant și împrejurările cu care am venit în contact, vom reconstrui mii de alte gânduri - dar nu exact cele pe care le-am gândit ieri.

Concluzia este că obiectivul memoriei nu este acela de a fi suport al amintirii, ci de reconstrucție creativă a trecutului. Există amintire pură numai a informațiilor lipsite de experiențe sociale și emoționale - adică a informațiilor logice, cum ar fi numerele. Chiar și așa, reabilitarea acestor amintiri presupune emoții subtile subiacente. De aceea, în diferite momente, avem o abilitate mai mare sau mai mică de a rezolva calcule matematice. Memoria cere ca ființa umană să fie creativă, dar educația clasică cere să fie repetitivă. Memoria nu este o bancă de date, nici capacitatea noastră de a gândi nu este o mașină de repetat informații, așa cum sunt componentele calculatoarelor.

Memoria calculatoarelor este sclava stimulilor programați. Memoria umană este o bogăție de informații și experiențe, din care fiecare dintre noi să culeagă o lume fantastică de idei. Un membru al unui trib african are același potențial intelectual ca al unui om de știință de la Harvard. Mulți consideră că Einstein a fost cea mai mare minte a secolului al XX-lea. Dar, întrucât sunt unul dintre rarii specialiști care s-au ocupat de cunoașterea procesului de construire a gândurilor, am convingerea că un membru al triburilor indigene din zona Amazonului are același potențial intelectual ca și Einstein.

Toți posedăm un ansamblu de fenomene care, în mi-imi de secundă, citesc câmpurile memoriei și produc spectacolul gândurilor. Singurul motiv pentru care nu producem idei mari, gânduri ieșite din comun sau creații surprinzătoare este acela că blocăm arta de a gândi.

În timpul primilor doi ani ai învățământului gimnazial, aveam doar două caiete și nu era aproape nimic scris în ele. Îmi era greu să mă adaptez la o educație care nu-mi stimula inteligența. În vremea aceea, văzând dezinteresul meu aparent, unii credeau că eu nu voi deveni nimic în viață. Dar, în mine, exista o explozie de idei.

A gândi era o aventură care mă încânta. Astăzi am mai mult de cinci mii de pagini scrise - și cele mai multe sunt publicate. Cărțile mele sunt studiate de specialiști și citite de sute de mii de oameni din toată lumea. Cu toate acestea, sunt convins că nu am o inteligență privilegiată.

Toți avem o minte specială. Unde ajungem, depinde de cât de mult ne dezvoltăm arta de a gândi.

Deschiderea ferestrelor inteligenței

Probele școlare care stimulează elevii să repete informații, pe lângă faptul că sunt puțin utile, sunt adesea dăunătoare, pentru că blochează inteligența.

Testele ar trebui să fie deschise, să promoveze creativitatea, să stimuleze dezvoltarea gândirii libere, să cultive raționamentul schematic, să amplifice capacitatea de argumentare a elevilor. Testele și întrebările închise ar trebui evitate sau puțin folosite ca probe școlare.

La corectarea probelor ar trebui apreciat orice raționament schematic și orice idee organizată - chiar dacă sunt complet greșite, raportat la subiectele date. E posibil să se dea nota maximă pentru un raționament strălucit, bazat pe date greșite. Asta îi pune în valoare pe cei care gândesc. Amănuntele ar trebui cerute doar specialiștilor din universități și nu în învățământul primar, gimnazial și liceal. În cartea mea, *Schimbați-vă complet calitatea vieții*, vorbesc despre memoria de uz continuu sau memoria conștientă - MC - și memoria existențială sau inconștientă - ME. Nu ne vom aminti niciodată cea mai mare parte din informația - poate peste 90% - pe care o înregistrăm în MC. Ea merge la periferia memoriei, către ME, și va fi reeditată (înlocuită) sau transferată către arhivele puțin utilizate din pivnițele subconștientului. Informațiile cele mai utile sunt acelea care se transformă în cunoaștere și care, la rândul lor, sunt transformate în experiențe în MC. Când voi vorbi despre școala visurilor noastre, voi indica modalități de a stimula arta de a gândi. În trecut, cunoașterea se dubla în două sau trei secole. Actualmente, cunoașterea se dublează la fiecare cinci ani. Și totuși, unde sunt cei care gândesc? Ne aflăm în fața sfârșitului acestei categorii în școli, în universități și chiar și la cursurile post-universitare. Mărim cantitatea de cunoaștere, dar nu și numărul oamenilor care gândesc.

Elevii care astăzi au rezultate slabe la examene, pot deveni, în viitor, excelenți oameni de știință, magistrați, manageri și profesioniști. Este suficient să-i stimulăm.

Stimulați-vă elevii să-și deschidă ferestrele minții, să aibă îndrăzneala de a gândi, de a pune întrebări, de a dezbate, de a se detașa de paradigme. Aceasta este o deprindere excelentă. Profesorii fascinanți formează persoane care gândesc și care sunt autori ai propriei lor vieți.

Profesorii buni sunt maeștri temporari,

profesorii fascinanți sunt maeștri de neuitat

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea înțelepciunii, sensibilității, afectivității, seninătății, dragostei de viață, capacității de a-i vorbi inimii, de a-i influența pe oameni.

Un profesor bun e prezent în amintirea elevilor, pe tot parcursul anilor de școală. Un profesor fascinant este un maestru de neuitat. Un profesor bun caută elevii, un profesor fascinant e căutat de aceștia. Un profesor bun e admirat, un profesor fascinant este iubit. Un profesor bun se preocupă de notele elevilor săi, un profesor fascinant se preocupă să-i transforme în creatori de idei. A fi un maestru de neuitat înseamnă să formezi ființe umane care vor schimba lumea. Lecțiile sale de viață vor lăsa pentru totdeauna brazde adânci în solurile conștientului și subconștientului elevilor săi. Timpul poate să treacă și greutățile pot apărea, dar semințele sădite de un profesor fascinant nu vor fi distruse niciodată.

Am cercetat viața unor mari gânditori, precum Confucius, Buda, Platon, Freud, Einstein.

Toți au fost maeștri de neuitat, pentru că au fost stimulați să pătrundă în ei înșiși. În colecția de cărți *Analiza inteligenței lui Christos* (Cury, 2000), am avut ocazia să cercetez gândurile lui Iisus Christos, capacitatea sa de a-și proteja emoția și priceperea de a lucra cu inteligența discipolilor săi.

În ciuda limitelor mele, am făcut o analiză psihologică și nu teologică a personalității Sale. Rezultatele au fost extraordinare. Poate că, pentru prima dată, texte referitoare la Iisus Christos au fost adoptate în facultăți de psihologie, pedagogie și drept.

Aparent, El a murit ca cel mai înfrânt dintre oameni, căci cel mai puternic dintre discipolii săi L-a renegat și ceilalți L-au abandonat.

Dar nimeni nu e înfrânt, atunci când semințele sale au fost plantate.

Semințele pe care El le-a plantat în solul memoriei discipolilor săi au inspirat inteligența, au eliberat emoția, au sfărâmat închisoarea fricii, au făcut din tinerii galileeni, atât de nepregătiți pentru viață, o castă de gânditori fini.

Concluzia la care am ajuns este că Iisus Christos a devenit maestru de neuitat, nu prin intermediul faptelor supranaturale, ci pentru că a oferit minții umane o abilitate unică. Niciodată cineva atât de mare nu s-a făcut atât de mic, ca să-i facă mari pe cei mici.

Independent de religie, cei care iubesc educația trebuie să-L studieze.

Școli excelente au scos elevi cu probleme. În trecut, școlile de la periferie nu reușeau să-și ajute „elevii problemă”. Astăzi, școli bune care folosesc teorii respectabile - cum ar fi cea a constructivismului și a inteligențelor multiple - au fost incapabile să formeze, în mod colectiv, tineri înțelepți și care gândesc clar și strălucit.

Fiți un maestru fascinant. Stimulați inteligența elevilor voștri, învățați-i să-și înfrunte provocările și nu doar să aibă o cultură informativă.

Stimulați-i să-și administreze gândurile și să aibă dragoste de viață.

Nu păstrați tăcere în legătură cu viața voastră, transmiteți experiențele voastre de viață.

Informațiile sunt arhivate în memorie, experiențele sunt săpate în inimă.

Profesorii buni corectează comportamente, profesorii fascinanți rezolvă conflicte în sala de clasă.

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la dezvoltarea capacității de a depăși starea de anxietate, de a rezolva crizele in-terpersonale, de a fi o persoană sociabilă, de a te proteja emoțional, de a ajuta șinele să preia conducerea în situații de tensiune.

Profesorii buni corectează comportamentele agresive ale elevilor. Profesorii fascinanți rezolvă conflicte în sala de clasă. Între a corecta comportamente și a rezolva conflicte în sala de clasă este o distanță mai mare decât își imaginează nobilul nostru sistem de educație.

Rezolvarea conflictelor în sala de clasă este o temă nouă în multe țări. Abia acum câteva țări europene și S.U.A încep să se gândească la asta. De ceva timp, eu vorbesc deja la conferințe despre faptul că părinții și profesorii trebuie să se pregătească pentru a rezolva conflictele dintre ei și copiii sau elevii lor.

În primul rând, trebuie să se cunoască, așa cum am spus, manifestarea SGA.

În al doilea rând, profesorii trebuie să-și protejeze emoția în fața intensității conflictelor elevilor.

În caz contrar, fricțiunile îi pot afecta profund. Atunci, școala se va transforma într-un loc imposibil și profesorii vor număra zilele pe care le mai au până la pensie.

În al treilea rând, în fața oricărei fricțiuni, supărări sau crize dintre elevi, sau dintre elevi și profesori, cel mai bun răspuns este să nu se dea nici un răspuns. În primele treizeci de secunde în care suntem tensionați, comitem cele mai mari greșeli, cele mai mari grozăvii.

În momente de mare tensiune, fiți prieten cu tăcerea, respirați adânc.

Care este rațiunea de a folosi instrumentul tăcerii?

Emoția intensă închide capacitatea de a ne accesa memoria, blocând rațiunea și capacitatea de a gândi.

Astfel, reacționăm din instinct, ca animalele - și nu ne folosim inteligența.

În al patrulea rând, căutați să nu-i dați agresorului o lecție de morală.

Acest procedeu se folosește încă din epoca de piatră și nu este eficient, nu generează un moment educațional, căci emoția agresorului este tensionată, iar inteligența sa, blocată.

Ce e de făcut? Putem folosi modalitatea despre care am vorbit deja în capitolele referitoare la părinți.

Încântați-vă clasa cu gesturi neașteptate.

Surprindeți-vă elevii. Procedând astfel, veți rezolva conflictele în sala de clasă.

Cum? Faceți-i să gândească, să privească în interiorul lor, să se confrunte cu ei înșiși.

Nu e o sarcină ușoară, dar e posibil. Să vedem cum.

O lovitură blândă, direct în inimă

Odată, niște elevi vorbeau în fundul sălii. Profesoara de limbi străine le-a cerut să facă liniște, dar ei au continuat. Ea a atenționat un elev care vorbea tare. El a reacționat agresiv, strigând: „Să nu-mi spuneți dumneavoastră ce să fac! Eu vă plătesc ca să munciți!”. Atmosfera a rămas tensionată.

Toți se așteptau ca profesoara să țipe la elev, sau să-l dea afară din clasă. În schimb, ea a rămas tăcută, s-a relaxat, și-a redus starea tensionată și și-a dat frâu liber imaginației. Apoi, le-a povestit ceva ce, aparent, nu avea nici o legătură cu atmosfera de agresivitate.

A povestit despre niște copii și adolescenți evrei, care fuseseră închiși în lagăre de concentrare naziste și-și pierduseră toate drepturile. Nu puteau să meargă la școală, să se joace pe stradă, să-și viziteze prietenii, să doarmă într-un pat confortabil și să mănânce o hrană decentă. Mâncarea era stricată și dormeau îngrămădiți claie peste grămadă. Cel mai rău lucru era că nu-și puteau îmbrățișa părinții. Lumea se prăbușea în jurul lor.

Plângeau și nimeni nu-i mângâia. Le era foame și nimeni nu-i sătura. Își strigau părinții, dar nimeni nu-i auzea, în fața lor erau doar câini, soldați și garduri de sârmă ghimpată. Profesoara le-a vorbit despre ceea ce a fost una dintre cele mai mari dintre crimele comise în istorie.

Drepturile umane și viața acelor tineri au fost furate. Peste un milion de copii și adolescenți au murit.

După ce a povestit toate astea, profesoara a privit spre clasă și a spus: „Voi aveți școală, prieteni, profesori care vă iubesc, dragostea părinților, alimente gustoase la masă - dar oare prețuiți toate acestea?”

A rezolvat un conflict în sala de clasă, făcându-i să se pună în locul celorlalți și să se gândească la importanța drepturilor oamenilor.

Nu a trebuit să-l admonesteze pe elevul care o jignise. Știa că nu folosea la nimic să-i corecteze comportamentul - și voia să-l facă să gândească. El tăcea. S-a dus acasă și niciodată n-a mai fost același, căci a înțeles că avea multe lucruri frumoase pe care nu le prețuia.

Părinții și profesorii se simt pierduți în spațiul în care trăiesc. Profesorii sunt derutați în sala de clasă. Părinții nu știu încotro s-o apuce în casa lor. Nu putem accepta ca locul în care tinerii învață experiențe de viață să fie în aceste două ambianțe.

Învățați să atingeți cu blândețe inima celor pe care îi iubiți. Trebuie să-i trezim la viață pe copiii și tinerii noștri.

Afecțiunea și inteligența vindecă rănilor sufletului și rescriu paginile închise ale subconștientului.

**Profesorii buni educă pentru o profesie,
profesorii fascinanți educă pentru viață**

Această deprindere a profesorilor fascinanți contribuie la depășirea conflictelor psihice și sociale, la dezvoltarea solidarității, a spiritului întreprinzător, a capacității de a ierta, de a filtra stimuli „stresanți”, de a alege, de a pune întrebări, de a stabili obiective.

Un profesor bun își educă elevii pentru o profesie, un profesor fascinant îi educă pentru viață. Profesorii fascinanți sunt profesioniști revoluționari. Nimeni nu știe să le evalueze puterea - nici măcar ei înșiși. Ei schimbă paradigme, transformă fără arme destinul și sistemul social al unui popor - numai și numai prin pregătirea elevilor pentru viață, oferindu-le ideile lor.

Maeștrii fascinanți pot fi disprețuiți și amenințați, dar forța lor este imbatabilă. Ei sunt cei care înflăcărează societatea cu focul inteligenței, compasiunii și simplității. Sunt fascinanți, pentru că sunt liberi; sunt liberi, pentru că gândesc; gândesc și pentru că iubesc, cu seriozitate, viața.

Elevii lor dobândesc ceva extraordinar: conștiința critică. De aceea, nu sunt manipulați, controlați, șantajați. Într-o lume de incertitudini, ei știu ce vor.

Profesorii fascinanți sunt promotori ai respectului de sine. Ei dau o atenție specială elevilor disprețuiți, timizi și celor cărora li se dau porecle peiorative. Știu că aceștia pot fi marcați de traumele lor.

De aceea, le întind mâna și le arată capacitatea lor interioară. Îi ajută ca să-și folosească durerea ca stimulent pentru evoluție. În felul acesta, îi pregătesc pentru a supraviețui în furtunile sociale.

Formarea de indivizi întreprinzători

Profesorii fascinanți îi fac pe elevii lor să-și fie propriii lor lideri. Îi îndeamnă pe elevi, în diferite forme: „Să reușiți în tot ceea ce faceți. Să îndrăzniți, să nu vă temeți de eșec.

Dacă dați greș, nu vă temeți să plângeți. Dacă plângeți, regândiți-vă viața - dar nu renunțați. Întotdeauna acor-dați-vă o nouă șansă.”

Când greutățile îi lovesc pe elevii lor, când economia țării se află în criză sau problemele sociale sporesc, ei proclamă din nou: „Păguboșii văd fulgerele.

Învingătorii văd ploaia și, odată cu ea, posibilitatea de a avea recoltă bună.

Păguboșii sunt paralizați de pierderile și frustrările lor. Învingătorii văd șansa de a schimba totul din nou.

Niciodată să nu renunțați la visele voastre.”

Pregătiți elevii să exploreze necunoscutul, să nu se teamă de eșec, ci să se teamă de renunțarea de a mai încerca, învățați-i să dobândească experiențe originale, prin observarea schimbărilor mici și corectarea rutelor mari.

Stimuli noi stabilesc o relație cu structura cognitivă anterioară, generând experiențe noi (Piaget, 1996).

Experiențele noi duc la dezvoltarea intelectuală.

Educați-vă elevii să aibă flexibilitate în muncă și în viață, căci numai cel ce e în stare să aibă idei, poate să se și răzgândească.

Învățați-i să desprindă o lecție de viață din fiecare lacrimă.

Dacă nu reconstruim educația, societățile modeme se vor transforma într-un imens spital psihiatric.

Statisticile arată că normalul înseamnă să fii „stresat” - și că este anormal să fii sănătos.

PARTEA a-III-a

CELE ȘAPTE PĂCATE CAPITALE ALE EDUCATORILOR

Oricine face greșeli; cei mai mulți oameni folosesc greșelile ca să se distrugă; câțiva le folosesc pentru a evolua. Aceștia sunt înțelepții.

A corecta în public

A corecta pe cineva în public este primul păcat capital al educației. Un educator n-ar trebui să expună niciodată în fața celorlalți defectul unei persoane - oricât de mare ar fi acesta. Expunerea publică generează umilință și traume complexe, greu de depășit. Un educator trebuie să scoată în evidență mai mult persoana care greșește, decât greșeala însăși.

Părinții sau profesorii trebuie să intervină în fața tuturor, numai atunci când un tânăr a supărat sau a jignit pe cineva în public. Chiar și așa, trebuie să acționeze cu prudență pentru a nu turna gaz pe focul tensiunilor create.

Era o adolescentă de doisprezece ani, isteată, inteligentă, sociabilă, dar puțin obeză. Aparent, nu avea nici o problemă legată de obezitatea ei. Era o elevă bună, activă și respectată printre colegi.

Într-o zi, viața ei a suferit o mare schimbare.

A primit o notă proastă la o lucrare. A căutat-o pe profesoară și a cerut explicații asupra notei. Profesoara, care era nervoasă din alte motive, i-a dat o lovitură dureroasă, care i-a schimbat viața pentru totdeauna, numind-o „proastă grasă”, în fața colegilor.

A corecta pe cineva în public este deja ceva grav, a umili e dramatic. Colegii au râs de tânăra respectivă. Ea s-a simțit umilită și a plâns. A trăit o experiență cu un grad înalt de tensiune, care s-a înregistrat cu regim privilegiat, în centrul memoriei, în memoria de uz continuu (MC).

Dacă privim memoria ca pe un oraș mare, trauma originală provocată de umilire, a fost ca o cocioabă construită într-un cartier frumos. Tânăra a continuat să acceseze arhiva care conținea această traumă, ceea ce a produs mii de gânduri și reacții emoționale cu conținut negativ - care au fost înregistrate din nou, amplificând structura traumei. În acest mod, o traumă stocată în memorie poate să contamineze o întreagă arhivă.

Prin urmare, nu trauma originală devine marea problemă a sănătății psihice, așa cum credea Freud, ci continua ei realimentare. Adolescența corela fiecare gest ostil al celorlalți, cu trauma ei. Cu trecerea timpului, ea a produs mii de „cocioabe”. Acolo unde era un cartier frumos, în subconștient s-a creat un peisaj dezolant.

Adolescenții trebuie să se simtă frumoși, chiar dacă sunt obezi, au un defect fizic sau dacă, într-o formă sau alta, corpul lor nu se încadrează în tiparele de frumusețe oferite de *mass-media*. Frumusețea se află în ochii celui care privește. Dar, din nefericire, *mass-media* \ inducere pe tineri în eroare, inoculând în subconștientul lor o anumită definiție a frumuseții. Fiecare imagine a modelelor

pe copertile revistelor și din anunțurile publicitare ale televiziunilor se înregistrează în memorie, creând matrice care îi discriminează pe cei ce nu se încadrează în șablon. Acest proces îi limitează pe tineri - chiar și pe cei mai puțin influențabili.

Când se află în fața oglinzii, ce observă? Calitățile, sau defectele? De cele mai multe ori, defectele.

Mass-media, în aparență atât de inofensive, produc printre tineri discriminări greu de imaginat.

Aș vrea să nu uitați că, prin intermediul acestui proces, o respingere se transformă într-un monstru, un educator tensionat devine un călău, un ascensor devine o cutie fără aer, o jignire publică paralizează inteligența și generează teama de a-și expune ideile.

Adolescenta din relatarea noastră a început să-și blocheze în mod gradat memoria, printr-o lipsă de respect de sine și printr-un sentiment de incapacitate. A încetat să mai obțină note bune.

A cristalizat o minciună: că nu era inteligentă. A avut mai multe crize depresive.

A pierdut bucuria de a trăi. La optsprezece ani, a încercat să se sinucidă.

Din fericire, nu a murit. A făcut tratament și a depășit trauma. Acela tânără nu dorea să ucidă viața.

În fond, ca toți cei deprimați, era însetată și flămândă de viață. Ceea ce dorea, era să-și distrugă durerea cumplită, disperarea și sentimentul de inferioritate.

A atrage atenția, sau a scoate în evidență, în public, o greșeală sau un defect al tinerilor și adulților poate genera o traumă de neuitat, care le va controla toată viața. Chiar dacă tinerii vă decepționează, nu-i umiliți.

Chiar dacă merită o pedeapsă serioasă, căutați să-i chemați și să-i corectați în particular. Dar, în principal, sti-mulați-i pe tineri să reflecteze. Cel care stimulează gândirea, este un artizan al înțelepciunii.

A exprima autoritatea cu agresivitate

Intr-o zi, nemulțumit de reacția agresivă a tatălui său, fiul a ridicat glasul la el.

Tatăl s-a simțit sfidat și l-a bătut, l-a spus că n-ar trebui să-i mai vorbească nicio dată în felul acela. Țipând, a afirmat că el era stăpânul casei, că el era cel care îl întreținea pe fiu. Tatăl și-a impus autoritatea cu violență. A câștigat frica fiului, dar a pierdut pentru totdeauna dragostea lui.

Mulți părinți se insultă și se critică reciproc în fața copiilor. Când sunteți agitați și incapabili de a conversa, cel mai bine este să ieșiți din scenă.

Mergeți în altă cameră și faceți altceva, până ce reușiți să deschideți ferestrele memoriei și să tratați, cu inteligență, chestiunile ce duc la polemici.

Și totuși, nu există casnicii perfecte. Toți comitem excese în fața copiilor, toți suntem stresați. Chiar și persoana cea mai calmă își are momentele ei de supărare și lipsă de logică. Prin urmare, deși este de dorit, nu e posibil să evităm toate fricțiunile în fața copiilor noștri. Același principiu este valabil și pentru profesori. Când dăm dovadă de agresivitate în fața copiilor, trebuie să cerem scuze nu numai față de partener, ci și față de copiii noștri, pentru manifestarea de intoleranță la care au asistat. Important este ce facem cu greșelile noastre. Dacă avem curajul de a greși, trebuie să avem și curajul de a repara greșeala.

O persoană autoritară nu este întotdeauna brutală și agresivă. Uneori, violența îi este mascată sub forma inflexibilității și încăpățănării.

Nimeni nu-i poate schimba părerea. Dacă insistăm în a ne menține autoritatea cu orice preț, vom comite un păcat capital în educația copiilor. Autoritarismul nostru le va controla inteligența.

Copiii ar putea reproduce, în viitor, reacțiile noastre. De altfel, observați că obișnuim să reproducem comportamentele părinților noștri, pe care le-am condamnat cel mai mult în copilărie. Înregistrarea făcută în tăcere și neprelucrată ulterior, creează modele în zonele tainice ale personalității noastre.

Unii copii, când sunt iritați, le reproșează părinților greșelile acestora și îi provoacă.

Câți părinți nu pierd dragostea copiilor lor, pentru că nu știu să dialogheze cu ei, atunci când sunt provocați! Le este teamă că un dialog le subminează autoritatea. Nu admit să fie chestionați.

Unii părinți detestă ca fiii să le comenteze eșecurile. Se comportă ca și cum ar fi intangibili. Reacționează cu violență. Impun o autoritate care sufocă rațiunea copiilor.

Formează oameni care, la rândul lor, vor reacționa cu violență.

Părinții care își impun autoritatea sunt aceia care se tem de propria lor vulnerabilitate.

Limitele trebuie puse, dar nu impuse. Unele limite, așa cum am spus, nu sunt negociabile, pentru că ar compromite sănătatea și siguranța copiilor - dar, chiar și în aceste cazuri, trebuie să se facă o masă rotundă cu copiii și să se discute asupra motivelor impunerii acestor limite.

În acești douăzeci de ani în care am tratat numeroși pacienți, am descoperit că unii părinți erau foarte iubiți de copiii lor. Nu-i băteau, nu erau autoritari, nu le dădeau bunuri materiale și nici nu aveau privilegiile sociale.

Care era secretul? Ei s-au dăruit cu totul copiilor lor, le-au educat emoțiile, și-au suprapus propria lume peste lumea lor. Au trăit firesc, chiar fără să cunoască principiile pe care le-am discutat referitor la părinții inteligenți.

Dialogul este un instrument educațional de neînlocuit. Trebuie să existe autoritate în relația părinți/copii și profesor/elev, dar adevărata autoritate se cucerește cu inteligență și dragoste.

Părinții care-și sărută copiii, îi laudă și-i stimulează să gândească încă de mici, nu riscă să-i îndepărteze și să piardă respectul lor.

Nu trebuie să ne fie teamă că ne pierdem autoritatea - trebuie să ne fie teamă că ne pierdem copiii.

A fi excesiv de critic: a obstrucționa copilăria celui educat

Era un tată extrem de preocupat de viitorul fiului său. Voia ca acesta să fie moral, serios și responsabil. Copilul nu putea comite greșeli, nici excese. Nu putea să se joace, să se murdărească și să facă nebunii ca toți ceilalți copii. Avea multe jucării, dar ele rămâneau pe rafturi, pentru că tatăl, cu sprijinul mamei, nu admitea dezordinea.

Fiecare greșeală, notă proastă la școală, sau atitudine necugetată a fiului erau criticate imediat de tată. Nu era doar o critică, ci o succesiune de critici, de multe ori în fața prietenilor copilului. Critica sa era obsesivă și insuportabilă. Ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns, dorind să-și preseze fiul pentru ca acesta să se corecteze, tatăl îi compara comportamentul cu cel al altor tineri. Copilul se simțea ca cea mai disprețuită dintre ființe. Se gândi chiar să renunțe la viață, crezând că nu era iubit de părinții săi.

Rezultatul? Fiul a crescut și a devenit un om bun. Greșea puțin, era serios, moral - dar nefericit, timid și fragil, între el și părinți era o prăpastie. De ce? Pentru că între ei nu exista magia bucuriei și a spontaneității. Era o familie exemplară, dar tristă și insipidă. Fiul nu numai că a devenit timid, dar și frustrat. Avea groază de critica celorlalți. Se temea să nu greșească, așa că își îngropa visele, întrucât nu voia să-și asume riscuri.

Dorind să reușească, tatăl a comis câteva dintre păcatele capitale ale educației. Și-a impus autoritatea, și-a umilit fiul în public, l-a criticat excesiv și i-a blocat copilăria.

Acest tată era pregătit pentru a repara calculatoare, și nu pentru a educa o ființă umană. Fiecare dintre aceste păcate capitale apare peste tot - atât într-o societate modernă, cât și într-un trib primitiv.

Nu criticați excesiv. **Nu vă comparați fiul cu** colegii. Fiecare tânăr **este o** ființă unică pe scena vieții. Comparația este educativă, numai când stimulează și nu umilește. Dați-le copiilor voștri libertate pentru a-și trăi propriile lor experiențe, chiar dacă asta implică anumite riscuri, eșecuri, atitudini prostești și suferințe. În caz contrar, nu-și vor găsi drumul în viață. Cea mai nefericită modalitate de a-i **pregăti pe tineri pentru** viață, este să-i închidem **într-o seră și să-i împiedicăm să** greșească și să sufere.

Serele sunt bune pentru plante, dar pentru inteligența umană sunt sufocante.

Maestrul măștrilor are să ne dea lecții foarte importante în acest domeniu.

Atitudinile sale educative îi încântă pe specialiștii cei mai lucizi.

El a spus, la un moment dat, că Petru îl va renega. Petru a respins ideea cu vehemență.

Iisus ar fi putut să-l critice, să-i scoată în evidență defectele, să-i reproșeze slăbiciunea.

Dar care a fost atitudinea Lui? Niciuna.

El nu a făcut nimic ca să schimbe ideile prietenului său. L-a lăsat pe tânărul apostol Petru să-și trăiască experiențele proprii. Rezultatul? Petru a greșit în mod drastic, a vărsat multe lacrimi, dar a învățat lecții de neuitat.

Dacă nu ar fi greșit și nu și-ar fi recunoscut vulnerabilitatea, poate că nu s-ar fi maturizat și n-ar fi devenit niciodată cel care a fost.

Dar întrucât a greșit, a învățat să fie tolerant, să ierte, să înțeleagă.

Stimați educatori, trebuie să ținem minte că cei slabi condamnă, cei puternici înțeleg, cei slabi judecă, cei puternici iartă.

Dar nu e posibil să fim puternici, fără să ne cunoaștem limitele.

A pedepsi la furie și a pune limite, fără a da explicații

Intr-o zi, o fetiță de opt ani se plimba cu niște prietene într-un centru comercial de lângă școala ei.

Văzând niște bani pe o tejghea, i-a luat.

Vânzătoarea a văzut-o și a făcut-o hoată. A luat-o de braț și a dus-o la părinți, în timp ce fetița plângea.

Părinții au fost disperați. Câteva persoane din apropiere se așteptau ca ei să-și bată fiica și s-o pedepsească.

În loc de asta, s-au hotărât să mă consulte, ca să știe ce să facă. Se temeau ca fetița să nu devină cleptomană și să-și însușească lucruri care nu-i aparțineau. I-am sfătuit pe părinți să nu facă o dramă din acel caz. Copiii comit mereu greșeli și important este ce fac cu ele. Preocuparea mea era să-i fac să-și atragă fetița și nu s-o pedepsească, l-am sfătuit să stea de vorbă cu ea, singuri, și să-i explice consecințele faptei sale. Apoi le-am cerut s-o îmbrățișeze, pentru că era deja foarte șocată de ceea ce se întâmplase.

În plus, le-am spus că dacă doreau să transforme greșeala într-un moment educativ important, trebuia să aibă reacții greu de uitat.

Părinții s-au gândit și au făcut un gest neobișnuit. Cum era vorba de puțini bani, i-au dat copilei dublul sumei furate și au demonstrat convingător că, pentru ei, ea era mai importantă decât toți banii din lume. I-au explicat că cinstea este demnitatea celor puternici.

Această atitudine a făcut-o să gândească. În loc să fi arhivat în memorie atât faptul că este hoată, cât și pedeapsa violentă din partea părinților, s-au înregistrat în memorie ocrotirea, înțelegerea, iubirea.

Drama s-a transformat într-o poveste de dragoste. Tânăra n-a uitat niciodată că, într-un moment atât de dificil, părinții au învățat-o și au iubit-o. Când a împlinit cincisprezece ani, i-a îmbrățișat pe părinți, spunându-le că niciodată nu uitase acel moment extraordinar. Toți au râs. Nu a rămas nici o cicatrice.

Dar un alt caz n-a avut același deznodământ. Un tată a fost chemat la poliție, pentru că supraveghetorul îl văzuse pe fiul său furând un CD dintr-un mare magazin.

Tatăl s-a simțit umilit. N-a perceput neliniștea băiatului și faptul că greșeala era o ocazie excelentă de a-și manifesta maturitatea și înțelepciunea. Și-a lovit fiul în fața polițiștilor.

Ajuns acasă, tânărul s-a închis în camera lui. Tatăl a încercat să forțeze ușa, pentru că și-a dat seama că tânărul încerca să se sinucidă.

Într-un act necugetat, fiul a renunțat la viață, considerându-se ultima dintre ființele umane. Tatăl ar fi dat tot ce avea pentru a întoarce timpul înapoi, întrucât niciodată nu s-a gândit că-și va pierde fiul iubit.

Vă rog, nu pedepsiți niciodată când sunteți nervos. Așa cum am spus, nu suntem extraordinari și, în primele treizeci de secunde de furie, suntem în stare să-i rănim pe cei pe care-i iubim cel mai mult. Nu vă lăsați înrobiți de furie. Când simțiți că nu o puteți controla, ieșiți din scenă, întrucât, în caz contrar, veți reacționa fără să gândiți.

Pedeapsa fizică trebuie evitată. Dacă dați câteva palme, ele trebuie să fie simbolice și însoțite de o explicație. Nu durerea indusă de palme va stimula inteligența copiilor și tinerilor.

Cea mai bună modalitate de a-i ajuta este să-i faceți să-și reconsidere atitudinile, să pătrundă în ei înșiși și să învețe să se pună în locul celorlalți.

Practicând acest fel de educație, veți dezvolta în personalitatea tinerilor următoarele caracteristici: capacitatea de (auto)conducere, toleranța, gândirea echilibrată, siguranța în momente dificile.

Dacă un tânăr v-a supărat, vorbiți-i de sentimentele voastre. Dacă e nevoie, plângeți cu el.

Dacă fiul vostru a greșit, discutați cauzele greșelii, acordați-i credit. Maturitatea unei persoane se dovedește prin felul inteligent în care corectează pe cineva.

Pentru tineri putem fi eroi sau călăi.

Nu puneți niciodată limite, fără să dați explicații.

Acesta este unul dintre păcatele capitale cele mai frecvente pe care educatorii le comit - fie ei părinți sau profesori. În momentele de furie, emoția intensă blochează câmpurile memoriei.

Pierdem capacitatea de a gândi rațional. Opriti-vă! Așteptați ca intensitatea emoției voastre să scadă. Pentru a educa, folosiți mai întâi tăcerea - și apoi ideile.

Cea mai bună pedeapsă este aceea care se negociază, întrebați-i pe tineri ce cred că ar merita pentru greșelile lor. Veți rămâne surprinși!

Ei vor reflecta asupra atitudinii lor și, probabil, vor sfârși prin a-și da lor înșiși o pedeapsă mai severă decât cea pe care ați da-o voi. Aveți încredere în inteligența copiilor și adolescenților.

Pedepse gen privări și limitări educă numai dacă nu sunt excesive și dacă stimulează arta de a gândi. În caz contrar, va fi inutil.

Sanctiunea este utilă, numai atunci când este inteligentă. Durerea de dragul durerii este ceva inuman. Schimbați-vă paradigmele educaționale.

Lăudați-l pe tânăr, înainte de a-l corecta sau de a-l critica. Spuneți-i cât este de important, înainte de a-i vorbi despre defect. Consecința?

El vă va primi mai bine observațiile și vă va iubi pentru totdeauna.

A fi nerăbdător și a renunța să mai faci educație

Este vorba despre un elev foarte agresiv și neliniștit, care în mod frecvent tulbura clasa și provoca dezordine. Era insolent și-i insulta pe toți. Repeta deseori aceleași greșeli. Părea incorigibil. Profesorii nu-l suportau. Au hotărât să-l elimine. Înainte de eliminare, a intrat în scenă un profesor care s-a hotărât să investească în acest elev. Toți considerau că era pierdere de timp. Chiar neavând sprijinul colegilor, el a început să stea de vorbă cu tânărul, în pauze. La început era doar un monolog, doar profesorul vorbea. Încet-încet, el a început să-l implice pe elev în conversație, să glumească și să-l invite la o înghețată. Profesorul și elevul au construit o punte între lumile lor. Ați construit vreodată o punte ca aceasta, cu persoanele dificile? Profesorul a descoperit că tatăl elevului era alcoolic și-i bătea, și pe el și pe mama lui.

A înțeles că tânărul, aparent insensibil, de fapt plânsese mult, iar acum lacrimile i se uscaseră. A înțeles că agresivitatea lui era o reacție disperată a cuiva care

cerea ajutor, dar nimeni nu reușea să-i descifreze limbajul. Strigătele lui erau tăcute. Era foarte ușor să-l judeci.

Suferința mamei și violența tatălui produsese zone de conflict în memoria băiatului. Agresivitatea lui era un ecou al agresivității pe care o primea acasă. El nu era un agresor - era o victimă. Lumea lui emoțională nu avea culori. Nu i s-a dat dreptul să se joace, să zâmbească și să privească viața cu încredere. Acum era pe punctul de a pierde dreptul de a învăța, de a avea unica șansă de a deveni un om deosebit. Era pe punctul de a fi eliminat.

Luând cunoștință de situație, profesorul a început să și-l apropie. Tânărul a simțit că cineva ține la el, îl sprijină și-l prețuiește. Profesorul a început să-i educe emoția. El și-a dat seama, chiar din primele zile, că în spatele fiecărui elev nesociabil, a fiecărui tânăr agresiv, se află un copil care are nevoie de afecțiune. Peste câteva săptămâni, toți au fost uimiți de schimbarea lui. Băiatul revoltat a început să-i respecte pe ceilalți. Tânărul agresiv a început să fie afectuos. A crescut și a devenit un adult extraordinar. Și totul s-a întâmplat pentru că cineva nu a renunțat la el.

Toți vor să educe tineri docili, dar cei care ne fac să ne simțim frustrați sunt aceia care ne testează calitatea de educatori. Copiii voștri complicați sunt cei care vă testează dimensiunea iubirii. Elevii voștri insuportabili sunt cei care vă testează calitatea umană.

Părinții inteligenți și profesorii fascinanti nu renunță la tineri, chiar dacă aceștia îi decepționează și nu le oferă o compensație imediată. Secretul lor este răbdarea, obiectivul lor este educarea afectivității. Mi-ar plăcea să cred că tinerii care azi vă decepționează, ar putea fi cei care vă vor dăruia multă bucurie în viitor. Este suficient să investiți în ei.

A nu te ține de cuvânt

O anumită mamă nu știa să-i spună „nu” fiului ei. Cum nu suporta cererile, încăpățănările și agitația copilului, voia să-i satisfacă toate necesitățile și dorințele, dar nu reușea întotdeauna și, ca să evite altercațiile, promitea ceea ce nu putea îndeplini. Îi era teamă să-și frustreze fiul. Acea mamă nu știa că frustrarea e importantă pentru procesul de formare a personalității. Cel care nu învață cum să reacționeze în fața pierderilor și frustrărilor, nu va reuși să se maturizeze niciodată. Mama evita conflictele de moment, dar nu știa că pregătea o cursă emoțională pentru fiu. Care a fost rezultatul?

Acel copil și-a pierdut respectul pentru mamă. A început s-o manipuleze, s-o exploateze și să se certe violent cu ea. Povestea e tristă, căci fiul își prețuia mama doar pentru ceea ce avea ea - și nu pentru ceea ce era cu adevărat. Când a ajuns adult, acel băiat a avut conflicte grave. Pentru că și-a petrecut viața văzându-și mama disimulând și neținându-și cuvântul, a proiectat asupra mediului social o neîncredere cumplită. A dezvoltat o emoție nesigură și paranoică - credea că toată lumea voia să-l amăgească.

Avea mania persecuției, nu reușea să lege prietenii stabile, nici să-și mențină un loc de muncă.

Relațiile sociale sunt un contract semnat pe scena vieții. Nu îl încălcați. Nu vă disimulați reacțiile.

Fiți cinștiți cu tinerii.

Nu comiteți această greșeală capitală. Îndepliniți ceea ce ați promis.

Dacă nu puteți, spuneți „nu” fără teamă - chiar și atunci când copilul vostru face o criză.

Și dacă greșiți în acest domeniu, întoarceți-vă și cereți scuze. Greșelile capitale în educație pot fi soluționate, când sunt corectate rapid.

Încrederea este un edificiu greu de construit, ușor de demolat și foarte greu de reconstruit.

A distruge speranța și visele

Cel mai mare păcat capital pe care-l pot comite educatorii este acela de a distruge speranța și visele tinerilor. Fără speranță nu există drum, fără vise nu există motivație pentru a înainta. Lumea se poate prăbuși peste cineva, acel cineva poate să fi pierdut totul în viață - dar dacă are speranță și vise, are strălucire în ochi și bucurie în suflet.

Era un anumit tată foarte nerăbdător. Avea o cultură academică înaltă. În universitate, toți îl respectau. Afișa seninătate, elocvență și perspicacitate în deciziile care nu implicau emoția. Cu toate acestea, când era contrazis, își bloca memoria și reacționa agresiv. Asta se întâmpla, în principal, când ajungea acasă. În departamentul său era sobru, dar acasă era un om insuportabil.

Nu avea răbdare cu copiii săi. Nu tolera nici cea mai mică deziluzie. Când a aflat că unul dintre ei începuse să consume droguri, reacțiile lui - care deja erau negative - au devenit foarte agresive. În loc să-l îmbrățișeze, să-l ajute și să-l încurajeze, a început să distrugă speranța fiului. Spunea: „Nu vei face nimic în viață”, „Vei fi un ratat”.

Comportamentul tatălui îl deprima și mai mult pe fiu și-l purta și mai mult către refugiul în droguri. Din nefericire, tatăl nu s-a oprit aici.

Pe lângă faptul că i-a distrus speranța băiatului, i-a blocat visele și capacitatea de a avea zile fericite. Spunea: „Nu mai ai nici o șansă!” „Îmi aduci numai necazuri”.

Unele persoane care îl cunoșteau mai bine pe tată erau de părere că el avea dublă personalitate.

Dar, din punct de vedere științific, nu există dublă personalitate. Ceea ce există sunt două câmpuri distincte de lectură a memoriei, citite în împrejurări distincte - iar rezultatul înseamnă gânduri și reacții complet diferite.

Mulți oameni sunt mielusei cu cei din afară și lei cu membrii familiei. Cum se explică acest paradox?

Față de cei din afară se înfrânează și nu deschid anumite „mlaștini” ale memoriei - adică arhivele care conțin zone de conflicte.

Cu cei mai intimi, aceste persoane își pierd controlul și deschid „periferiile” subconștientului. În acel moment ies la suprafață furia, nesăbuința și critica obsesivă.

Acest mecanism e prezent la toți oamenii, în mai mare sau mai mică măsură - chiar și la cei mai înțelepți.

Toți avem tendința de a-i răni pe cei pe care-i iubim cel mai mult. Dar nu putem fi de acord cu așa ceva.

Dacă acceptăm, riscăm să distrugem visele și speranța celor foarte dragi nouă.

Tinerii care-și pierd speranța au greutăți enorme în a-și depăși conflictele.

Cei care-și pierd visele vor fi mohorâți, nu vor străluci, vor gravita mereu în jurul nefericirii lor emoționale și a eșecurilor. A crede că după cea mai agitată noapte, urmează cel mai frumos răsărit este fundamental pentru o sănătate psihică bună. Nu contează dimensiunea obstacolelor, ci dimensiunea motivației noastre de a le depăși.

Una dintre cele mai mari probleme în psihiatrie nu este gravitatea unei boli - fie ea o depresie, fobie, anxietate sau dependență de medicamente - ci pasivitatea sinelui. O persoană pasivă, fără speranță, fără vise, deprimată și care-și acceptă necazurile ar putea să-și ducă problemele până la mormânt.

Una activă, plină de voință și îndrăzneță, poate învăța să-și administreze gândurile, să reconstruiască filmul subconștientului și să facă lucruri care depășesc imaginația.

Psihiatrii, medicii, profesorii și părinții sunt vânzători de speranță, comercianți de vise.

Un om se sinucide, doar când visele i se risipesc și speranța îi dispare.

Fără vise, nu există suflu emoțional. Fără speranță, nu există curaj pentru a trăi.

PARTEA a IV-a

CELE CINCI FUNCȚII ALE MEMORIEI UMANE

Dacă timpul vă îmbătrânește corpul, dar nu vă îmbătrânește emoția, veți fi totdeauna fericiți.

Memoria: cutia cu secrete a personalității

Memoria este terenul unde se cultivă educația. Dar oare știința a dezvăluit principalele funcții ale memoriei? Foarte puține! Multe zone rămân necunoscute. Milioane de profesori din lume folosesc memoria într-un mod neadecvat. De exemplu: există amintire? Mulți profesori și psihologi jură că da. Dar nu există amintire pură.

Înregistrarea în memorie depinde de voința umană?

Mulți specialiști cred că da. Dar se înșală. Înregistrarea este automată și involuntară.

Memoria umană poate fi ștearsă ca cea a calculatoarelor? Milioane de utilizatori ai acestor aparate cred că da. Dar este imposibil să fie ștearsă.

Memoria este cutia cu secrete a personalității. Tot ceea ce suntem, lumea gândurilor și universul emoțiilor noastre se produc pornind de la ea. Greșelile noastre istorice relative la memorie par o chestiune de ficțiune. De milenii atribuim memoriei funcții pe care nu le are.

Trebuie să înțelegem cele cinci funcții fundamentale ale magnificului domeniu al memoriei, ca să putem găsi instrumente pentru a reconstrui educația și a-i revoluționa conceptele. Aceste funcții constau în construcția cunoașterii și a învățării.

Voi face o abordare sintetică. Celor care doresc să aprofundeze acest subiect, le sugerez să consulte cartea mea, *Inteligența Multifocală* (Cury - 1998).

102

Înregistrarea în memorie este involuntară

Într-o zi, cineva a avut o altercație cu un coleg de serviciu. A considerat că fusese tratat într-un mod nedrept, l-a spus colegului că îl va scoate din viața lui. A făcut un mare efort să se elibereze de el. Dar cu cât se străduia mai mult să-l uite, cu atât se gândea mai mult la el și reconstruia sentimentul că a fost nedreptățit. De ce nu a reușit să-și realizeze intenția? Pentru că înregistrarea este automată, nu depinde de voința umană.

Respingerea unei idei negative ne poate face sclavii ei. Respingeți o persoană - și ea va dormi în pat cu voi, distrugându-vă somnul. A ierta este mai ieftin din punct de vedere emoțional.

Așa cum am văzut în cazul calculatoarelor, înregistrarea depinde de o comandă a utilizatorului.

În cazul ființelor umane, înregistrarea este involuntară, și se realizează, așa cum am văzut, prin fenomenul RAM (registru automat al memoriei).

Fiecare idee, gând, reacție anxioasă, moment de singurătate sau perioadă de nesiguranță sunt înregistrate în memorie și vor face parte din tapiseria de resturi a poveștii voastre existențiale, a filmului vieții voastre.

Câteva implicații ale acestei **funcții a memoriei**:

- A avea grijă de ceea ce gândim pe scena minții înseamnă a avea grijă de calitatea vieții noastre.
- A avea grijă de ceea ce simțim în prezent înseamnă a avea grijă de viitorul nostru emoțional, de cât de fericiți, calmi și stabili vom fi.
- Personalitatea nu este statică. Transformarea ei depinde de calitatea conținutului arhivelor de experiențe de viață acumulate de-a lungul vieții. E posibil să se îmbolnăvească în orice moment al vieții, chiar având o copilărie fericită. Un copil vesel se poate transforma într-un adult trist - și un copil trist și traumatizat se poate transforma într-un adult vesel și sănătos.
- Calitatea informațiilor și experiențelor înregistrate poate transforma memoria într-un sol fertil sau într-un deșert arid, lipsit de creativitate.

Emoția determină calitatea înregistrării

Un psiholog i-a cerut unui pacient să-i vorbească despre amănunte din trecutul său.

Pacientul s-a străduit, dar a reușit să vorbească doar despre experiențele care îl marcaseră. Trăise milioane de experiențe, dar a reușit să vorbească doar despre câteva zeci dintre ele.

Psihoterapeutul a crezut că era blocat sau disimula, în realitate, pacientul nici nu bloca, nici nu disimula. Noi reușim să ne amintim doar amănunte din experiențele care presupun pierderi, bucurii, laude, temeri, frustrări. De ce?

Pentru că emoția determină calitatea înregistrării. Cu cât este mai mare intensitatea emoțională a unei experiențe, cu atât mai privilegiată va fi înregistrarea și probabilitatea de a fi reactualizată va fi cu atât mai mare.

Unde se înregistrează? în MC, care este memoria de uz continuu sau memoria conștientă. Experiențele intense sunt înregistrate în centrul conștient - și de aici vor fi citite continuu. Cu trecerea timpului, ele sunt deplasate spre periferia inconștientă a memoriei, numită ME, memoria existențială.

În unele cazuri, gradul de neliniște sau suferință poate fi atât de mare, încât provoacă un blocaj al memoriei.

Acest blocaj este o formă de apărare inconștientă, care evită reactualizarea și reproducerea suferinței emoționale.

Este cazul experiențelor care implică accidente sau traume de război. Unii copii au suferit atât de multe în copilărie, încât nu reușesc să-și amintească acea perioadă din viața lor.

În mod normal, experiențele cu mare încărcătură emoțională rămân disponibile pentru a fi citite și a genera mii de noi gânduri și emoții. O insultă neprelucrată poate strica ziua sau săptămâna. O respingere poate marca o viață. Un copil care rămâne închis într-o cameră întunecată poate dezvolta claustrofobie. O jignire în public poate genera fobie socială.

•**

Câteva implicații ale legăturii emoției care interfera în registrul memoriei:

- Predarea materiei într-un mod care stimulează emoția elevilor dezaccelează gândirea, îmbunătățește concentrarea și produce o înregistrare privilegiată.
- Profesorii și părinții care nu provoacă emoția tinerilor nu educă - ei doar informează.
- Sfaturile și orientările date fără o stare emoțională nu generează „momente educaționale” pe piața memoriei.
- Mici gesturi care generează emoție intensă pot influența formarea personalității copiilor, mai mult decât țipetele și presiunile.
- Glumele discriminatorii și poreclele înjositoare în sala de clasă pot genera experiențe angoasante, capabile să producă conflicte grave.
- Protejarea stării emoționale este fundamentală pentru a avea o viață bună.

Memoria nu poate fi ștersă

În cazul calculatoarelor, treaba cea mai ușoară este să ștergi informațiile. La oameni, asta este imposibil - în afara cazurilor în care e vorba despre leziuni cerebrale. Puteți încerca din răspuțeri să vă uitați traumele, puteți folosi toată priceperea ca să nu m ai țineți minte persoanele care v-au decepționat, ca și momentele cele mai dificile din viața voastră, dar nu veți avea succes.

Singura posibilitate de a ne rezolva conflictele, așa cum am văzut, este să reedităm arhivele memoriei, prin înregistrarea de noi experiențe peste experiențele negative, în arhivele unde sunt stocate.

De exemplu, siguranța, liniștea și bucuria trebuie arhivate în acele zone ale memoriei care conțin experiențe de nesiguranță, neliniște și tristețe.

Există multe tehnici pentru reeditarea filmului inconștientului - fie tehnici cognitive care acționează asupra simptomelor, fie tehnici analitice care acționează asupra cauzelor. Ideal este să se îmbine ambele tipuri de tehnici. O modalitate excelentă de a le îmbina este administrarea gândurilor și emoțiilor. În felul acesta, vom înceta să mai fim marionete ale conflictelor noastre și vom deveni regizor al spectacolului minții noastre.

Câteva implicații ale acestui rol al memoriei:

- Tot ceea ce gândim sau simțim va fi înregistrat și va face parte din țesătura istoriei noastre - fie ca vrem, fie că nu.
- Zilnic, putem planta flori, sau putem acumula gunoi pe solul memoriei.
- Cum nu e posibil să ștergem trecutul, marea posibilitate de a încorpora noi caracteristici de personalitate și de a depăși traume și tulburări emoționale este oferită de reeditarea filmului inconștientului.
- Reeditarea filmului inconștientului și rescrierea memoriei înseamnă construirea de noi experiențe, care vor fi arhivate în locul celor vechi.
- Educația care a traversat secolele nu a înțeles că, dacă reedităm filmul inconștientului într-un mod inteligent, vom fi autorii propriei noastre istorii. În caz contrar, vom fi victime ale propriilor noastre necazuri.

Gradul de deschidere a ferestrelor memoriei depinde de emoție

Emoția nu determină numai dacă o înregistrare este fragilă sau preferențială, ea determină gradul de deschidere a arhivelor într-un anumit moment.

Accesul la memoria calculatoarelor este liber. În cazul inteligenței umane, acest acces trebuie să treacă prin bariera emoției.

Dacă o persoană este fie calmă, fie neliniștită, gradul de deschidere a memoriei sale și, prin urmare, capacitatea sa de a gândi vor fi afectate de aceste emoții.

Un manager poate pregăti foarte bine o conferință pentru directorii din întreprinderea sa, dar, în momentul prezentării, poate să-și rateze expunerea, din cauza neliniștii. Am tratat multe persoane ale căror palmele se usucă atunci când sunt singure, dar când îi salută pe ceilalți, devin reci și umede. Aceste persoane sunt inhibate intelectual din cauza excesului de tensiune, când trebuie să vorbească în public. Memoria umană nu este disponibilă când vrem noi. Cea care determină deschiderea arhivelor memoriei este energia emoțională pe care o trăim în fiecare moment. Teama, neliniștea și stresul frânează arhivele și blochează gândurile.

Câteva implicații derivate din relația emoției cu deschiderea memoriei:

- Liniștea interioară deschide ferestrele memoriei și îi face pe oameni să fie mai eficienți într-un concurs sau într-o ședință de lucru.

- Neliniștea poate compromite funcționarea intelectului. Elevi bine pregătiți pot să se prezinte foarte prost la un examen, dacă sunt emotivi.
- O persoană încordată sau neliniștită este aptă să reacționeze instinctiv și nu să învețe.
- Pentru a ajuta sau corecta o persoană încordată, trebuie mai întâi să-i captivăm emoția pentru ca apoi să-i captivăm rațiunea.

Nu există amintire pură

De milenii construim școlile bazându-ne pe ideea că există amintire.

Maxima educației mondiale este „a preda pentru a ne aminti și a ne aminti pentru a pune în practică”. Cu toate acestea, după mulți ani de cercetare asupra funcțiilor memoriei și modului de funcționare a minții, sunt convins că nu există amintire pură a trecutului, ci reconstruirea acestuia cu diferențe mai mari sau mai mici.

Am demonstrat deja acest lucru. Dacă veți încerca să vă amintiți de miile de gânduri pe care le-ați produs săptămâna trecută, probabil nu veți putea reactualiza nici unul, cu înlănțuirea exactă de verbe, pronume și substantive. Dar dacă veți readuce în memorie persoanele și împrejurările de care ele se leagă, veți reconstrui mii de gânduri noi - dar nu exact ceea ce ați gândit.

În același mod, dacă veți încerca să vă amintiți ziua cea mai tristă sau mai fericită din viața voastră, nu veți reactualiza aceleași gânduri și reacții emoționale ca în momentul respectiv.

Puteți să reconstruiți gânduri și emoții apropiate, dar nu exact aceleași pe care le-ați simțit atunci. Ce demonstrează asta? Că memoria e specialistă în a ne face creatori de noi idei.

Trecutul este o bază solidă pentru a construi noi experiențe - și nu pentru a trăi în funcție de el. De fiecare dată când trăim în funcție de trecut, blocăm inteligența și ne îmbolnăvim, ca în cazul în care ne pierdem complet și al atacurilor de panică nedepășite.

Din fericire, în psihicul nostru nimic nu e static - totul poate fi depășit și reconstruit.

Când vă amintiți o experiență pe care ați avut-o cu un prieten din copilărie, o glumă de la școală sau o traumă emoțională, acea amintire nu e niciodată pură și nu conține toate gândurile și reacțiile emoționale pe care le-ați încercat la vremea respectivă.

Ea va fi mereu o reconstruire mai mult sau mai puțin exactă a experienței originale.

Reconstruirea trecutului suferă influența a ceea ce oferă prezentul - adică a unor variabile, cum ar fi starea emoțională și ambianța socială în care ne aflăm. Dacă suntem la o petrecere și ne amintim o experiență în care am fost respinși, poate vom simți doar o ușoară suferință, sau chiar poate să ni se pară amuzant.

Ambianța socială a devenit o variabilă care a modificat reconstruirea.

Memoria nu este o mașină de repetare a informațiilor, așa cum sunt bietele calculatoare. Ea este un centru de creație. Eliberați-vă! Fiți creativi!

Câteva implicații și consecințe ale faptului că nu există amintire pură:

- Testele școlare închise nu măsoară arta de a gândi. Uneori, ele anulează raționamentul elevilor inteligenți.
- Cantitatea exagerată de informație dată în școală este „stresantă”.
- Majoritatea informației se pierde în labirintul memoriei și niciodată nu va fi reamintită.
- Modelul școlar care privilegiază memoria ca depozit de cunoaștere nu formează persoane care gândesc, ci care doar repetă.
- Obiectivul fundamental al memoriei este să servească drept suport unui raționament creativ, schematic, organizat și nu unor amintiri exacte.

PARTEA a-V-a

ȘCOALA VISELOR NOASTRE

Cu cât calitatea educației va fi mai bună, cu atât mai puțin important va fi rolul psihiatriei în mileniul al treilea.

Proiectul școala vieții

Funcțiile memoriei expuse aici în mod sintetic, ca și deprinderile educatorilor inteligenți și fascinanți, vor produce zece instrumente sau tehnici psihopedagogice care pot fi aplicate de părinți și mai ales de profesori.

Mulți educatori din toată lumea spun că nu există nimic nou în educație. Cred că aici va fi prezentat ceva nou și cu impact puternic. Aceste tehnici ne ajută să schimbăm educația, pentru totdeauna. Ele constituie proiectul școala vieții și pot genera educația viselor noastre. Pot promova visul constructivismului, al lui Piaget, a artei de a gândi a lui Vigotsky, a inteligențelor multiple a lui Gardner și a inteligenței emoționale a lui Goleman.

Aceste tehnici nu implică schimbări în ambientul fizic și în materialul didactic adoptat, ci în ambientul social și psihic al elevilor și profesorilor. Aplicarea acestor tehnici în școală depinde de materialul uman: de pregătirea profesorilor și de schimbarea culturii educaționale.

Acestea au ca obiectiv educarea emoției, educarea stimei de sine, dezvoltarea solidarității, a toleranței, a siguranței, a raționamentului schematic, a capacității de administrare a gândurilor în situații de tensiune, a priceperii de prelucrare a pierderilor și frustrărilor. În sfârșit, are ca obiectiv formarea de oameni care gândesc.

Muzica ambientală în sala de curs

Obiectivele acestei tehnici sunt: dezaccelera-rea gândirii, calmarea neliniștii, îmbunătățirea concentrării, dezvoltarea plăcerii de a învăța, educarea emoției.

J.C. s-a născut prematur. Ca toți copiii prematuri, nu a avut timp să se întoarcă și să pornească spre colul uterin și apoi să stea liniștit o lună, pregătindu-se pentru încercările vieții. S-a născut la șapte luni, când încă făcea giumbușlucuri în uterul mamei. S-a născut plin de energie.

Stimulii mediului ambiant îl perturbau. A dezvoltat o anxietate intensă și a devenit un copil hiperactiv. Am observat că mulți copii prematuri devin hiperactivi.

Hiperactivitatea lor nu e genetică, ci decurge din lipsa de psiho-adaptare emoțională, atât de importantă în finalul gestației. Psiho-adaptarea se produce când fătul abia mai încapse în uter și, de aceea, trebuie să-și încetinească mișcărilor și să învețe să se relaxeze.

Când era copil, J.C. nu reușea să stea liniștit într-un loc. Era agitat, încordat, repeta greșelile, destabiliza clasa. Nimic nu îl liniștea - nici măcar muștrările adulților. El nu era așa, pentru că așa voia să fie. Avea o necesitate vitală să tulbure atmosfera din jurul lui, pentru a-și calma propria

agitație. Cât despre concentrare? Era ceva rar întâlnit la el. Se concentra doar asupra a ceea ce îl interesa mult.

Dar întrucât era un copil isteț, puținul cât se concentra în timpul orei era suficient ca să ia note bune.

Odată cu trecerea timpului, a învățat să-și controleze neliniștea și să aibă proiecte de viață stabile.

A fost ajutat de profesori care au aplicat unele tehnici despre care voi vorbi în continuare. A devenit un profesionist competent.

Ca toți hiperactivii, are o gândire accelerată. Dar știe ce anume l-a ajutat să fie stabil: muzica clasică. Încă din copilărie, mama lui l-a făcut s-o aprecieze.

Muzica clasică îi dezaccelera gândurile și-i stabilizează emoția. Exemple ca cel al lui J.C. m-au ajutat să înțeleg importanța muzicii pentru modularea ritmului gândirii, lată prima tehnică psiho-pedagogică: *muzica ambientală în timpul desfășurării orelor de curs.*

Obiectivele muzicii în funcționarea minții

Dacă emoția determină calitatea înregistrării, atunci când nu există emoție, transmiterea informației generează în elevi risipire, în loc de plăcere și concentrare.

Dacă ar fi muzică ambientală în sala de clasă - de preferință, o muzică blândă - cunoașterea aridă și logică transmisă de profesorii de matematică, fizică, chimie sau limbi străine capătă o dimensiune emoțională.

Fenomenul RAM o va înregistra în mod privilegiat. Fără emoție, cunoașterea este insipidă.

Muzica ambientală are trei mari obiective. Primul, să favorizeze educația muzicală și emoțională.

Al doilea, să genereze plăcerea de a învăța în timpul orelor de matematică, fizică sau istorie.

Plato visa la delectarea de a învăța (Plato, 1985). Al treilea, să diminueze sindromul gândirii accelerate (SGA), întrucât liniștește gândirea, îmbunătățește concentrarea și asimilarea informației.

Muzica ambientală ar trebui să fie folosită din cea mai fragedă copilărie, în casă și în sala de clasă.

Efectele muzicii ambientale în sala de clasă sunt extraordinare, îi calmează pe profesori și îi însuflețește pe elevi. Tinerilor le place muzica agitată, pentru că gândurile și emoțiile lor sunt agitate.

Dar după șase luni de ascultat muzică liniștită și blândă, emoția lor este pregătită și stabilizată.

Așezarea în cerc, sau în formă de U

Obiectivele acestei tehnici: dezvoltarea siguranței, promovarea educației participative, îmbunătățirea concentrării, diminuarea conflictelor în sala de clasă, reducerea conversațiilor între elevi.

Odată, pe când eram în primul an din ciclul gimnazial, clasa mea a fost împărțită în grupe. Fiecare grup trebuia să prezinte o lucrare în fața clasei. Mulți din grupul meu au refuzat să execute o faptă atât de eroică. Eu, mai îndrăzneț, am mers înainte.

Niciodată n-am tremurat atât. Vocea părea sufocată. Când eram în camera mea, mi se părea atât de ușor să vorbesc, dar în fața clasei nu reușeam să-mi coordonez ideile. Astăzi țin conferințe pentru mii de oameni. Dar nu a fost ușor să depășesc acest conflict.

De ce ne este atât de greu să vorbim despre ideile noastre în public? De ce multora le este greu să ridice mâna într-un amfiteatru și să pună întrebări? De ce unii oameni sunt elocvenți și siguri pe ei când vorbesc cu apropiații lor, dar foarte inhibați când își discută opiniile cu străini sau în grupuri de lucru? Una dintre marile cauze se află în sistemul școlar. În ciuda faptului că înșiruirea elevilor în sala de clasă, unii în spatele celorlalți pare atât de inofensivă, acest aranjament e nociv, generează distrageri și blochează inteligența, înșiruirea elevilor le distruge spontaneitatea și siguranța în a-și expune ideile. Generează un conflict caracterizat de teamă și inhibiție. Mecanismul implicat este următorul: când ne aflăm într-un ambient social, se declanșează, într-o fracțiune de secundă, un fenomen inconștient numit declanșatorul memoriei, care deschide anumite arhive ce conțin nesiguranță și blocaje, generând stresul care face imposibilă citirea altor arhive și îngreunează manifestarea capacității de a gândi. Marile teorii legate de educație nu au studiat funcțiile memoriei. De aceea, ele nu au înțeles că sunt suficienți doi ani în care elevii se așează înșiruiți în clasă, pentru a genera o traumă inconștientă.

Este o traumă care îi împiedică să-și exprime opiniile în adunări, să spună „nu”, să discute despre nelămuriri în sala de clasă. Unii capătă o frică cumplită de a nu fi ținta criticilor și, de aceea, tac tot timpul. Alții sunt excesiv de preocupați de ceea ce gândesc și spun ceilalți despre ei. Dumneavoastră aveți această traumă?

Școala clasică generează conflicte la elevi, fără să-și dea seama de acest lucru. Pe lângă faptul că blochează capacitatea de a discuta, înșiruirea elevilor pune gaz pe focul sindromului gândirii accelerate, SGA. Gândirea elevilor funcționează cu o mie de turații pe oră. Pentru adulți este greu de suportat oboseala, anxietatea și agitația din SGA. Astfel, imaginați-vă ce se întâmplă cu copiii și tinerii obligați să stea așezați, imobili, și, pe deasupra, având ca peisaj în fața lor, ceafa colegilor de clasă? Ca să nu explodeze de anxietate, ei deranjează mediul înconjurător, poartă conversații între ei, își provoacă prietenii.

E o chestiune de supraviețuire. Nu-i învinovați. Învinovați sistemul. Cum să rezolvăm această problemă? Făcând ca elevii să se așeze în formă de semilună, de U sau în dublu cerc. Ei au nevoie să-și vadă chipurile unii altora. Vă rog, scoateți elevii - de la grădiniță până la universitate - din înșiruirea unii în spatele altora.

Ea alimentează inerția intelectuală.

A educa cu ochii: sculptorii emoției

Țineți minte această frază. Sala de clasă nu este o armată de oameni tăcuți și nici un teatru în care profesorul este unicul actor, iar elevii, spectatori pasivi. Toți sunt actori ai educației. Educația trebuie să fie participativă.

După părerea mea, a cincea parte din durata orelor ar trebui să fie consumată cu predarea de către elevi în fața clasei. Profesorii s-ar relaxa în acest timp, iar elevii s-ar angaja în educație, și-ar dezvolta capacitatea critică, raționamentul schematic și ar depăși fobia socială.

Îi rog pe dascăli să dea o atenție specială elevilor timizi. Ei au diferite grade de fobie socială, o mare teamă de a-și exprima ideile în public. Fabricăm o masă de tineri timizi. Timizii vorbesc puțin, dar gândesc mult - și uneori se chinuiesc cu gândurile lor. Am spus deja și o repet, de obicei timizii sunt excelenți pentru ceilalți, dar foarte păguboși pentru ei înșiși. Sunt etici și grijulii cu societatea, dar nu se îngrijesc de calitatea vieții lor. Educatorii sunt sculptori ai emoției. Educați privind în ochi, educați cu gesturile: ele spun tot atât de mult cât și cuvintele. Așezarea în formă de U sau în cerc liniștește gândirea, îmbunătățește concentrarea, diminuează neliniștea elevilor.

Climatul din clasă devine agreabil și interacțiunea socială face un mare salt înainte.

Expunerea interogativă: arta interogației

Obiectivele acestei tehnici: ameliorarea SGA, reaprinderea motivației, dezvoltarea capacității de a(-și) pune întrebări, îmbogățirea interpretării de texte și enunțuri, deschiderea ferestrelor inteligenței.

Oare orice stres este negativ? Nu! Stresul este negativ, doar atunci când este intens, blochează inteligența și generează o stare proastă. Există un tip de stres pozitiv, care deschide ferestrele memoriei, ne stimulează să depășim obstacole și să rezolvăm neclaritățile. Fără acest stres, visele noastre se diluează, motivația ni se distruge. Educația produce stres pozitiv, sau negativ?

în mod frecvent - negativ! De ce? Datorită transmiterii de cunoaștere rece, de-a gata și fadă.

Această transmitere creează o ambianță fără provocări, aventură și inspirație intelectuală. A educa înseamnă a provoca inteligența - este arta provocării. Dacă un profesor nu reușește să provoace inteligența elevilor în timpul expunerii sale, înseamnă că nu i-a educat. Ce e mai important în educație: îndoiala, sau răspunsul?

Mulți cred că răspunsul. Dar răspunsul este una dintre cele mai mari capcane intelectuale.

Ceea ce determină importanța răspunsului este importanța îndoielii. Îndoiala ne provoacă mult mai mult decât răspunsul.

Îndoiala este principiul înțelepciunii în filozofie (Durant, 1996). Cu cât un om de știință, un manager sau un profesionist se îndoiește de adevărurile sale și chestionează lumea în jurul său, cu atât își lărgeste lumea ideilor și strălucește. Profesorii ar trebui să instige mintea elevilor și să le provoace îndoiala. Cum? Realizând, în orice moment, o expunere interogativă. Vorbind despre atom, profesorul ar trebui să întrebe:

„*Cine ne garantează că atomul există?*”, *Cum putem afirma că el este format din protoni, neutroni și electroni?*”

Profesorii de matematică, de limbi străine și de istorie ar trebui să învețe să chestioneze, în mod creativ, cunoașterea pe care o expun.

Cuvintele: „*De ce?*”, „*Cum?*”, „*Unde?*”, „*Care este fundamentul?*”, trebuie să facă parte din rutina sa.

Expunerea interogativă generează îndoiala, îndoiala generează stresul pozitiv, iar acest stres deschide ferestrele inteligenței.

Astfel formăm persoane care gândesc și nu unele care doar repetă informații.

Expunerea interogativă cucerește în primul rând teritoriul emoției, apoi scena logicii și, în al treilea rând, solul memoriei. Elevii vorfi supermotivați, pun întrebări și nu rămân o masă de oameni manipulați de *mass-media* și de sistem.

Expunerea interogativă transformă informația în cunoaștere - și cunoașterea, în experiență. Cel mai bun profesor nu este cel mai elocvent, ci cel care instigă și stimulează cel mai mult inteligența.

Formarea de minți libere

Dacă elevii stau în școală timp de patru ani, ca simpli auditori de informație, ei încetează să mai pună întrebări altora și lor înșiși și devin spectatori pasivi. În acest proces, unii tineri devin aroganți și insensibili, căpătând stări de anxietate și psihopatie.

Din ce se alimentează, pe plan intelectual, psihopatii și dictatorii? Din adevăruri absolute. Ei nu se îndoiesc, nu-și pun la îndoială comportamentele inumane. Lumea se învârtăște în jurul adevărurilor lor. Ei îi rănesc pe ceilalți și nu simt durerea lor. Pentru ca un psihopat să se elibereze, el trebuie să învețe să iubească arta de a se îndoii, căci numai așa va ști să se re-gândească pe sine și să se pună în locul celorlalți. Profesorii trebuie să-și depășească viciul de a transmite cunoașterea de-a gata, ca pe niște adevăruri absolute. Chiar și pentru simplul motiv că, la fiecare zece ani, multe adevăruri ale științei devin perimate și își pierd valoarea.

Faceți următorul experiment: puneți cel puțin zece întrebări în fiecare oră. Nu vă gândiți că e ceva foarte simplu, căci necesită un antrenament de șase luni. Educația emancipează, formează minți libere (Adorno, 1971) - și nu robotizate și controlate de societatea de consum, de paranoia esteticii, de opiniile altora.

4

Expunerea prin dialog: arta întrebării

Obiectivele acestei tehnici: dezvoltarea conștiinței critice, promovarea dezbaterii de idei, stimularea educației participative, depășirea nesiguranței, învingerea timidității, îmbunătățirea concentrării.

Alt instrument extraordinar pentru a transforma solul arid al sălii de clasă, într-un rond de flori este expunerea prin dialog, făcută cu ajutorul artei întrebării. În expunerea prin chestionare, profesorul expune cunoașterea, fără a întreba. În expunerea prin dialog el pune elevilor numeroase întrebări. Cele două tehnici sunt complementare.

Să vedem! Prin intermediul artei întrebării, profesorul stimulează și mai mult stresul pozitiv al îndoielii. El captează atenția elevilor și pătrunde în teritoriul emoției și în amfiteatrul minților lor. Cunoașterea dată de-a gata blochează actul de a ști, iar îndoiala provoacă inteligența (Vigotsky, 1987). Toți marii gânditori au fost mari iubitori de întrebări. Marile răspunsuri au emanat din marile întrebări. În ce perioadă este mai ușor de învățat? În copilărie! De ce? Pentru că ea este faza în care întrebăm mai mult și ne deschidem ferestrele minții. Copiii învață limbi străine cu ușurință, nu doar pentru că au mai puțină informație stocată în memorie, ci pentru că pun multe întrebări, interacționează mai mult. De ce e mai ușoară învățarea unei limbi străine, în țara de origine a acestei limbi?

Cel mai important motiv este că, atunci când mergem în altă țară, ne este rușine și întâmpinăm dificultăți. În acel moment, diplomele și statutul social aproape nu au valoare. E nevoie să ne fie greu să ne descurcăm, ca să construim o rețea de relații și ca să supraviețuim. Pentru asta trebuie să scăpăm de teama de a întreba. Această situație „stresează” și deschide într-un mod extraordinar arhivele memoriei, facilitând învățarea.

Când cineva încetează să pună întrebări, încetează să învețe, încetează să se dezvolte. În ce perioadă produc savanții ideile lor cele mai strălucite? La maturitate, sau când sunt imaturi? Când sunt imaturi, pentru că se îndoiesc, „se stresează” și întreabă mai mult. Einstein a propus teoria relativității la 27 de ani. După ce savanții primesc titluri și aplauze, apar problemele. Aceleași titluri și laude care îi recunosc se pot transforma în otrava care îi ucide ca gânditori (Cury, 2002). Mulți nu mai creează nimic.

Actualmente, cărțile mele sunt publicate în peste patruzeci de țări. Pentru că sunt cercetător al culiselor minții, sunt îngrijorat, căci chiar dacă nu vreau, eu știu că acest succes a cauzat deja câteva stricăciuni în inconștientul meu. Trebuie să fiu atent, să mă reciclez și să mă golesc în permanență, ca să continui să fiu un creator de idei noi. Dumneavoastră ați încetat să mai învățați, sau continuați să

fiți un învățăcel dornic de tot ce e nou? Mulți nu-și dau seama că au încetat să gândească.

Un profesor fascinant trebuie să pună elevilor săi cel puțin zece întrebări, în timpul unei ore. În primul rând, trebuie să pună întrebarea întregii clase. Întrebarea începe prin „a stresa” pozitiv elevii și a îmbunătăți concentrarea. Dacă nimeni nu îndrăznește să răspundă, el trebuie să numească un elev și să-l întrebe. Independent de răspuns, elevul trebuie lăudat pentru participare. Elevii cei mai nesociabili sunt cuceriți cu acest procedeu.

A călători în sine însuși

Arta întrebării generează gânditori inteligenți în facultățile de medicină, drept, inginerie, pedagogie. Dar ea trebuie inițiată încă de la grădiniță. După un an de expunere interogativă și prin dialog, elevii pierd teama de a se exprima, învață să discute ideile și devin mari călători. Cum așa? Învață să călătorească în ei înșiși, învață să întrebe, pentru că sunt neliniștiți, nerăbdători, iritați, solitari, speriați. Învață nu numai să pună întrebări despre lumea exterioară, dar și să facă o masă rotundă cu ei înșiși.

Când pregătesc psihologi pentru consultații clinice, le vorbesc întotdeauna despre măreția acestei mese rotunde interioare. Cel care e capabil să facă acest dialog cu el însuși reeditează filmul inconștientului, mai rapid și cu eficiență mai mare. Nu este suficient ca un pacient să facă psihoterapie. El trebuie să fie autor al propriei sale istorii, trebuie să învețe să intervină în propria sa lume. Dar, din nefericire, rareori oamenii pătrund în lumea lor- chiar și în mediul medical. Când lumea ne abandonează, singurătatea este tolerabilă, dar când noi înșine ne abandonăm, singurătatea este aproape insuportabilă. Arta întrebării face parte din educația viselor noastre. Ea transformă sala de clasă și sala emoției noastre într-un mediu plin de poezie, plăcut și care ne stimulează inteligența.

5

A fi povestitor de istorioare

Obiectivele acestei tehnici: dezvoltarea creativității, educarea emoției, stimularea înțelepciunii, creșterea capacității de decizie în situații de tensiune, îmbogățirea relațiilor cu ceilalți.

A educa înseamnă a povesti istorioare. A povesti istorioare înseamnă a transforma viața în gluma cea mai serioasă a societății. Viața presupune pierderi și probleme, dar trebuie trăită cu optimism, speranță și veselie.

Părinți și profesori trebuie să danseze valsul vieții, ca povestitori de istorioare. Lumea este prea serioasă și rece. Știrile zilnice anunță crime, nenorociri, decese, nefericiri. Toată această avalanșă de știri proaste este arhivată în piața memoriei, generând lanțuri de gânduri care fac viața tristă, neliniștită și lipsită de entuziasm.

Trebuie să trăim cu mai multă blândețe. Să învățăm să râdem de prostiile noastre, de comportamentele absurde, de manii, de temeri. Trebuie să spunem mai multe povești. Părinții trebuie să-și învețe copiii, creând povești. Profesorii trebuie să povestească istorioare, pentru a-și preda materiile condimentându-le cu veselie și, uneori, cu lacrimi. Pentru a spune povești, este necesară o voce care are inflexiuni, cu accente teatrale, care schimbă tonul în timpul expunerii. Sunt necesare gesturi și reacții capabile să exprime ceea ce informațiile logice nu reușesc. Mulți părinți și profesori au o bogată cultură universitară, dar sunt inflexibili, rigizi, formali. Nici ei înșiși nu se suportă.

Există oameni care nu reușesc să spună povestioare? Nu cred. În fiecare ființă umană, chiar și în cei mai rigizi, există un actor care vrea să respire, să glumească și să se relaxeze. Lăsați-l să trăiască. Faceți-le surprize celor tineri. Copiii noștri au nevoie de o educație serioasă, dar și plăcută. Lăsați să înflorească un zâmbet, îmbră-țișați-i și povestindu-le istorioare.

A striga înăuntrul inimii, a spune povestioare pline de farmec

„Poveștile” pot răscumpăra „istoria”. Ficțiunea poate salva realitatea. Cum? Un profesor de istorie n-ar trebui să vorbească niciodată despre sclavia negrilor, fără a reabilita perioada istorică.

Informațiile seci despre sclavie nu educă, nu sensibilizează, nu conștientizează și nici nu provoacă respingere față de crimele comise de neamul nostru.

Când vorbește despre negri, profesorul de istorie trebuie să creeze istorioare pentru a-i face pe elevi să înțeleagă disperarea, gândurile, angoasa acelor ființe umane, în momentul în care erau aduse în sclavie de către membrii propriei specii. Nimic nu este mai bun decât povestirea unei istorioare reale, sau crearea unei „povești” care să-i facă pe elevi să simtă drama sclaviei.

Fără această participare interioară, sclavia nu generează un impact emoțional solid.

Nu provoacă o revoltă decisivă contra discriminării. Moartea a milioane de evrei, țigani și a altor minorități nu mișcă pe nimeni, nu creează „vaccinuri” intelectuale. Se vor produce alți Hitleri.

A vorbi despre cunoaștere, fără a o umaniza, fără a reabilita emoția istoriei, perpetuează răul din noi și nu-l vindecă.

A spune povestioare este și o acțiune psihoterapeutică. Știți care este cea mai bună metodă de a rezolva conflicte în sala de clasă? Nu să agrezezi, să țipi sau să ții o predică. Aceste metode se folosesc încă din epoca de piatră și nu funcționează. Dar a spune povestioare funcționează. Aceasta captează gândirea, stimulează analiza.

Data viitoare când un elev sau un copil vă agresează, faceți-l să gândească.

Faceți apel la sufletul lui prin educație, strigați cu blândețe, povestiți-i ceva.

Tinerii pot uita criticile și regulile, dar nu vă vor uita istorioarele.

Umanizarea cunoașterii

Obiectivele acestei tehnici: stimularea îndrăznelii, promovarea perspicacității, cultivarea creativității, stimularea înțelepciunii, creșterea capacității critice, formarea de persoane care gândesc.

Educația clasică face o altă mare greșală. Ea se străduiește să transmită cunoașterea în sala de clasă, dar rareori face comentarii asupra vieții celui care a produs cunoașterea.

Informațiile despre chimie, fizică, matematică sau limbi străine ar trebui să aibă un chip, o identitate.

Ce înseamnă asta?

Înseamnă umanizarea cunoașterii, povestirea vieții savanților care au elaborat ideile pe care profesorii le predau, înseamnă și reconstruirea atmosferei emoționale pe care au trăit-o, pe când își făceau cercetările.

Mai înseamnă și relatarea neliniștii, greșelilor, greutăților și discriminărilor pe care le-au suferit. Unii gânditori au murit pentru că și-au susținut ideile.

Cea mai bună modalitate de a forma oameni care nu gândesc este aceea de a-i hrăni cu o cunoaștere lipsită de viață, depersonalizată.

Sunt un critic al materialelor didactice extrem de frumoase care expun cunoașterea, dar care disprețuiesc poveștile despre savanți. Acest tip de educație provoacă aversiune la elevi și nu provoacă arta de a gândi.

Câte nopți de insomnie, greutate și frământări n-am petrecut ca să elaborez o nouă teorie asupra modului de funcționare a minții, într-o țară care nu are o tradiție în a produce oameni de știință teoreticieni! A elabora o nouă teorie este o treabă mai complexă decât a face sute de cercetări. Dar nu toți prețuiesc această muncă.

Care este fundamentul meu intelectual? Să fie succesele mele, recunoașterea teoriei și utilizarea ei în teze de masterat și doctorat? Nu!

Fundamentul meu constă în suferința prin care am trecut, nesiguranța pe care am încercat-o, neliniștile pe care le-am suferit, depășirea haosului meu interior. În spatele fiecărei informații date cu atâta simplitate, în sala de clasă, se află lacrimile, aventurile și curajul oamenilor de știință.

Doar că elevii nu reușesc să le vadă. Este tot atât de important să se vorbească despre istoria științei și despre povestea savanților, ca și despre cunoașterea pe care aceștia au produs-o. Știința fără chip paralizează inteligența, golește ființa de caracteristicile sale, o apropie de neant (Sartre, 1997). Ea produce oameni aroganți și nu oameni care gândesc.

Rareori un om de știință a provocat daune omenirii. Cei care au provocat daune au fost cei care au folosit știința fără conștiință critică.

Pasiune pentru știință: în căutare de aventurieri

Cum eu produc cunoaștere despre modul în care construim gânduri, întotdeauna m-a intrigat observația că un gânditor a creat o primă generație de colegi care gândesc - iar în a doua generație, cei care gândesc se împuținează tot mai mult. De exemplu, mulți tineri prieteni ai lui Freud au devenit gânditori, ca Jung și Adler.

După moartea lui Freud, mulți dintre urmașii lui s-au închis față de noi posibilități de gândire. Prin urmare, nu și-au mai dezvoltat ideile, așa cum a făcut prima generație, ci doar le-au reprodus sau repetat.

De ce se apare acest fenomen inconștient în știință? Pentru că prima generație a participat la istoria vie a gânditorului. A simțit căldura provocărilor sale, a persecuțiilor prin care a trecut și a curajului său și de aceea și-a deschis și ea ferestrele inteligenței și a îndrăznit să creeze, să-și asume riscuri, să propună ceva nou.

A doua generație nu a luat parte la această istorie, de aceea nu l-a zeificat și nu l-a umanizat pe gânditor.

Bineînțeles că există excepții, dar acest mecanism este universal. A fost prezent în filozofie, în drept, în fizică, în sistemul politic și chiar și în mediul liderilor spirituali. Știți care sunt cei mai aprigi dușmani ai unei teorii și ai unei ideologii? Sau cine sunt apărătorii lor cei mai fervenți. E mult de spus despre acest subiect, dar nu e momentul.

Față de acest fenomen, afirm cu convingere că umanizarea cunoașterii este fundamentală pentru revoluționarea educației. În caz contrar, vom asista la mii de congrese ale educației, care nu vor avea nici un efect intelectual. Studenții, chiar și cei care studiază pentru masterat și doctorat, vor fi în cel mai bun caz actori coauxiliari ai evoluției științei.

Cred că 10 până la 20% din timpul fiecărei ore ar trebui consumat de profesori cu discuții despre reabilitarea vieții savanților. Această tehnică stimulează pasiunea pentru cunoaștere și produce creatori de idei. Elevii vor ieși cu o diplomă în mână și cu o pasiune în suflet. Le va plăcea aventura și vor explora lumea cu măiestrie.

Tinerii vor ieși din învățământul liceal și universitar cu dorința de a semăna cu modele de persoane întreprinzătoare, cum ar fi oameni de știință, medici, juriști, profesori - în fine, cei care transformă lumea, și nu cu fotomodele și vedete de doi bani, care sunt lansate peste noapte de reflectoarele *mass-media*.

Cunoașterea fără chip și industria se imagini a divertismentului au ucis adevărații noștri eroi.

7

Umanizarea profesorului: ce poveste spui

Obiectivele acestei tehnici: dezvoltarea socializării, stimularea afectivității, construirea unei punți productive în relațiile sociale, stimularea înțelepciunii, depășirea conflictelor, prețuirea lui „a fi”.

Înainte de secolul XVI, educația era făcută, în mod normal, de maeștri care conviețuiau împreună cu tinerii.

Aceștia din urmă se îndepărtau de părinți pe timpul adolescenței, învățau meseria de fierari, producători de vinuri etc. Mulți plăteau un preț emoțional

foarte mare, căci erau izolați de părinți de la șapte la paisprezece ani, prejudicind relația afectivă cu ei.

Când școala s-a răspândit, s-a produs un mare salt emoțional, căci, pe lângă beneficiul educațional pe care-l aveau în școli, copiii se întorceau în fiecare zi la conviețuirea cu părinții. Afectivitatea dintre ei a crescut.

Părinții își îmbrățișau zilnic copiii. Cuvinte ca *cher* (dragule) apăreau în Franța. Până și arhitectura caselor s-a schimbat. Au apărut coridoarele laterale, pentru ca străinii să nu invadeze spațiul intim al familiei.

Imediat ce școala s-a răspândit, acest fapt a modificat relațiile sociale. A fost un început frumos. Familia era o sărbătoare. Părinții aveau timp pentru copii, iar copiii îi admirau pe părinți. Dar, în secolele următoare, relațiile aveau să se distanțeze mult. Astăzi, părinții și copiii abia au timp să stea de vorbă unii cu alții. Iar relația școlară? E mai proastă.

Profesori și elevi împart spațiul unei săli, dar nu se cunosc. Petrec ani fiind foarte aproape unii de alții, dar rămân străini unii pentru alții.

Ce tip de educație este aceasta, care disprețuiește emoția și neagă istoria existențială?

Animalele nu au istorie, căci nu percep că sunt diferite de lume, dar ființa umană percepe această diferență și de aceea construiește o istorie și transformă lumea (Freire, 1998). Școlile de pedagogie greșesc pentru că nu-și stimulează profesorii să se umanizeze în sala de clasă. Umanizarea cunoașterii este fundamentală, iar umanizarea dascălilor este primordială.

Calculatoarele pot informa elevii, dar numai profesorii sunt capabili să-i formeze. Doar ei pot stimula creativitatea, depășirea conflictelor, atracția față de existență, educația pentru pace, pentru consum, pentru exercitarea drepturilor omului.

Dragi profesori, fiecare dintre voi are o istorie fascinantă, care conține lacrimi și bucurii, vise și frustrări. Povestiți-o elevilor voștri în doze mici, pe parcursul anului.

Nu vă ascundeți în spatele cretei sau a materiei. În caz contrar, temele care sunt responsabile de educarea pentru viață, cum ar fi educația pentru pace, pentru societate, pentru circulație, pentru sănătate vor fi o utopie și se vor afla în legi, dar nu în suflet.

Educația modernă se află în criză, pentru că nu este umanizată. Ea îl separă pe cel care gândește, de cunoaștere; pe profesor, de materie; pe elev, de școală - în fine, separă subiectul de obiect.

Ea a generat tineri care gândesc logic, care știu să opereze cu numere și aparate, dar nu cu greutate, conflicte, contradicții și provocări. De aceea, rareori produce conducători și profesioniști excelenți, oameni care să iasă din obișnuit și să fie diferiți de ceilalți.

Notele mici au mare valoare în școala vieții

Găsiți câteva ferestre în timpul orei, pentru a vorbi câteva minute despre problemele, obiectivele, eșecurile și succesele pe care le-ați avut în viață. Rezultatul?

Veți educa emoția. Elevii voștri vă vor iubi, veți fi dascăli de neuitat. Vă vor identifica cu materia pe care o predați, vor prețui orele voastre.

De asemenea, ascultați-i pe elevi. Pătrundeți în lumea lor. Descoperiți cine sunt. Un profesor influențează personalitatea elevilor mai mult prin ceea ce este, decât prin ceea ce știe.

Dragi părinți, și voi aveți o istorie strălucită. Așa cum am spus la începutul acestei cărți, vorbiți despre voi și lăsați-i pe copiii voștri să vă descopere lumea. Cel mai bun mod de a-i pregăti pentru viață nu este să impuneți reguli, să criticați, să certați și să pedepsiți, ci să vorbiți de visele, de succesele, de nesiguranțele și eșecurile voastre.

Educatorii fascinanți nu sunt infailibili. Dimpotrivă, ei își recunosc greșelile, se răzgândesc dacă sunt convinși să o facă și nu le „vără pe gât” copiilor și elevilor adevărurile lor. Aceste comportamente lucide sunt înregistrate într-un mod excelent de fenomenul RAM (registrul automat al memoriei), creând o grădină în lumea conștientă și inconștientă a tinerilor, lată acest exemplu, Iisus Christos nu controla pe nimeni, doar își expunea ideile și îi invita pe oameni să reflecteze, spunând: „cui îi e sete ...”, „cine vrea să mă urmeze ...”. El instiga arta de gândi. Marii pacificatori, cum au fost Platon, Buda, Mahomed, Gandhi, voiau să formeze oameni liberi.

În școala vieții, notele mici ne ajută mai mult decât notele mari. Greșeala poate genera, în anumite situații, o experiență mai bogată decât reușita.

Trebuie să vorbim de victoriile noastre, dar și de frustrările noastre. Sunt mulți tineri deprimați și cu fobii, implorând prin gesturile și atitudinile lor ca un profesor să le spună o poveste care să-i ajute.

Odată, o coordonatoare în pedagogie a unei școli mari, care asista la una dintre conferințele mele, fiind motivată de expunere s-a ridicat în fața asistentei și a povestit o întâmplare emoționantă. A spus că una dintre eleve o căutase cu câteva luni în urmă, ca să stea de vorbă cu ea în legătură cu o problemă.

Eleva era vizibil abătută, dar coordonatoarea i-a spus că nu avea timp în acel moment și a amânat discuția pentru o altă zi. Din nefericire, nu a mai avut timp, pentru că tânăra și-a pus capăt vieții. Niciodată câteva minute nu fuseseră atât de importante.

Câte conflicte nu ar fi evitate, printr-o educație umanizată! Am convingerea că profesorii care vor citi această carte și vor începe să pătrundă în lumea elevilor lor agresivi, neliniștiți sau sâcâitori, vor evita nu numai multe sinucideri, dar și masacre în care elevii pun mâna pe arme și trag în colegii și profesorii lor.

Înainte de a comite aceste crime, tinerii au strigat în diferite forme pentru a cere ajutor, dar nimeni nu i-a auzit.

Au implorat, dar nimeni nu a înțeles mesajul lor. Mulți mi-au spus că dialogul pe care l-au menținut cu ei i-a oprit să se sinucidă. Când noi îi ascultăm, se ascultă și ei și își găsesc drumul. Dar sunt mulți cei care se tem să audă.

Să nu vă gândiți că prevenirea conflictelor este doar de competența psihiatrilor și psihologilor. Asta și pentru că numai o mică parte caută ajutor psihologic.

Profesorii pot face mult mai mult decât își imaginează.

A câștiga avantaje competitive

Permiteți-mi, vă rog, să insist asupra acestui punct, pentru că niciodată nu se va spune prea mult pentru a-l scoate în evidență. Educația este greșită în toată lumea.

Școlile s-au născut fără să înțeleagă profund funcțiile memoriei și a procesului de construire a gândirii.

Deși nu avem date statistice, după cum am spus, cred că cel puțin 90% din informațiile pe care le învățăm în sala de clasă nu vor fi niciodată amintite.

Umplem memoria și nu știm ce să facem cu atâta informație. Memoria este specialistă în a susține înflorirea de noi gânduri - a creativității inteligenței.

Haideți să dăm mai puțină informație și să introducem mai multe dintre poveștile noastre.

Sunt multe școli care se îngrijesc numai de pregătirea elevilor pentru a intra în facultăți. Ele greșesc prin faptul că se axează numai pe acest obiectiv. Chiar dacă intră în cele mai bune școli, când le termină, acei elevi pot avea dificultăți enorme în a-și soluționa provocările profesionale și personale.

Sistemul educațional e bolnav.

Depășiți conținutul programatic.

Îi rog pe dascăli: găsiți spațiu **pentru** umanizarea cunoașterii, umanizarea propriei istorii și stimularea artei îndoielii.

Elevii voștri nu numai că vor face un salt intelectual, dar vor avea și avantaje competitive.

Care?

Vor fi întreprinzători, vor ști să aleagă, își vor asuma riscuri pentru concretizarea obiectivelor propuse, vor suporta rigorile vieții cu demnitate.

Vor fi mai sănătoși din punct de vedere emoțional.

Probabilitatea de a dezvolta conflicte și de a avea nevoie de un tratament psihologic va fi mai redusă.

Educarea respectului de sine: laudă înainte de a critica

Obiective a ie acestei tehnici: educarea emop'ei și respectului de sine, vaccinarea contra discriminării, promovarea solidarității, rezolvarea de conflicte în sala de clasă, filtrarea stimulilor „stre-sanfi”, prelucrarea pierderilor și a frustrărilor.

Lauda alină rănilor sufletului, educă emoția și respectul de sine. A lăuda înseamnă a încuraja și a stimula calitățile. Există părinți și profesori care nu și-au lăudat niciodată copiii și elevii.

Cartea mea: *Ești de neînlocuit* s-a transformat într-un mare fenomen editorial, în multe țări, nu prin numele scriitorului, ci pentru că, în ea, eu laud viața. În ea povestesc cum noi toți ca să trăim comitem nebunii din iubire. Am fost cei mai mari alpiniști și cei mai mari înotători din lume, pentru a câștiga cea mai mare dispută din istorie - o dispută cu peste 40 de milioane de concurenți. Care era această dispută?

Disputa spermatozoidului pentru a fecunda ovulul. A fost o mare aventură. Mulți tineri spun că nu au cerut să se nască. Alții își pierd curajul în fața oricărei probleme.

Alții cred că nimic nu merge bine în viața lor. Dar toți ne naștem învingători. Toate dificultățile actuale sunt ne semnificative, dacă le comparăm cu riscurile grave pe care le înfruntăm ca să trăim pe scena existenței. Profesorii trebuie să spună această poveste elevilor. Ea a contribuit la formarea unui solid respect de sine.

Cum să ajutăm un copil sau un elev care a greșit, a agresat, a avut reacții inadmisibile? Unul dintre cele mai mari secrete este folosirea tehnicii laudă/critică. Mai întâi, laudați-i anumite caracteristici. Lauda stimulează bucuria, iar bucuria deschide ferestrele memoriei. Câteva momente după aceea, puteți să-l criticați și să-l faceți să reflecteze asupra greșelii comise.

Critica, fără o laudă prealabilă, blochează inteligența, îl face pe tânăr să reacționeze din instinct, ca un animal amenințat. Ființa umană cea mai agresivă se topește în fața unei laude, și în felul acesta, rămâne dezarmată și poate fi ajutată. Multe asasinat ar putea fi evitate, dacă, în primul minut de tensiune, persoana amenințată și ar lauda agresorul.

Odată, a venit la cabinetul meu un bărbat de origine germană, ai cărui bunici suferiseră o traumă de război.

Era foarte agresiv. Spunea că ar ucide pe oricine i-ar apărea în cale, inclusiv pe copiii săi.

În timpul consultației am spus ceva ce nu i-a plăcut și el a pus mâna pe o armă pe care o avea ascunsă și m-a amenințat. Știți ce am făcut?

Nu m-am intimidat. L-am privit în ochi și l-am laudat, l-am spus: „Cum e posibil ca un om inteligent să aibă nevoie de o armă pentru a-și expune ideile?”

Și am continuat: „Știți că aveți o mare capacitate intelectuală și că prin intermediul ei puteți cuceri pe oricine?”

Lauda l-a surprins. Furia i s-a topit ca gheața sub soarele amiezii. A început să plângă. Începând din acel moment, a avut o evoluție excelentă pe parcursul tratamentului. A devenit o ființă umană foarte plăcută. Dacă eu n-aș fi acționat așa, poate că n-aș mai fi fost aici ca să povestesc întâmplarea.

Vaccinarea contra discriminării

Încercați să vă laudați soția, soțul, copiii, elevii sau colegii de muncă, înainte de a-i critica. Există totdeauna motive pentru a prețui pe cineva. Descoperiți-le.

După ce-i laudați, faceți critica - dar faceți-o o singură dată. Nu repetarea cuvintelor critice generează momentul educațional, ci înregistrarea și acceptarea lor. Dacă veți folosi această tehnică timp de câteva luni, relația voastră socială se va schimba total. Veți putea cuceri persoanele cele mai reci și insuportabile.

Nu există tineri care creează probleme, ci tineri care trec prin probleme. Laudați-i pe tinerii timizi, obezi, discriminați, hiperactivi, dificili, agresivi. Încurajați-i pe cei de care ceilalți își bat joc, pe cei care se simt diminuați.

A fi educator înseamnă a fi promotor ai respectului de sine.

Dacă aș putea, aș merge din școală în școală, în diferite părți ale lumii, și i-aș pregăti pe profesori să priceapă modul de funcționare al minții și să înțeleagă faptul că în micul spațiu școlar sunt dezlănțuite mari traume emoționale. În loc de laude, există critici agresive. Deseori, elevii se rănesc serios unii pe alții.

Nu permiteți, sub nici o formă, ca elevii să-i numească pe colegii lor „balenă” sau „elefant”, pentru că sunt obezi. Nici nu vă imaginați ce rău emoțional provoacă

aceste porecle, la nivelul subconștientului. Nu le permiteți să vorbească în mod depreciativ despre defectele fizice și despre culoarea pielii celorlalți. Aceste glume nu sunt inofensive. Ele produc conflicte grave, care nu se sting niciodată, ci doar se reeditează. Discriminarea este un cancer, o pată care a întinat mereu istoria noastră.

De foarte devreme, mi-am învățat fiicele să înțeleagă faptul că în spatele fiecărei ființe umane există o lume care așteaptă să fie descoperită. Ele au învățat să nu accepte discriminarea. Eu sunt de origine europeană și orientală. Știți care este culoarea păpușilor celor două fiice mai mici ale mele, care au nouă și zece ani? Neagră. Ele dorm fericite cu două păpuși negre, deși noi suntem albi.

Eu nu am intervenit în această alegere. Ele au învățat să iubească viața.

Învățați-i pe tineri, prin cuvinte și, mai ales, prin atitudini, să iubească specia umană. Spuneți-le că, mai presus de faptul că suntem americani, arabi, evrei, albi, negri, bogați sau săraci, suntem o specie fascinantă. În culisele inteligenței noastre, suntem mai egali decât ne imaginăm.

Elogiați viața. Faceți-i pe tineri să viseze.

Dacă ei încetează să creadă în viață, nu va mai exista viitor.

9

Administrarea gândurilor și emoțiilor

Obiectivele acestei tehnici: recuperarea guvernării eu lui, rezolvarea SG A, prevenirea conflictelor, protejarea straturilor memoriei, promovarea siguranței, dezvoltarea unui spirit întreprinzător, protejarea emop'eii în situații de tensiune.

Odată, o studentă de la inginerie m-a căutat, întrucât se plângea de depresie. Trecuse pe la șapte psihiatri și luase aproape toate tipurile de antidepresive. Era descurajată. Viața nu avea culoare. Speranța i se risipise. Durerea depresiei, care este ultimul stadiu al suferinței umane, îi răpise sensul vieții. Căderea ei emoțională m-a mișcat.

I-am spus că nu trebuia să accepte faptul că era bolnavă. Putea răsturna jocul. Recuperarea capacității de a-și conduce propriul eu putea să potențeze efectul medicamentelor și s-o facă să-și recapete bucuria de a trăi.

I-am spus că avea în interiorul ei resurse care nu erau folosite suficient, I-am explicat că, deși importantă, medicația avea un rol secundar în tratament.

Cine era actorul principal? Gestiunea gândurilor negative și a emoțiilor angoasante.

A învățat că tot gunoiul care trecea prin scena minții sale era înregistrat în mod automat în memorie și nu mai putea fi șters, ci doar reeditat. A înțeles că, pentru a face această reeditare, trebuia nu doar să-și înțeleagă toate rănilor trecutului, ci și să critice fiecare gând negativ și fiecare emoție perturbatoare.

În felul acesta, încet, încet, tânăra fragilă a încetat să mai fie victima problemelor sale și a început să-și rescrie povestea vieții și să contemple ceea ce era frumos. Florile au răsărit după lunga și insuportabila iarnă. Tânăra s-a făcut mai

frumoasă. Toți cei care trec prin haosul depresiei, al panicii, al fobiilor, al pierderilor, și îl depășesc, devin mai frumoși pe dinăuntru.

Autocompătirea, acceptarea și lipsa de motivație pentru a lupta sunt obstacole serioase în calea depășirii unei tulburări emoționale. Controlul gândurilor este punctul central al tratamentului psihoterapeutic în oricare curent de gândire. În același timp, trebuie să înțelegem și faptul că acest control este punctul central al educației, deși știința nu înțelege prea bine această chestiune.

Dacă tinerii nu învață să-și controleze gândurile, vor fi o barcă fără cârmă, marionete ale propriilor probleme.

Sarcina cea mai importantă a educației este transformarea ființei umane în propriul său lider - lider al gândurilor și emoțiilor sale.

Școlile din toată lumea îi învață pe elevi să conducă firme și aparate, dar nu-i pregătesc pentru a-și controla și să-și țină în frâu gândurile. Sunt nenumărați cei care au succes profesional, dar sunt sclavii propriilor gânduri. Viața lor emoțională este mizerabilă. Ei înfruntă lumea, dar nu știu să-și înlăture din minte ceea ce este inutil.

Am tratat medici, avocați și manageri inteligenți, atunci când e vorba de probleme obiective.

Cu toate acestea, o jignire îi deusolează, o critică îi distruge, o decepție din partea apropiaților lor le provoacă o mare anxietate.

Sunt puternici în lumea exterioară, dar lideri fragili pe terenul propriului psihic.

Eliberarea din închisoarea intelectuală

Profesorii fascinanti trebuie să-și ajute elevii să se elibereze din închisoarea intelectuală.

Cum? Independent de materia pe care o predau, trebuie să arate, cel puțin o dată pe săptămână, că ei pot și trebuie să-și gestioneze gândurile și emoțiile. Fie povestind istorioare sau vorbind direct cu ei, profesorii trebuie să explice că dacă eul, care reprezintă voința conștientă, nu este lider al gândurilor, el va fi comandat. Nu există doi stăpâni.

Trebuie să explicați că ființa umană are tendința de a-și fi propriul său călău.

Trebuie să insistați pe faptul că cei mai mari dușmani ai noștri se află în noi.

Numai noi înșine ne putem împiedica să fim sănătoși și fericiți.

În același mod, părinții trebuie să-și învețe copiii și adolescenții să-și critice propriile idei negative, să se revolte împotriva temerilor lor, să-și înfrunte necazurile și timiditatea. După părerea mea, gestionarea gândurilor este una dintre cele mai importante descoperiri ale științei actuale, cu mare aplicabilitate în educație și în psihologie.

Dar educația, școlile de pedagogie și facultățile de psihologie încă dormitează în acest domeniu.

Suntem specialiști în formarea de oameni pasivi.

La ce le folosește să învețe să rezolve probleme de matematică, dacă tinerii noștri nu au învățat să rezolve probleme de viață?

La ce le folosește să învețe limbi străine, dacă nu știu să vorbească despre ei înșiși?

E timpul să formăm autori și nu victime ale propriei vieți. E timpul să prevenim bolile emoționale printre tineri, în loc să așteptăm să le tratăm după ce au apărut.

Tinerii au nevoie de o educație deosebită.

10

Participarea la proiecte sociale

Obiectivele acestei tehnici: dezvoltarea responsabilității sociale, promovarea atitudinii cetățenești, cultivarea solidarității, creșterea capacității de lucru în echipă, prelucrarea temelor colaterale: educația pentru sănătate, pentru pace și pentru drepturile omului.

A-i face pe tineri să se angajeze în proiecte sociale

Heste a zecea tehnică pedagogică pe care o propun. Angajamentul social trebuie să fie marea țintă a educației. Fără el, individualismul, egoismul și controlul unora asupra altora vor spori.

Participarea la campanii de prevenire a SIDA, a drogurilor și violenței, de luptă împotriva foamei, poate contribui la sănătatea psihică și socială a tinerilor. Așa cum am văzut, ei iubesc otrava societății de consum și a plăcerii imediate. Mulți se preocupă doar de ei înșiși. Dar, repet, ei nu sunt vinovați. Există milioane de imagini înregistrate în memoria lor conștientă și inconștientă, care îi controlează fără ca ei să-și dea seama.

În realitate, noi toți suntem victime ale sistemului pe care l-am creat. Ne pierdem identitatea, ne-am transformat într-un cont bancar, un număr de carte de credit, un consumator potențial. Critica mea este fundamentată.

Sistemul social se infiltrează în cutia cu secrete a personalității, făcând să diminueze producția de gânduri simple, liniștite, senine.

În cadrul unei cercetări pe care am făcut-o cu circa o mie de educatori asupra opiniei lor relativ la calitatea vieții tinerilor, rezultatele au fost uimitoare.

Ei consideră că 94% dintre tineri sunt agresivi și 6% calmi; 95% sunt înstrăinați și 4% se preocupă de viitorul lor. Încotro se îndreaptă educația?

Tineri care se diferențiază

Tinerii care sunt hotărâți, creativi și întreprinzători vor supraviețui în sistemul competitiv. Cei care nu au obiective și nici îndrăzneală ca să-și materializeze proiectele vor trăi în umbra părinților și vor îngroșa masa șomerilor.

Tinerii fără calificare intelectuală prejudiciază viitorul unei națiuni. De ce urcă și coboară bogăția națiunilor?

De ce nu durează până la a treia generație averile familiale? Din cauza materialului uman.

Trebuie să ne calificăm fiii și elevii. Ei trebuie să se simtă importanți în școală, trebuie să participe la anumite decizii. Trebuie să participe și la hotărârile familiei - cum ar fi cumpărarea unei mașini, itinerarul călătoriilor, ieșirile la restaurant și

chiar bugetul familiei. Trebuie să învețe să aleagă. În felul acesta vor învăța o lecție dură: orice alegere implica pierderi și câștiguri.

Sindromul SGA îi face agitați pe copiii noștri. Ei detestă rutina și de aceea reclamă că „nu au nimic de făcut”. Au multe de făcut, dar rutina duce la anxietate. Dacă îi angajăm în proiecte sociale, viața lor va căpăta un nou sens. Emoția lor va fi structurată, gândirea va fi liniștită și, în plus, vor învăța importanța faptului de a fi utili.

Cum vor putea urca pe podium, dacă disprețuiesc antrenamentul? Cum vor străluci în societate, dacă nu au legătură cu ea? A-i considera pe copiii și elevii noștri doar ca pe niște receptori de informație și consumatori de bunuri materiale este un afront la inteligența lor.

Trebuie să formăm tineri care să iasă în evidență în lume, care să propună schimbări, care să reabiliteze sensul lor existențial și sensul lucrurilor (Ricoeur, 1960). Una dintre cauzele care fac milioane de tineri să consume droguri, să cadă în depresie și să se înstrăineze este faptul că ei nu au simțul vieții, nici angajament social.

Plictiseala îi doboară. De aceea, atunci când au o atitudine nesănătoasă, se îndreaptă spre consumul de droguri, într-o încercare de a-și calma neliniștea și tristețea și nu doar pentru a-și potoli curiozitatea. Mulți tineri folosesc droguri ca antidepresive și tranchilizante. Din nefericire, această atitudine îi face să trăiască în cea mai dramatică închisoare: carcera emoției.

Aplicarea tehnicilor ce aparțin proiectului „școala vieții”

Nu putem să uităm că profesorii din întreaga lume se îmbolnăvesc în mod colectiv. Profesorii sunt „bucătarii cunoașterii”, dar pregătesc hrana pentru niște meseni fără poftă de mâncare. Orice mamă devine un pic paranoică, atunci când copiii ei nu vor să se hrănească. Cum să cerem sănătate de la profesori, dacă elevii lor au anorexie intelectuală? Tocmai de dragul sănătății lor și a elevilor lor, educația trebuie reconstruită.

Școlile care aplică deja tehnicile psiho-sociale ale proiectului „școala vieții” se află în fața a ceva minunat. Stresul profesorilor și țipetele cu care se străduiesc să facă liniște s-au diminuat. Nivelele de anxietate, conversațiile și altercațiile între elevi s-au atenuat. Au crescut concentrarea, plăcerea de a învăța și participarea.

O directoare a unei școli publice mi-a cerut insistent ajutorul. Deseori, chema poliția pentru a ține în frâu agresivitatea dintre elevi. Mișcat, am pregătit profesorii. Ei au aplicat toate aceste tehnici, timp de un an. Rezultatul? Pe lângă toate câștigurile intelectuale pe care le-am menționat, nu a mai fost necesar să cheme poliția. Țipetele au încetat, elevii s-au calmat, a apărut respectul.

În acea școală publică există doar învățământ primar și gimnazial. Când elevii au intrat în altă școală pentru a frecventa învățământul liceal, profesorii au rămas impresionați de calmul lor. Deveniseră poeți ai vieții.

În fața unor transformări atât de mari, directoarea mi-a spus: „Nu-mi vine să cred ce s-a întâmplat în școala mea.” Eu n-am făcut mare lucru, profesorii sunt cei care merită toate aplauzele. Poate că aceasta este una dintre experiențele mondiale extrem de rare de transformări semnificative în dinamica personalității și în procesul educațional, care aplică tehnicile psiho-pedagogice. Partea cea

mai bună este că aplicarea acestor tehnici nu presupune bani. Ea dă naștere școlii visurilor noastre.

Care este școala visurilor noastre? Pentru mine, este școala care îi educă pe tineri pentru a putea extrage forță din fragilitate; siguranța planetei, din frică; speranță, din dezolare; zâmbet, din lacrimi și înțelepciune, din eșecuri.

Școala visurilor mele unește seriozitatea unui conducător, cu veselia unui actor; forța logicii, cu simplitatea iubirii. În școala visurilor mele, fiecare copil este un giuvaer unic în teatrul existenței, mai important decât toți banii din lume. În ea, profesorii și elevii scriu o poveste extrem de frumoasă, sunt grădinari care fac din sala de clasă, un rond de vise.

Care este familia visurilor voastre? Familia visurilor mele nu e perfectă. Nu are părinți infailibili, nici copii care nu provoacă frustrări.

Este cea în care părinți și copii au curajul să-și spună unii altora: „Te iubesc”, „Am exagerat”, „Scuzați-mă”, „Sunteți importanți pentru mine”.

În familia visurilor mele nu există eroi, nici ființe extraordinare, ci prieteni.

Prieteni care visează, iubesc și plâng împreună. În această familie, părinții râd când își pierd răbdarea, iar copiii fac haz de propria lor încăpățănare.

Familia visurilor mele este o sărbătoare. Un loc simplu, dar cu oameni fericiți.

PARTEA a VI-a

POVESTEA MARELUI TURN

Dacă societatea ar plasa educația în centrul atenției, închisorile ar deveni muzee, polițiștii ar deveni poeți, iar psihiatri ar deveni muzicieni...

Care sunt specialiștii cei mai importanți ai societății?

Pentru a finaliza această carte, voi relata o poveste care pune în evidență direcția periculoasă către care se îndreaptă societatea, criza educației și importanța părinților și profesorilor, în calitate de constructori ai unei lumi mai bune. Am povestit această poveste în multe conferințe, inclusiv în congrese internaționale. Mulți educatori sunt atât de sensibilizați, încât plâng.

Într-o vreme nu prea îndepărtată de a noastră, omenirea a devenit atât de haotică, încât oamenii au făcut un mare concurs. Voiau să știe care era profesia cea mai importantă a societății. Pe un stadion enorm, organizatorii evenimentului au construit un turn înalt, cu trepte de aur încrustate cu pietre prețioase. Turnul era superb. Au chemat presa mondială, televiziunea, ziarele, revistele și radiourile, pentru a relata evenimentul.

Lumea sta cu ochii ațintiți asupra evenimentului. Pe stadion, oameni din toate clasele sociale se înghesuiau să vadă de aproape disputa.

Regulile erau următoarele: fiecare profesie era reprezentată de un orator ilustru.

Oratorul trebuia să urce repede pe o treaptă a turnului și să țină un discurs elocvent și convingător asupra motivelor pentru care profesia sa era cea mai

importantă din societatea modernă. Oratorul trebuia să rămână în turn, până la sfârșitul concursului. Jurizarea era mondială, prin internet.

Națiuni și firme mari patronau concursul. Categoria învingătoare urma să primească prestigiu social, o mare sumă de bani și indemnizații de la guvern. Odată stabilite regulile, a început concursul. Moderatorul concursului a strigat:

„Începeți

Știți cine a urcat mai întâi în turn? Educatorii? Nu! Reprezentantul clasei mele, a psihiatrilor.

El s-a urcat în turn și a proclamat cu toată forța plămânilor săi: „Societățile moderne vor deveni o fabrică de stres. Depresia și anxietatea sunt bolile secolului. Oamenii au pierdut bucuria existenței. Mulți renunță să mai trăiască. Industria antidepresivelor și a tranchilizantelor a devenit cea mai importantă din lume.” Apoi oratorul a făcut o pauză. Publicul, stupefiat, asculta cu atenție argumentele sale uluitoare.

Reprezentantul psihiatrilor a încheiat: „Normal este să ai probleme. Să fii sănătos este ceva anormal. Ce ar fi omenirea fără psihiatri? Un azil de ființe umane, cu o viață lipsită de calitate! Pentru că trăim într-o societate bolnavă, declar că, împreună cu psihologii, suntem specialiștii cei mai importanți ai societății!”

Pe stadion s-a instaurat tăcerea. Mulți dintre cei din asistență se priviră pe ei înșiși și-și dădură seama că nu erau veseli, erau „stresați”, dormeau prost, se trezeau obosiți, aveau o minte agitată, dureri de cap. Mii de spectatori rămaseră fără glas. Psihiatrii păreau imbatabili.

În continuare, moderatorul strigă: „Următorul!” Știți cine a urcat după aceea? Profesorii? Nu! Reprezentantul magistraților - al judecătorilor.

El a urcat pe o treaptă mai înaltă și, cu un gest îndrăzneț, a rostit vorbe care i-au cutremurat pe auditori:

„Ați văzut statisticele legate de violență! Nu încetează să crească. Răpirile, atacurile și violența în trafic umplu paginile ziarelor. Agresivitatea în școli, maltratările la adresa copiilor, discriminarea rasială și socială fac parte din viața de zi cu zi. Oamenii își iubesc drepturile și-și disprețuiesc îndatoririle.”

Auditorii clătină capul, fiind de acord cu argumentele. Apoi, reprezentantul magistraților urmă într-un mod mai dur: „Traficul de droguri pune în mișcare la fel de mulți bani ca și petrolul. Nu avem cum să distrugem crima organizată. Dacă vreți siguranță, închideți-vă în casele voastre, căci libertatea aparține criminalilor. Fără judecători și procurori, societatea se cangrenează. De aceea, declar că, sprijiniți de procurori și de aparatul polițienesc, reprezentăm clasa cea mai importantă a societății.”

Toți au înghițit în sec, auzind aceste cuvinte. Ele tulburau auditorii și ardeau sufletul. Dar păreau incontestabile. Alt moment de tăcere, acum și mai prelungit. În continuare, moderatorul, deja acoperit de o transpirație rece, spuse:

„Următorul!”

Un alt reprezentat, mai îndrăzneț a urcat pe o treaptă mai înaltă a turnului. Știți cine a fost de data aceasta? Educatorii? Nu!

A fost reprezentantul forțelor armate. El și-a început discursul cu o voce vibrantă și fără ezitare: „Oamenii disprețuiesc valoarea vieții. Seucid între ei pentru te miri ce.

Terorismul elimină mii de oameni. Războiul comercial ucide milioane de oameni prin înfometare. Specia umană s-a fărâmițat. Națiunile se respectă doar pentru economiile și armele pe care le dețin.

Cine dorește pacea, trebuie să se pregătească de război. Puterea economică și militară - și nu dialogul -sunt factorii de echilibru, într-o lume alienată."

Vorbele sale i-au șocat pe auditori, dar nu puteau fi puse la îndoială. Apoi, el a încheiat: „Fără forțele armate, n-ar exista siguranță. Somnul ar fi un coșmar. De aceea, fie acceptați, fie nu, declar că oamenii forțelor armate sunt nu numai categoria profesională cea mai importantă, dar și cea mai puternică." Sufletele auditorilor au înghețat. Toți au rămas stupefiați.

Argumentele celor trei oratori erau extrem de puternice. Societatea se transformase într-un haos. Oamenii din toată lumea erau perplexi și nu știau ce atitudine să ia: dacă să aclame un orator, sau să plângă din cauza crizei în care se afla specia umană, care nu și-a onorat capacitatea de a gândi. Nimeni n-a mai îndrăznit să urce în turn. Cu cine vor vota?

Când toți credeau că disputa se încheiase, se auzi o discuție la baza turnului.

Despre cine era vorba? De data aceasta erau profesorii. Era un grup de învățători, de profesori din învățământul gimnazial, liceal și universitar.

Stăteau sprijiniți de turn și dialogau cu un grup de părinți. Nimeni nu știa ce făceau. Camerele de televiziune s-au fixat pe ei și au proiectat imaginea lor pe un ecran mare. Moderatorul strigă ca unul dintre ei să urce pe turn. Ei refuzară. Moderatorul îi provocă: „Totdeauna există lași într-o dispută." Pe stadion s-au auzit râsete. Au făcut glume pe seama profesorilor și părinților.

Pe când toți gândeau că erau slabi, profesorii, stimulați de părinți, au început să dezbată ideile prezentate, rămânând în același loc. Toți își făceau simțită prezența.

Unul dintre profesori, privind în sus, îi spuse reprezentantului psihiatrilor: „Noi nu vrem să fim mai importanți decât dumneavoastră. Vrem doar să avem condiții ca să educăm emoția elevilor noștri, să formăm tineri liberi și fericiți, pentru ca ei să nu se îmbolnăvească și să trebuiască să fie tratați de dumneavoastră."

Reprezentantul psihiatrilor primi, astfel, o lovitură. Apoi, un alt profesor, care se afla în partea dreaptă a turnului, privi spre reprezentantul magistraților și-i spuse: „Niciodată n-am avut pretenția de a fi mai importanți decât judecătorii. Dorim doar să avem condiții pentru a cultiva inteligența tinerilor noștri, făcându-i să iubească arta de a gândi și să învețe importanța drepturilor și îndatoririlor omului. În felul acesta, sperăm că niciodată nu se vor așeza pe banca acuzaților."

Reprezentantul magistraților tremură în turn.

O profesoară din partea stângă a turnului, aparent timidă, îl privi pe reprezentantul forțelor armate și vorbi într-o manieră poetică: „Profesorii din toată lumea nu au dorit niciodată să fie mai puternici și nici mai importanți decât membrii forțelor armate. Dorim doar să fim importanți în inima copiilor noștri.

Dorința noastră este să-i facem să înțeleagă că fiecare ființă umană nu este doar un număr din mulțime, ci o ființă de neînlocuit, un actor unic în teatrul existenței." Profesoara a făcut o pauză și a completat: „În felul acesta, ei se vor îndrăgosti de viață și, când vor deține controlul în societate, nu vor face niciodată războaie - fie războaie fizice, care produc vărsare de sânge, fie comerciale, care îi lipsesc de

pâine pe mulți oameni. Noi considerăm că, pentru a-și rezolva conflictele, cei slabi folosesc forța, însă cei puternici folosesc dialogul.

De asemenea, considerăm că viața este capodopera lui Dumnezeu - un spectacol ce nu trebuie întrerupt niciodată de violența umană."

Părinții jubilară de bucurie, la auzul acestor cuvinte. Reprezentantul sistemului juridic aproape căzu din turn.

Nu se auzea nici o șoaptă în rândurile asistenței. Lumea rămase perplexă.

Oamenii nu-și imaginau că simplii profesori, care trăiau în mica lume a sălilor de clasă, erau atât de înțelepți. Discursul profesorilor îi clătină pe liderii evenimentului.

Văzând că succesul disputei era amenințat, moderatorul spuse cu aroganță:

„Visători! Dumneavoastră trăiți în afara realității!" Un profesor mai îndrăzneț strigă plin de sensibilitate: „Dacă încetăm să visăm, murim!"

Simțindu-se atins, organizatorul evenimentului luă microfonul și merse mai departe, în intenția sa de a-i răni pe profesori: „Cui îi pasă de profesori, în zilele noastre?"

Comparați-vă cu celelalte profesii. Dumneavoastră nu luați parte la reuniunile politice mai importante. Presa rareori publică știri despre profesori. Societății puțin îi pasă de școală. Uitați-vă la salariul pe care-l primiți la sfârșitul lunii!" O profesoară îl privi și-i spuse cu siguranță: „Noi nu muncim doar pentru salariu, ci pentru dragostea copiilor voștri și a tuturor tinerilor din lume."

Înfuriat, cel care conducea evenimentul strigă: „Profesia dumneavoastră va fi desființată, în societățile moderne. Vă înlocuiesc calculatoarele! Nu sunteți demni să vă aflați în această dispută!"

Asistenta, manipulată, trecu de partea cealaltă. Cu toții i-au condamnat pe profesori. Au ridicat în slăvi educația virtuală. Au strigat în cor: „*Calculatoare! Calculatoarei Gata cu profesorii!*" Stadionul intră în delir, repetând aceste cuvinte. Profesorii nu fuseseră niciodată atât de umiliți. Loviți de ce auzeau, au hotărât să abandoneze turnul. Știți ce s-a întâmplat?

Turnul s-a prăbușit. Nimeni nu-și închipuia, dar profesorii și părinții erau cei care susțineau turnul. Scena a fost șocantă. Oratorii au fost spitalizați. Profesorii au luat atunci altă atitudine inimaginabilă: au abandonat, pentru prima oară, sălile de clasă.

Conducerea sistemului de învățământ a încercat să-i înlocuiască cu calculatoare, dând câte un calculator fiecărui elev. Au folosit cele mai bune tehnici multimedia. Știți ce s-a întâmplat?

Societatea s-a prăbușit. Nedreptățile și suferința sufletească au sporit și mai mult. Durerea și lacrimile s-au intensificat. Închisoarea depresiei, a fricii și a anxietății a atins mare parte din populație. Violența și crimele s-au înmulțit. Conviețuirea umană - care și așa era dificilă - a devenit de nesuportat. Specia umană gemu de durere. Exista riscul de a nu supraviețui.

Înspăimântați, toți au înțeles că nici un calculator nu reușea să predea înțelepciunea, solidaritatea și dragostea de viață. Publicul nu se gândise niciodată că profesorii stăteau la temelia profesiilor și a tot ce este mai lucid și mai inteligent în noi. Au descoperit că puțina lumină care intra în societate venea din inima profesorilor și a părinților care-și educau copiii, depășind multe greutăți.

Toți au înțeles că societatea trăia o noapte lungă și tulbure. Știința, politica și banii nu reușeau s-o depășească. Și-au dat seama că speranța unui răsărit frumos stă pe umerii fiecărui tată, a fiecărei mame și a fiecărui profesor, și nu pe umerii psihiatrilor, judecătorilor, militarilor, presei...

Nu contează dacă părinții locuiesc într-un palat, sau într-o zonă săracă și dacă profesorii predau într-o școală somptuoasă sau mizeră - ei sunt speranța lumii. Față de această situație, politicienii, reprezentanții celorlalte categorii profesionale și patronii au făcut o ședință cu profesorii din fiecare oraș, al fiecărei națiuni. Au recunoscut că înfăptuiseră o crimă împotriva educației. Au cerut scuze și i-au rugat să nu le abandoneze copiii.

Apoi, au făcut o promisiune importantă. Au afirmat că jumătate din bugetul pe care-l cheltuiau cu armele, cu aparatul polițienesc și cu industria tranchilizantelor și a antidepresivelor va fi investit în educație. Au promis să reabiliteze demnitatea profesorilor și să ofere condiții ca fiecare copil de pe Terra să fie hrănit cu alimente pentru a susține corpul și cu cunoaștere pentru suflet. Nici unul nu avea să mai rămână fără carte.

Profesorii au plâns. Au rămas mișcați de o asemenea promisiune. De secole așteptau ca societatea să se trezească și să vadă drama educației.

Din nefericire, societatea s-a trezit abia când mizeria socială a atins nivele insuportabile. Dar, cum întotdeauna au lucrat ca eroi anonimi și întotdeauna au iubit fiecare copil, fiecare adolescent și fiecare tânăr, profesorii au hotărât să se întoarcă în sala de clasă și să-l învețe pe fiecare elev să navigheze în apele emoției.

Pentru prima oară, societatea a pus educația în centrul atenției. Lumina a început să strălucească, după o furtună îndelungată ...

După zece ani, au apărut rezultatele și, douăzeci de ani după aceea, toți au rămas cu gura căscată.

Tinerii nu mai renunțau la viață. Nu mai existau sinucideri. Folosirea drogurilor a dispărut. Aproape nu se auzea vorbind de tulburări psihice și de violență. Iar discriminarea? Ce mai era și asta? Nimeni nu-și mai amintea de așa ceva. Albii îi îmbrățișau cu afecțiune pe negri. Copiii evrei dormeau în casele copiilor palestinieni. Teama s-a dizolvat, terorismul a dispărut, iubirea a triumfat.

Închisorile au devenit muzee. Polițiștii au devenit poeți. Cabinetele de psihiatrie s-au golit. Psihiatrii au devenit scriitori. Judecătorii au devenit muzicieni.

Procurii au devenit filozofi. Iar generalii? Au descoperit parfumul florilor, au învățat să-și murdărească mâinile în grădini, ca să le cultive.

Și ce era cu ziarele și televiziunile din lume? Ce știri publicau, ce vindeau? Au încetat să vândă necazuri și lacrimi umane. Vindeau vise, anunțau speranța ...

Oare când va deveni realitate această poveste? Dacă toți am visa acest vis, într-o zi el va înceta să mai fie doar un vis.

Editura și autorul permit folosirea textului „Marele Turn” pentru realizarea de piese de teatru în școli, cu scopul de a-i omagia pe părinți și pe dascăli, cu condiția să se menționeze sursa. (NA)

Considerații finale

În timp ce scriam finalul aceste cărți, am simțit dorința să invit câțiva profesori din trecut, să organizez o cină pentru ei și să le mulțumesc. De asemenea, am dorit să-i invit pe părinții mei, chiar dacă nu era ziua lor, și să le spun cât de importanți au fost pentru mine. Dacă aveți o dorință asemănătoare, faceți același lucru. Dacă nu ne prețuim rădăcinile, nu avem cum să suportăm intemperiiile vieții. Visul poetic al reabilitării valorii educației, înscris în povestea marelui turn, este încă un miraj în deșertul social. Atâta timp cât societatea nu se trezește, aș dori să termin această carte, aducând un omagiu părinților și profesorilor. Acest omagiu nu este mai elocvent numai datorită limitelor mele.

Omagiu profesorilor

În numele tuturor elevilor din lume, vrem să vă mulțumim pentru toată dragostea cu care ați tratat educația până astăzi. Mulți dintre voi v-ați cheltuit cei mai frumoși ani din viață, unii chiar v-ați îmbolnăvit în această sarcină dificilă. Sistemul social nu vă prețuiește pe măsura importanței voastre, dar fiți siguri că, fără voi, societatea nu are nici o perspectivă, cerul nopților noastre nu au stele, sufletul nostru nu este sănătos, emoția noastră este lipsită de bucurie.

Vă mulțumim pentru dragostea, înțelepciunea, lacrimile, creativitatea și perspicacitatea voastră - în clasă și în afara ei. Lumea poate să nu vă aplaude, dar cunoașterea clară a științei trebuie să recunoască faptul că voi sunteți profesioniștii cei mai importanți ai societății.

Domnilor profesori, vă mulțumesc foarte mult. Dumneavoastră sunteți maeștrii vieții.

Omagiu părinților

În numele tuturor fiilor din lume, mulțumesc tuturor părinților de pe planetă pentru tot ceea ce au făcut pentru noi. Mulțumesc pentru sfaturile, duiosia, muștrările, sărutările voastre. Dragostea v-a făcut să întâmpinați pentru noi, toate riscurile posibile. Nu ați dat tot ceea doreați fiecăruia dintre fii, dar ați dat tot ceea ce aveți.

Ați renunțat la visele voastre, pentru ca noi să putem visa. Ați renunțat la distracțiile voastre, pentru ca noi să fim veseli. Ați pierdut nopți de somn, pentru ca noi să dormim liniștiți. Ați vărsat lacrimi, pentru ca noi să fim fericiți, le-rtați-ne pentru greșelile și, mai ales, pentru nerecunoaș-terea valorii voastre imense. Învățați-ne să fim prietenii voștri...

Datoria pe care o avem față de voi nu se poate plăti.

Vă datorăm iubirea ...

Dragi părinți și profesori, timpul trece și e posibil să ne îndepărtăm unii de alții, dar să nu uitați niciodată că nimeni nu moare, atunci când trăiește în inima cuiva. Vom purta toată viața o frântură din ființa voastră, în propria noastră ființă.

Referințe bibliografice

- Adorno, T., *Educação e Emancipação*, Paz e Terra, Rio de Janeiro, 1971.
Cury, Augusto, *Inteligencia Multifocal*, Cultrix, São Paulo, 1998.
Revolucione Sua Qualidade de vida, Sextante, 2002.
Análise da Inteligencia de Cristo, Academia da Inteligencia, São Paulo, 2000.
Durant, Will, *Historia da Filosofia*, Nova Fronteira, Rio de Janeiro, 1996.
Gardner, Howard, *Inteligências Múltiplas*, Porto Alegre, 1995.
Goleman, Daniel, *Inteligencia Emocional*, Rio de Janeiro, Objetiva, 1996.
Foucault, Michel, "A Doença e a Existência" in *Doença Mental e Psicologias*, Folha Carioca, Rio de Janeiro, 1998.
Freire, Paulo, *Pedagogia da Autonomia: saberes necessários à prática educativa*, 7.ª ed., Paz e Terra, Rio de Janeiro, 1998.
Freud, Sigmund, *Obras Completas de Sigmund Freud*, Imago, Rio de Janeiro, 1969.
Nietzsche, F., *Humano Demasiado Humano*, Relógio D'Água, Lisboa, 1997.
Piaget, Jean, *Biologia e Conhecimento*, 2.ª ed., Vozes, Petropolis, 1996.
Platão, "Republica. Livro VII", in *Obras Completas*, edição bilíngue, Les Belles Lettres, Paris, 1985.
Ricoeur, P., *L'Homme fâible*, Seuil, Paris, 1960.
Sartre, Jean-Paul, *O Ser e o Nada, Ensaio de Antologia*, Vozes, Petropolis, 1997.
Vigotsky, L., *A Formação Social da Mente*, Martins Fontes, São Paulo, 1987.

Despre autor

Augusto Jorge Cury este psihiatru, om de știință și autor ai cărților *Inteligencia Multifocal* **Inteligența multifocală** (Editura Cultrix), *Treinando a Emogãopara SerFeliz (Antrenând emoția pentru a fi fericit)* și a colecției „*Análise da Inteligencia de Christd („Analiza inteligenței lui Christos)*”, publicate de Editura Academia Inteligenței.

De asemenea este autorul cărților *Voce â. Insubstituivel (Ești de neînlocuit)*, *Dez Leiz para Ser Feliz (Zece legi pentru a fi fericiți)* și *Revolucione Sua Qualidade de Vida* **Revoluționează-ți calitatea vieții** publicate de editura Sextante.

Absolvent al cursului post-universitar de Psihologie Socială, având cercetări în Spania în domeniul științelor educației, este fondator al Academiei Inteligenței, un institut care promovează seminarii, cursuri și antrenamente având ca temă calitatea vieții și dezvoltarea inteligenței logice, emoționale și multifocale, pentru firme, liber profesioniști, educatori, psihologi și public în general.

Alte cărți de același autor

VOCE E INSUBSTITUIVEL (EȘTI DE NEÎNLOCUIT)

Această carte vorbește despre dragostea de viață care pulsează în fiecare ființă umană. În ea povestește biografia voastră. Veți descoperi fapte relevante care v-au făcut cel mai

mare învingător din lume, cea mai curajoasă dintre ființe, care a comis cele mai multe nebunii din dragoste pentru viață.

REVOLUCIONE SUA QUALIDADE DE VIDA (REVOLUȚIONAȚI-VĂ CALITATEA VIETII)

Oamenii nu-și dau seama de micile transformări care le distrug relațiile, obiectivele, cariera, sănătatea fizică și emoțională. Mulți tineri observă că au probleme abia când devin adulți frustrați. În această carte, veți învăța să vă gestionați gândurile, să vă prelucrați pierderile, să deveniți lider de sine și să fiți fericit.

DEZ LEIS PARA SER FELIZ (ZECE LEGI PENTRU A FI FERICIT)

A fi fericit nu înseamnă a avea o viață perfectă. A fi fericit înseamnă a recunoaște că merită să trăiești, în ciuda tuturor provocărilor, pierderilor și frustrărilor. Această carte conține instrumente esențiale pentru cei care doresc să găsească speranță în durere, forță în teamă și iubire în neînțelegeri.